

KRAGERØ
KOMMUNE

KOMMUNEPLAN 2018 – 2030

SAMFUNNS- og AREALDEL
med
retningslinjer og bestemmelser

Innholdsoversikt

Innholdsoversikt	2
Forklaringer på ord og uttrykk brukt i planen:	7
KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2018 – 2030	8
1. Kommuneplanens rolle.	8
1.1 Planprosesser og langsiktig planlegging	8
1.2 KOMMUNEPLANEN - en UTVIKLINGSPLAN	10
2. VISJONER, VERDIGRUNNLAG og andre premisser for planen	11
2.1. Visjonen for Kragerø - TRIVSEL og VEKST	11
2.2 KUNNSKAP – å vite mest mulig om hva som er viktig og riktig å gjøre	12
2.3 KRAGERØ – ET BÆREKRAFTIG SAMFUNN	13
2.3.1 Bærekraftige sosiale forhold	13
2.3.1.1 ALLE MED - likeverd gjennom alle livets faser.	13
2.3.1.2 Kultur, tradisjoner og framtid	14
2.3.1.3 Demokratiske verdier	14
2.3.2 Bærekraftig miljø	14
2.3.3 Bærekraftig økonomi	14
2.3.4 BÆREKRAFTIGE KRAGERØ	14
2.4. ATTRAKTIVITETSMÅLET – hva gjør et sted attraktivt?	14
2.5 MYNDIGHETSKRAV – som premisser og rammer for utviklingsarbeidet	16
2.5.1 Plan og bygningsloven	16
2.5.1.1 Klima- og miljøhensyn	16
2.5.1.2 Samfunnssikkerhet og beredskap	17
2.5.1.3 Folkehelse – «helse i alt vi gjør»	17
2.6 Andre føringer for langsiktig planlegging og kommunens arealbruk	18
2.6.1 Nasjonal transportplan 2018 – 2029	19
2.6.2 Samordna areal- og transportplan for Telemark 2015 - 2025	19
2.6.2.1 Retningslinjer	20
2.6.2.2 Bestemmelser	20
2.6.3 Statlige retningslinjer for strandsonen	22
5.2 For disse områdene gjelder følgende retningslinjer:	24
2.6.4 Forhold fra tidligere og gjeldende Kommuneplan som ønskes videreført.	24
2.6.5 Kommunereformen 2017 - Kragerø fortsetter som egen kommune	25
2.6.6 Grenlandssamarbeidet videreføres	26
2.7 KOMMUNEORGANISASJON – styring- og samfunnsansvar	27
2.7.1 Organisering av tjenesteproduksjon	27
2.7.2 Balansert målstyring og kommunens styringssystem	27

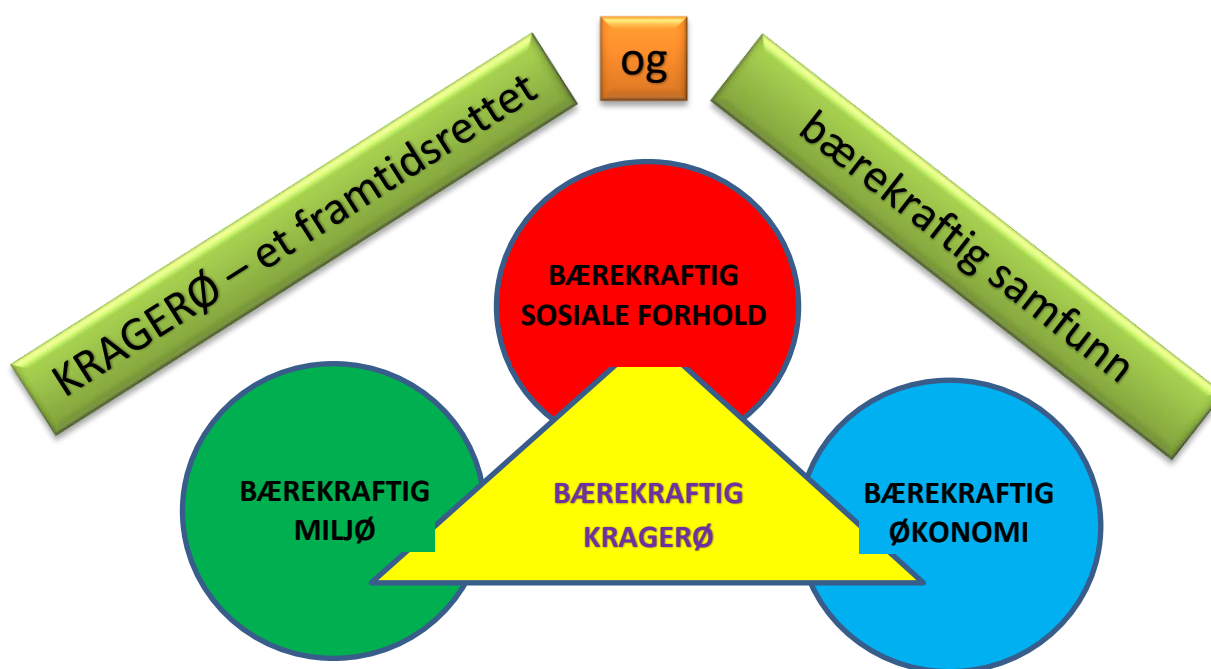
2.7.3	Kommunens styrende verdier – «BERIT»	28
2.7.4	Målhierarkiet	30
2.7.5	Fokusområder – kommunens samfunnsansvar	30
2.7.6	Balansert målstyring i planleggingen	31
2.7.7	Mål for en økonomiplanperiode	31
2.7.8	Bruk av måleindikatorer	31
2.7.9	Årshjul - rapportering på økonomiplanarbeidet	32
3	KRAGERØSAMFUNNET - situasjonsbilder og utfordringer	33
3.1	FOLKETALL og demografiske endringer	33
3.2	Nærings- og arbeidsmarkedssituasjonen	36
3.3	Levekår og folkehelse	38
3.4	Barn og unge – oppvekst og utdanning	39
3.4.1	Helsestasjon	40
3.4.2	Barnehage	40
3.4.3	Grunnskolen	41
3.4.4	Videregående skole	42
3.4.5	Opplæring for voksne – Kompetanse og integrering	43
3.4.6	Fritid	43
3.5	Natur og miljø – klima og energi	44
3.6	Kommunale tjenester	45
3.7	Regionalt samarbeid	48
3.8	UTFORDRINGSBILDE – en oppsummering og vurdering	49
4	AVGRENSINGER OG STRATEGISKE VURDERINGER	51
4.1	De to viktigste utfordringene	51
4.1.1	Levekårssituasjonen	51
4.1.2	Klima- og miljøspørsmål	52
4.2	Drøfting og vurdering av strategiske valg	52
4.3	Det strategiske valget; - boattraktivitet og bedriftsattraktivitet	55
	Kragerø – status som omstillingskommune	55
5	AMBISJONER og SATSNINGSOMRÅDER	56
5.1	Levekår – hvor ønsker vi å være i 2030 – og hva skal det satses på for å komme dit?	56
5.2	Klima og miljø – hvor ønsker vi å være i 2030 – og hva skal det satses på for å komme dit?	59
6	DEN LANGSIKTIGE AREALPLANLEGGINGEN	61
6.1	Boligbehov og boområder	61
6.2	Næringsareal - private og offentlige behov	63
6.2.1	Service næringer, handelsvirksomhet og småindustri	63

6.2.2. Industriområder	64
6.2.3 Primærnæringer	64
6.2.3.1 Landbruket.....	64
6.2.3.2 Skogbruket.....	65
6.2.3.3 Fiskerinæringen	66
6.2.4 Offentlig virksomhet.....	66
6.3 Fritidsboliger.....	67
6.4 Infrastruktur	67
6.4.1. Vei, gang og sykkel.	67
6.4.2 Jernbane	68
6.4.3 Fergeleier.....	68
6.4.4 Farled og havner.....	69
6.4.5 Småbåthavner	69
6.4.6 Vann og avløp.....	70
6.4.7 Nettforbindelser	70
6.5 Friareal og friluftsområder	70
6.6 Natur- og kulturvern.....	70
6.7 Skjærgården – et særskilt forvaltningsansvar for Kragerø kommune	70
6.7.1 Konsekvenser for arealplanleggingen innenfor strandsonen.	71
KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2018 - 2030.....	72
GENERELL BESKRIVELSE AV PLANGRUNNLAG OG INNHOLD	72
KRAGERØ KOMMUNE I TALL:	73
1 BYGGEOMRÅDER.....	74
§ 1.0 PLANKRAV	74
1.1 BOLIGER.....	76
1.1.1 Lekeområder.....	76
1.1.2. Parkering.....	77
1.1.3 Renovasjon	77
1.1.4 Rekkefølgekrav	77
1.1.5 Boligområder	77
1.2 SENTRUMSOMRÅDER.....	78
§1.2 Rekkefølgekrav	78
1.3 FORRETNING.....	79
§ 1.3 Forretning	79
1.4 OFFENTLIG ELLER PRIVAT TJENESTEYTING.....	79
1.5 NÆRING	80
§ 1.5 Næring	80
1.6 FRITIDSBEBYGGELSE	81

§ 1.6 Fritidsbebyggelse	81
1.7 IDRETTSANLEGG	82
1.8 CAMPINGPLASSER	82
1.9 SMÅBÅTHAVN/KAOMRÅDER	82
§ 1.9 Småbåthavn/kaiområder.....	82
1.10 Skilt og reklame	83
§ 1.10 Skilt og reklame	83
1.11 FELLESBESTEMMELSER FOR PARKERING	85
§ 1.11 Fellesbestemmelser for parkering.....	85
1.12 KOMBINERT BEBYGGELSE OG ANLEGGIFORMÅL.....	85
§ 1.12 Kombinert bebyggelse og anleggsformål.....	85
2.0 LANDBRUKS-, NATUR- OG FRILUFTSOMRÅDER	86
§ 2.0 FELLESBESTEMMELSER I LNF-OMRÅDER.....	86
2.1 LANDBRUKSTILTAK OG SPREDT BEBYGGELSE	87
§ 2.1.1 SPREDT BOLIGBEBYGGELSE I OMRÅDER MED BOKSTAVBETEGNELSE SB	87
§ 2.1.2 SPREDT FRITIDSSBEBYGGELSE I OMRÅDER MED BOKSTAVBETEGNELSE SF.....	87
2.2 Generelt -	88
2.3 Hytter -	89
2.4 Anneks -	90
2.5 Uthus -	90
2.6 Brygger og molo -.....	91
2.7 Terrenginngrep -	91
2.8 Kabelfremføring og veibygging -	91
3 FRIOMRÅDER, SKJÆRGÅRDPARK	92
§ 3.1 FRIOMRÅDER, SKJÆRGÅRDPARK	92
4 OMRÅDER FOR RÅSTOFFUTVINNING	92
§ 4.0 OMRÅDER FOR RÅSTOFFUTVINNING.....	92
5 OMRÅDER SOM ER BÅNDLAGT ELLER SKAL BÅNDLEGGES	93
5.1 NATURRESERVAT, NATURMINNE, SJØFUGLRESERVAT, M.M.	93
5.2 FREDETE OMRÅDER OG BYGNINGER	93
5.3 VERNEVERDIG BEBYGGELSE/BYGNINGER OG ANLEGG.....	94
5.4 FORNMINNER	95
§ 5.4 FORNMINNER – AUTOMATISK FREDETE KULTURMINNER	95
5.5 NEDSLAGSFELT DRIKKEVANN	95
5.6 VERNET VASSDRAG.....	95
6 SJØOMRÅDER	96

7	VIKTIGE LEDD I KOMMUNIKASJONSSYSTEMET	96
7.1	JERNBANE	96
7.2	VEIER.....	97
7.3	FERGER OG SKIPSLED.....	97
7.4	AVFALLSDEPONI - NEDLAGTE.	98
VEDLEGG	1	99
	Oversikt over Skjærgårdsparkområdene, sikrede friområder (Fr).....	99
	Oversikt over Naturreservater (Na)	3
	Oversikt over Landskapsvernområder (LV).....	4
	Oversikt over Naturområder (No).....	4
	Oversikt over reguleringsplaner og strandplaner som inngår i Kommuneplanens arealdel, og som fortsatt skal gjelde:	5

Forklaringer på ord og uttrykk brukt i planen:

Ameniteter; - stedlige egenskaper og tilbud (private og offentlige). Eksempelvis kulturtilbud, muligheter for friluftsliv, idrettsfasiliteter, barnehage, skole, helsetilbud, eldreomsorg, sikkerhet, møteplasser, butikker, kafeer og puber, infrastruktur (lokal), arkitektur, kulturlandskap m m.

Attraktivitet; - her; - egenskaper ved et sted som stimulerer for bosetting, besøk (bl.a. turisme) og næringsetablering. (mer om dette på s. 8 – 10)

Befolkningsprognoser; - symbolene MMMM, HHHH eller LLLLL. M = middels vekst. H er høy prognose for vekst, mens L står for lav prognose. Eksempelvis er første M fruktbarhet, andre M gjelder levealder, tredje M gjelder innenlands flytting, fjerde M gjelder innvandring.

Bærekraftig utvikling; - def. ut i fra hva man ønsker å oppnå på et område uten at framtidig kvalitet på samme området eller et annet område forringes. FN def. begrepet slik: «Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine.» Å reversere tidligere tap av ulike typer verdier kan også være en del av det bærekraftige utviklingsarbeidet.

Effektivitet; - her; -mest og best mulig tjenesteproduksjon innenfor gitte rammer.

Fattigdom; - Norge bruker nå OECD og EU normen. Det betyr at en husstandsinntekt (relatert til om husstanden gjelder enslig, ektepar eller fam. m/barn) som er under 60 % av medianen blir definert som fattige. Medianen er en utregnet formel for gjennomsnittsinntekt.

HR; - Human Resources; - arbeidet med og organiseringen av de menneskelige ressursene i organisasjoner.

Kommunebarometeret; - utgis av KS sitt organ Kommunal Rapport. Viser sammenlignbare tall på de kommunale tjenesteområdene mellom kommuner, grupper, fylker og landet. Tallen sier altså ikke noe objektivt om vår gode/dårlige vi er, men hvor gode/dårlige vi er i forhold til landets 428 kommuner. Tallgrunnlaget er Kostra, GSI (grunnskolen informasjonssystem) og noen spesifikke fagprogram.

Kompetanse; - er på et vis summen av kunnskaper, holdninger og ferdigheter. I dagligspråket defineres kompetanse gjerne som evnen til å klare en oppgave eller beherske et yrke i møte med komplekse krav, situasjoner og utfordringer.

Levekår; - utdanning, arbeid, inntekt, boforhold.

Likeverd; - betyr her likebehandling i betydningen at alle skal gis like muligheter. Dette betyr ikke at enkeltjenester skal være like for alle, men må tilpasses en brukers forutsetninger. Likeverd må ikke forveksles med likhet i betydningen at «alle skal bli like».

Metaperspektiv; - et overordna, samlende perspektiv, å se ting «ovenfra» og «utenfra».

Plan og bygningsloven; - denne heter nå egentlig **Lov om planlegging og byggesaks-behandling**, men det er fortsatt benevnelsen *plan- og bygningsloven* som blir brukt både i offentligheten og blant menigmann. Så også her i planen – gjerne forkortet pbl.

Regionsforstørring; - tiltak som minsker avstanden (dvs. reisetiden) til andre bo- og arbeidsmarked.

Ressurser; - ansatte, kompetanse, bygninger, uteanlegg, maskiner, materiell, økonomi.

SSB; - Statistisk sentralbyrå. Her samles alle rådata (i innrapportert form). SSB's statistikkbank framstiller dette tabellarisk med muligheter for grafiske visninger.

Strategi; - sentrale og ofte overordna grep som må tas, eller er «lurt» å ta for å nå ett eller flere mål. Veivalg er også et bilde som brukes. *Strategivalg handler mer om hva som skal gjøres enn hvordan noe skal gjøres.* (Wikipedia)

Strukturelle forhold; - i forhold til samfunnsutvikling og planarbeid brukes uttrykket om overordna forhold som geografi/beliggenhet, naturressurser, nasjonal- eller markedsøkonomi (makroøkonomiske forhold) og infrastruktur (nasjonal og delvis regional). Begrepet blir ofte svært abstrakt og/eller vanskelig «å få tak i».

Universell utforming; - tilrettelegging av bygninger og infrastruktur for alle aldersgrupper og for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Visjon; - «et bilde av framtida som er ønskelig og oppnåelig». Ofte uttrykt ved få positive slagferdige ord. I kommuneplanvisjonen nyttes ordet *vekst*. I visjonssammenheng kan det tenkes vekst i kvantitet og vekst i kvalitet. Vekst i kvantitet er vanlig å måle i befolkningsvekst med dens konsekvenser for andre vekstområder, mens vekst i kvalitet kan omhandle estetikk, infrastruktur og tilgjengelighet, opplevelser, grad av lønnsomhet i næring, offentlig tjenesteyting osv.

1. Kommuneplanens rolle.

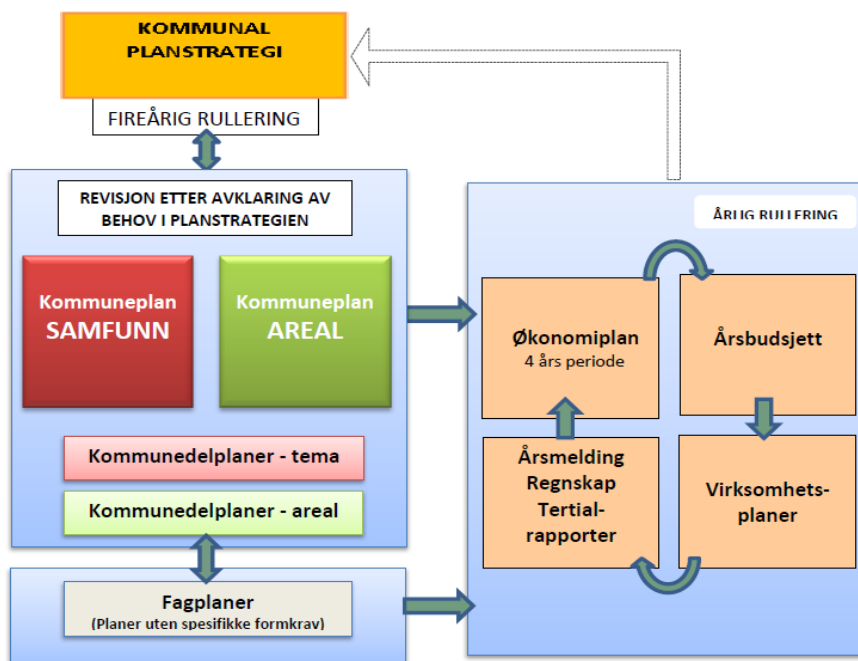
1.1 Planprosesser og langsiktig planlegging

Med utgangspunkt Lov om planlegging og byggesaksbehandling (Plan og bygningsloven - pbl.) § 11 er Kommuneplanen kommunens overordnede og langsiktige plan. Det betyr at alle andre kommunale planer (reg.planer, delplaner, fag-/temaplaner) skal ha Kommuneplanen som referanse og forankring.

Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Mens samfunnsdelen beskriver ulike tema- og utfordringsområder, målsettinger og satsningsområder for ønsket utvikling av lokalsamfunnet, skal arealdelen etter pbl. §11-5 vise sammenhengen mellom målene for den framtidige samfunnsutviklingen og langsiktig arealbruk for hele kommunen.

Kommuneplanen for Kragerø er gitt et tolvårsperspektiv, men skal med utgangspunkt i samme lov §11-1 operasjonaliseres gjennom en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år. Kragerø kommune bruker begrepet økonomiplan som ivaretar fireårsperspektivet samt kommunens årlige budsjettarbeid med handlingsplaner. Kommuneplanen 2018 – 2030 bygger på lovkrav og lovbestemmelser i Lov om planlegging og byggesaksbehandling (pbl.) fra 27.6. 2008 og 22. 6. 2012 hvor det ble formulert et krav om å utarbeide Kommunal planstrategi i den kommunale planleggingen (jf. pbl. §10-1). Siste endring av lova «Lov om endringer i plan- og bygningsloven (mer effektive planprosesser, forenklinger mv.)» trådte i kraft 1. juli 2017.

Som følge av ovennevnte lov om planlegging, kan revisjons-/rulleringscyklusen av det kommunale plansystemet illustreres slik:

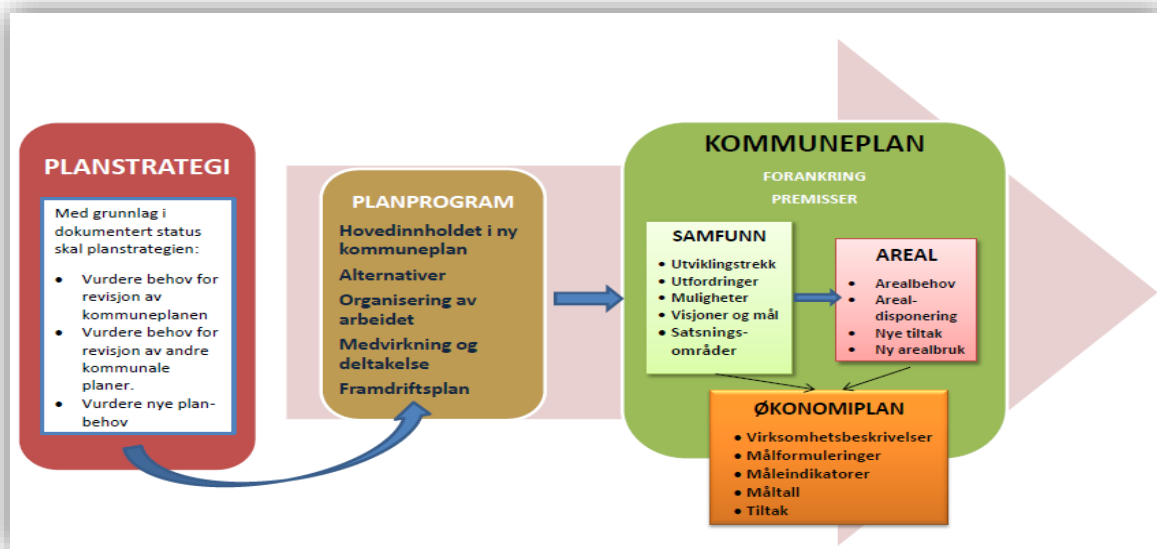
Figur 1 Kommuneplansystemets rulleringssyklus

Med denne illustrasjonen henvises det til gjeldende *Kommuneplan 2014 – 2026* og *Kommunal planstrategi 2016 – 2020* som grunnlag for revidert kommuneplan med tittelen *Kommuneplan 2018 – 2030*.

Innholdet i dette grunnlaget er tilpasset arbeidet med kommuneplanen gjennom et planprogram for kommuneplanprosessen.

Innholdet i prosessen kan illustreres slik:

Figur 2 Kommuneplanprosessens innhold

Med henvisning til denne modellen, foreligger følgende hovedreferanser som utgangspunkt for det endelige kommuneplanarbeidet:

- Lov om planlegging og byggesaksbehandling §§ 10 og 11 om kommunal planlegging.
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling § 1-1 om lovens formål og bærekraftig utvikling.
- Lov om folkehelsearbeid §§ 5 og 6 om kommunalt ansvar og planlegging.
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (Naturmangfoldsloven) kap. I – VI.
- Lov om kulturminner (Kulturminneloven) §§ 1-11.
- Div. statlige bestemmelser og retningslinjer.
- Nasjonale forventninger (regjeringens forventingsdokument) til regional og kommunal planlegging – resolusjon juni 2015.
- Gjeldende regionale planer med tema;
  - Samordna Areal- og transportplan for Telemark 2015 - 2025,
  - Regional strategi for folkehelse i Telemark
  - Regional plan for folkehelse i Telemark 2018 - 2030
  - Regional plan for nyskaping og næringsutvikling
  - Regional plan for oppvekst og kompetanse (Livslang læring)
  - Reiseliv og opplevelser i Telemark.
- Statistisk grunnlag (forenklet i tråd med ny framstilling av nøkkeltall og hovedområder) med analyser av nå-situasjon, dennes/disses utfordringer og vurdering/beskrivelser av muligheter for Kragerøsamfunnet.
- Interkommunalt samarbeid med hovedvekt på plandokumenter for:
  - Grenlandssamarbeidet
  - Vekst i Grenland
- Innspill og merknader til kommuneplanen fra innbyggerne.
- Gjeldende Kommuneplan 2014 – 2026 m/vurderinger og anbefalinger i Kommunal planstrategi 2016 – 2020.

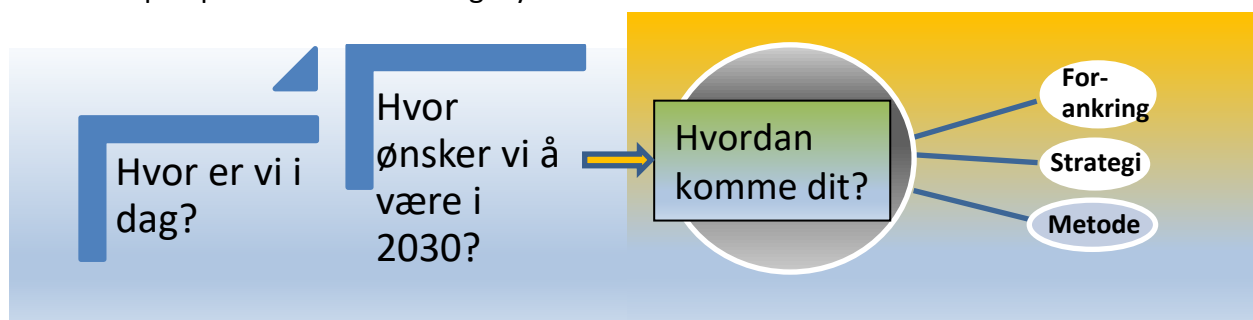
Som en overordnet plan beskriver ikke kommuneplanen detaljer. Den beskriver heller ikke tiltak, men angir hvilke områder – satsningsområder - det forventes skal lages konkrete tiltak på i planperioden – dvs. i økonomiplanen (handlingsplan).

Kommuneplanen 2014 – 2026 tar heller ikke opp alle områder og aktiviteter som foregår i kommunen. Med bakgrunn i det nasjonale forventningsdokumentet, forarbeidende til den fylkeskommunale planstrategien og kunnskapen om egen kommune, vil likevel nedenstående liste i større eller mindre grad berøre de aller fleste aktiviteter og forhold direkte eller indirekte. Dette er overskriftene som angir hvilke temaer som er prioritert og behandlet videre i samfunnsdelen:

- **Folketall og befolkningsutvikling.**
- **Folkehelse og levekår.**
- **Barn og unge, oppvekst og utdanning.**
- **Natur og miljø - klima og energi.**
- **Næringsliv og arbeidsplasser.**
- **Regionalt og interkommunalt samarbeid.**
- **Kommunale tjenester.**

1.2 KOMMUNEPLANEN - en UTVIKLINGSPLAN

Kommuneplanprosessen har latt seg styre av en enkel tankemodell illustrert slik:

Figur 3 - «hvor er vi, hvor skal vi og hvordan komme dit?»

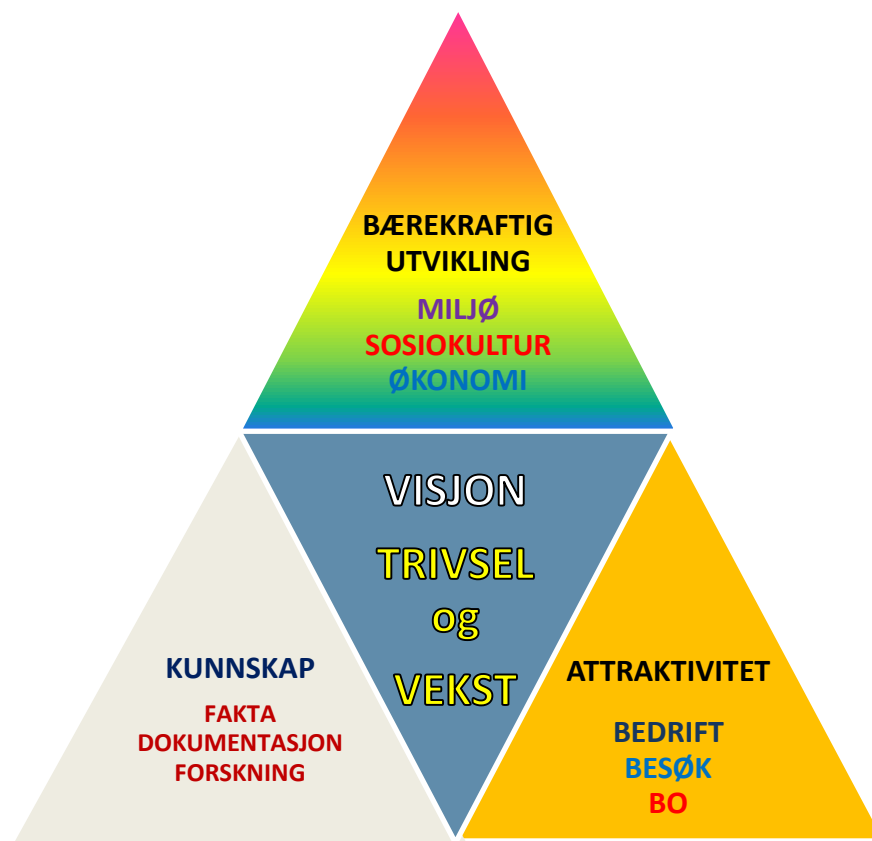
I arbeidet for å nå planens ambisjoner for 2030, bidrar mange. Enten med utgangspunkt i den enkeltes ståsted som politiker, ansatte eller ledere i private eller offentlige virksomheter, medlemmer i et råd og interesseorganisasjon, lag og foreninger, eller at vi som privatpersoner engasjerer oss i arbeidet med å utvikle kommunen videre. Det vil derfor være svært mange gode og viktige krefter som kommer til å bidra. En av planens intensjoner er å gi noen holdepunkter og å angi en retning. På overordnet nivå må vi vite hvor vi er, vi må vite hvor vi vil, og vi må vite noe om hvordan vi skal komme dit. Det handler om å få alle gode krefter til å gå i samme retning. Knappt noen er enige om alt, det er ikke poenget, men vi må være enige om det viktigste – det grunnleggende. Alternativet vil i for stor grad bli en utvikling hvor tilfeldigheter og innfall bestemmer utviklingen. En slik arbeidsform kan lett minne om anarki og ikke en styringsmodell.

Utover formell forankring og grunnlaget som foreligger for å prioritere disse områdene for det framtidige planarbeidet, er det også viktig å gi kommuneplanen et «ståsted» - et verdigrunnlag eller verdiforankring. Samtidig ligger også viktig verdiforankring i lovverket, de overordna retningslinjene og i planer det refereres til i kap. 1.1 ovenfor. Og det foreligger forskning- og forskningsresultater som gir oss teorier og verktøy som kan være til hjelp for å gi planarbeidet både et ståsted, et utviklingsrom og en retning. Begrunnelse og argumenter for hvilke valg som kan, bør eller må gjøres på de ulike utfordringsområdene, er en annen

måte å si dette på. I kapittel 2 er det denne form for «ståsted» og utviklingsgrunnlag det blir gjort nærmere rede for.

2. VISJONER, VERDIGRUNNLAG og andre premisser for planen

Med henvisning til nasjonale mål og forventinger, en tydelig verdiforankring, forskning omkring samfunnsutvikling og erfaringer gjennom planarbeidet, illustreres følgende modell for utviklingsarbeidet:

Figur 4 Holdepunkter i arbeidet for å få til et godt arbeid med kommunens visjon «Trivsel og vekst»

I de neste avsnittene blir de ulike delene i modellen beskrevet nærmere. Det gjøres i denne rekkefølgen:

2.1 Visjonen «Trivsel og vekst».

2.2 Kunnskap – å være bevisst det vi vet og hva annet vi bør skaffe oss mer kunnskap om.

2.3 Bærekraftig utvikling.

2.4 Attraktivitetstankegangen og attraktivitetsmodellen.

2.1. Visjonen for Kragerø - TRIVSEL og VEKST

Visjonen *Trivsel og vekst* er utviklet og forankret i forrige kommuneplanprosess og blir videreført i Kommuneplanen 2014 – 2026.

Kommuneplanen som en utviklingsplan tar derfor utgangspunkt i visjonen TRIVSEL og VEKST og utdyper nærmere hva som ligger i denne:

- *Det er viktig at hele befolkningen i Kragerø har god livskvalitet på alle livets områder.*
- *Det er viktig at vi som bor i Kragerø har og ser muligheter for vekst og utvikling både personlig og i fellesskapet.*
- *Dette setter krav til kommunal tjenesteproduksjonen, arbeidet for tjenestekvalitet og arbeidet med å legge til rette for ønsket utvikling av lokalsamfunnet.*

- Dette stiller krav til næringslivledere og de ansatte i arbeidet for trygge og gode arbeidsplasser.
- Det setter krav til frivillige lag og organisasjoner for at de skal kunne gi et godt og variert tilbud tilgjengelig for alle.
- Det stiller krav om at hver og en av oss engasjerer seg og er delaktige i lokalsamfunnet:

Vi støtter og hjelper hverandre slik at ingen faller utenfor – alle skal få anledning til å delta og å være med.

Vi vil ha et godt og levedyktig næringsliv med utviklingsmuligheter og potensiale for vekst. Vi vil ha trygge og gode arbeidsplasser.

Vi vil at Kragerø skal være et godt sted å besøke – hele året.

Vi vil at Kragerø skal være en kommune folk kan flytte til og ikke har behov eller ønske om å flytte fra.

Kragerø skal være et godt sted å bo - i alle livets faser!

2.2 KUNNSKAP – å vite mest mulig om hva som er viktig og riktig å gjøre

Best mulig kunnskap om nå-situasjonen og om hvordan vi kan påvirke framtida må ligge til grunn for arbeidet med kommuneplanen.

Vi må være mest mulig sikre på at det vi synes, tenker og mener, tar utgangspunkt i dokumenterte forhold. Derfor var arbeidet med å identifisere fakta om kommunens nå-situasjon og ståsted i forarbeidene til planen, framlagt i planstrategien, grunnlaget for å kunne si *hva vi er gode på og hva vi bør eller må bli bedre på*.

Samfunnsplanlegging er for øvrig ingen eksakt vitenskap – det er få «fasiter» - men vi har mye kunnskap og det foreligger stadig mer forskning som kan hjelpe oss med å finne de beste veiene til ønsket utvikling. Likevel vil utviklingsarbeid bestå av å prøve å feile. Kommuneplanen har et tolv års perspektiv og «ingen kan spå om framtida». Mange parametere og forhold er ukjente, noen er usikre, men ikke alle. Noe vet vi. Denne kunnskapen må brukes for å treffe best mulig - og å feile minst mulig. Stor innsats med dårlig resultat må unngås både av kostnadmessige og kvalitetsmessige grunner.

For overordnet og langsiktig samfunnsplanlegging foreligger det noe materiale som sier noe om hva som er god strategi, egnet metodikk og riktige prioriteringer. Det antakelig beste og mest nærliggende kunnskapsbaserte materialet vi har tilgang på er å finne i rapporter som Telemarkforskning (i samarbeid med flere) har laget på oppdrag fra tidligere kommunal- og regionaldepartementet. Her fremmes teorier som grunnlag for modeller som peker på veier å gå for å oppnå ønsket utvikling.

Men som tidligere beskrevet er ingenting sikkert, men den gir noen holdepunkter for hva som er viktig å prioritere med det handlingsrommet et lokalsamfunn rår over. Begrepene og modellene som framlegges i rapporten, blir nærmere gjengitt i avsnitt 2.4. nedenfor.²

Forskningsrapportene kan brukes på ulike måter. For kommuneplanen er det de strategiske vurderingene som tas mest i bruk.

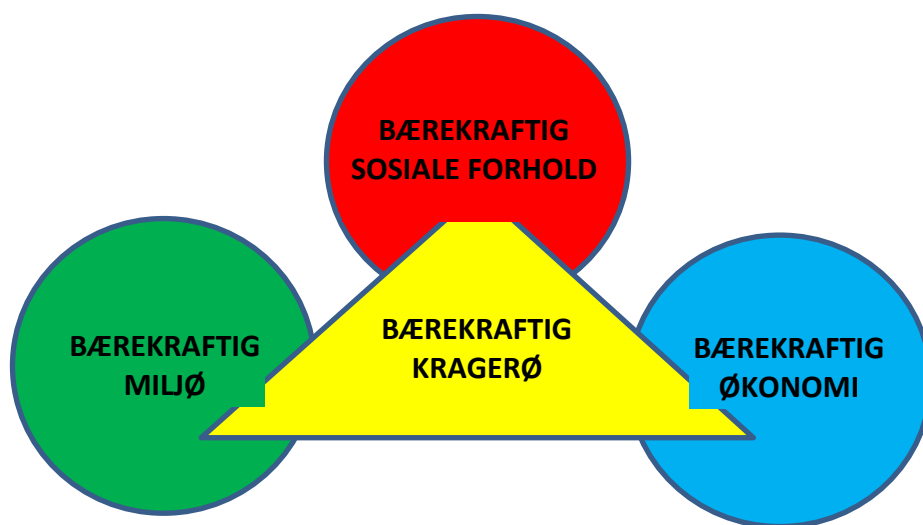
Satsningsområdene som er valgt ut og prioritert, tar utgangspunkt i disse vurderingene, mens innholdet i arbeid som skal gjøres på det enkelte område er forankret i den kunnskapen vi har om tema. Noen steder har dette «kun» basis i lokale erfaringer og vårt forhåpentligvis «sunne bondevett», mens andre ganger, og der det har vært mulig for arbeidet, refereres det til dokumenterte forhold. Uavhengig av hva forskning sier, eller hva vi

som lokalbefolkning ellers måtte mene, må også de valg og prioriteringer som gjøres være forankret i lover og bestemmelser eller overordna nasjonale og regionale planer. Den bærekraftige utviklingstenkningen er en premiss nasjonale myndigheter fremmer i all nasjonal, regional og lokal planlegging. Dette oppfatter vi ikke bare handler om ulike miljøfaktorer, men bør også ses på som en verdibasert forankring for hele kommuneplanen og det arbeidet den legger opp til framover. Det er derfor viktig å si noe nærmere om hva som ligger i begrepet *bærekraftig utvikling*.

2.3 KRAGERØ – ET BÆREKRAFTIG SAMFUNN

Nasjonale og regionale forventninger til den kommunale planleggingen kan formuleres i en målsetting om en bærekraftig samfunnsutvikling.

Med utgangspunkt i bærekraftbegrepet forklart innledningsvis, er det brukt tre bærekraftdimensjoner i kommuneplanen. Det er *bærekraftige sosiale forhold*, *bærekraftig miljø* og *bærekraftig økonomi* – illustrert og nærmere forklart relatert til kommuneplanarbeidet slik:

Figur 5 Bærekraftdimensjonene og samspillet mellom dem

2.3.1 Bærekraftige **sosiale forhold**.

Kommuneplanperspektivet knytta til denne dimensjonen handler om å bidra til *det gode liv for innbyggerne - både enkeltvis og i et fellesskap*. Det gode liv kjennetegnes i menneskers opplevelse av trygghet og tilhørighet for den enkelte og respekt og toleranse mennesker imellom.

2.3.1.1 ALLE MED - likeverd gjennom alle livets faser.

Med utgangspunkt i internasjonale konvensjoner og norsk lovgivning skal ingen diskrimineres. Uavhengig av etnisitet, sosial tilhørighet, økonomi, kjønn, alder og helsetilstand, skal alle ha et likeverdig tilbud og tilgang på helsetjenester, omsorgstjenester, barnehage, utdanning og fritid. I tillegg til punktene om alles rett til offentlige tjenester, skal alle ha mulighet til et trygt og godt sted å bo.

Hensynet til barn og unges oppvekstvilkår skal ivaretas i planleggingen.

Prinsippet om *universell utforming* skal ivaretas i all planlegging og skal sikre alle, uavhengig av funksjonsnivå, nødvendig og tilstrekkelig fysisk tilgang til det offentlige rom, offentlige bygg, nærings- og handelsbygg, uterom og kommunikasjonsmidler. Nødvendig tilrettelegging for økt deltakelse i både arbeidslivet og det sosiale livet er en nasjonal og lokal målsetting.

2.3.1.2 Kultur, tradisjoner og framtid

Felleskapsfølelse, tilhørighet og identitet er sentrale verdier vi skal ivareta og legge til rette for. Sammen med god oppvekst i familien, i barnehagen og i skolen, er tilgangen på kulturopplevelser, fritidsaktiviteter og gode møteplasser nødvendig for livskvalitet. Steders estetiske kvaliteter og universelle utforming er vesentlige verdier knytta til identitet og opplevelser og skal tas med i all planlegging.

2.3.1.3 Demokratiske verdier

Kommunens samfunnsansvar handler om å tilrettelegge for deltakelse og påvirkning i samfunnsdebatten. Folkelig engasjement på aktuelle arenaer for den enkelte stimulerer grunnleggende demokratiske verdier i vårt samfunn. Flest mulig erfaringer og meninger som slipper til i det offentlige rom skaper grunnlag for gode løsninger når avgjørelser skal tas.

2.3.2 Bærekraftig miljø

Å verdsette og verne om mangfoldet i natur- og kulturarven er avgjørende for en grunnleggende livskvalitet i framtida. Effektiv og riktig bruk av energi og riktig forvaltning og bruk av naturressursene veier tungt i arbeidet for et bærekraftig miljø. Hva vi gjør på disse områdene i dag vil påvirke kvaliteten på menneskets og naturens ressurser på sikt. Derfor må den lokale langsiktige planleggingen i forhold til bosetting, næringsliv, fritid og infrastruktur legge til grunn premissene for en bærekraftig utvikling av kultur- og naturmiljøet.

2.3.3 Bærekraftig økonomi

Bærekraftig økonomi handler om en offentlig og en privat økonomi i balanse på en slik måte at den tåler både konjunktursvingninger og kriser. Vi må skape og bruke varer og tjenester på en slik måte i dag at det ikke går utover framtidige behov og framtidig kvalitet. Rettferdighet i forhold til tilgang på arbeid og lønn står sentralt. Reduksjon av fattigdom likeså.

Investeringer i kunnskap, infrastruktur og alternative energikilder pekes på som økonomiske disponeringer som gir framtidige og ønskelige samfunnsmessige effekter.

Bærekraftig økonomi og bærekraftige utviklingsmuligheter på alle samfunnsområder henger derfor nøye sammen. Og som en kuriositet; «Det grønne skifte» var «årets ord» til Språkrådet i 2015.

2.3.4 BÆREKRAFTIGE KRAGERØ

Momentene nevnt gjennom de tre bærekraftdimensjonene i dette kapittelet vil i tilpasset form gjelde på lokalt nivå som den gjelder på regionalt og nasjonalt nivå.

Bærekraftbegrepene er derfor et utgangspunkt og en god forankring i arbeidet med å definere hvordan vi ønsker å ha det i Kragerø i framtida.

2.4. ATTRAKTIVITETSMÅLET – hva gjør et sted attraktivt?

Med utgangspunkt i vår visjon «trivsel og vekst», og det faktum at det ikke har vært økning i folketallet i Kragerø etter kommunesammenslåingen i 1960, har det vært nødvendig å finne fram til et analyseverktøy som kan bidra til å identifisere hvilke faktorer som både bidrar til kvalitet og gode muligheter for vekst.

Innunder avsnitt 2.2. om kunnskap, refereres det til et arbeid Telemarkforskning har gjort på oppdrag fra tidligere kommunal og regionaldepartementet. Rapportene ble framlagt i 2013 og kalles «Programteori for attraktivitet». Dette er en teori som tar utgangspunkt i undersøkelser og analyser for å frambringe mer håndfast forståelse for hva som må til for å få folk til å flytte til et sted - eller hindre folk å flytte fra et sted.

Særlig viktig i kommuneplansammenheng er analysene av hvilke faktorer som er mulige eller hensiktsmessige å påvirke for et lokalsamfunn og hvilke faktorer som er svært krevende eller nærmest umulig å påvirke. I dette ligger også et tidsaspekt i den forstand at noen tiltak kan gi umiddelbar effekt, mens andre, særlig strukturelle forhold, kan lokalsamfunnet knapt påvirke eller det kan ta år og kanskje tiår før endringer/tiltak kan gi effekt.

Programteori for attraktivitet definerer begrepet slik:

Attraktivitet er en stedlig egenskap som påvirker flyttestrømmen til et sted, enten ved at stedet tiltrekker seg næringsliv eller besøkende som skaper arbeidsplassvekst og derigjennom innflytting, eller at stedet er attraktivt som bosted uavhengig av arbeidsplassutviklingen.

En oppsummering av modellen¹ ble vist til i forarbeidet til kommuneplanen hvor begrepene bedriftsattraktivitet, besøksattraktivitet og bostedsattraktivitet ble introdusert.

Attraktivitetsmodellen er interessant for lokal utvikling fordi den bygger på teorien om at stedlig vekst i folketallet ikke nødvendigvis skjer selv om det er et mål «i seg selv», men kommer som en konsekvens av lokalsamfunnets ulike kvaliteter – og satsninger som forbedrer disse kvalitetene. Eller for å si det slik; - modellen har først og fremst fokus på kvalitet på viktige områder for å framheve stedlig attraktivitet. Og spørsmålet er; - hvilke områder er viktigst for oss relatert til vår visjon og målet om et bærekraftig lokalsamfunn?

Som nevnt beskriver attraktivitetsforskningen tre typer attraktiviteter; attraktivitet for **bosetting**, attraktivitet for **besøk** og attraktivitet for **bedrifter**. For alle disse typene framheves fire områder som bestemmer den stedlige attraksjonen. Disse, og kombinasjonen mellom disse, vises med stikkordsbeskrivelser slik:

Attraktivitets-områder:	ATTRAKTIVITET som		
	Bedriftskommune	Besøkskommune	Bostedskommune
Omdømme	Omdømme som sted å drive næringsliv	Omdømme som sted å besøke	Omdømme som sted å bo
Areal og bygninger	Næringsarealer, Lokaler, Næringshager,	Areal til hytter, Eksisterende hytter, Overnattingskapasitet	Tomteareal, Boliger, Tilgjengelighet,
Goder, tilbud, tjenester (ameniteter)	Tilgang til forretningstjenester, Service i kommunen, Kompetanse-institusjoner, Tilgang på kompetent arbeidskraft,	Naturherligheter, Tilrettelegging for friluftsliv, Kulturtilbud, Sport og fritidstilbud, Varehandelen,	Kommunens tjenester, barnehage, skole etc. Naturherligheter, Friluftsliv, Kulturtilbud, Sport og fritidstilbud
Identitet og stedlig kultur	Nettverk mellom bedrifter, Klynger, Innovasjonsklima, Samarbeid mellom næringsliv og kommune,	Gjestfrihet, Serviceholdning, Samarbeid mellom besøksnæringene Destinasjons-utvikling,	Lokal identitet, Gjestfrihet, Toleranse, Samarbeidsånd, Utviklingskultur,

Figur 6: Lokale forhold som både enkeltvis og sammen påvirker hvor attraktivt det er å bo, å besøke eller å drive næring.

1

Det vises tilbake til deler av denne modellen når strategier, ambisjoner og satsninger presenteres i kap. 4 og 5.

2.5 MYNDIGHETSKRAV – som premisser og rammer for utviklingsarbeidet

Lov om planlegging og byggesaksbehandling (pbl.) siste bestemmelser poengterer at sammenhengen mellom samfunnsplanleggingen og arealplanleggingen skal framkomme og være tydelig. Det betyr at samfunnsplanens vektlagte områder for utviklingen fram mot 2030 legger rammene for og definerer handlingsrommet arealplanen skal forholde seg til.

I det følgende vil det på de ulike områdene i samfunnsdelen, og som også får konsekvenser for arealplanleggingen, framkomme hvilke føringer som må tas hensyn til. Alle innspill til kommuneplanens arealdel er vurdert ut ifra premissene som blir vist til nedenfor. Innspill som er vurdert videreført som følge av dette, er også konsekvensutredet på samme grunnlag. Nedenfor vises dette punktvis med noen kommentarer.

2.5.1 Plan og bygningsloven

I kapittel 2 utdypes kommuneplanens forankring til verdigrunnlaget. Utgangspunktet for alle myndighetsnivåer er Plan og bygningslovens formålsparagraf. §1-1 om denne lovens formål oppsummeres slik:

- Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.
- Planlegging skal gi et grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser.
- Langsiktige løsninger skal vektlegges og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.
- Prinsippet om universell utforming skal ivaretas i planleggingen.
- Barn og unges oppvekstvilkår skal tas hensyn til i planleggingen.
- Det samme gjelder hensynet til estetiske utforming av omgivelsene.

Med utgangspunkt i det nasjonale forventingsdokumentet til planarbeidet, er det både i regional- og kommunal planstrategi oppsummert at disse områdene må vurderes og hensynstas på alle nivå i planleggingen:

- Klima og miljø
- Samfunnssikkerhet og beredskap
- Folkehelse

2.5.1.1 Klima- og miljøhensyn

Som satsningsområder beskrevet i kap. 5, vil tiltak på klima og miljøside måtte forholde seg til klimautslipp med hovedvekt på å få ned utslippet av CO₂. Derfor vil energieffektivisering og alternative energiløsninger for offentlige og private bygg og anlegg bli ytterligere påkrevd. Det samme gjelder samspillet arealbruk og infrastruktur. Lokalt er bilen fortsatt den største «miljøsynderen» og tiltak som begrenser bilbruken må vektlegges.

Naturmiljøet og det biologiske mangfoldet er først og fremst truet av klimautslipp, forurensing av vann og vassdrag og nedbygging av nye områder.

Arealplanleggingen må ta spesielt hensyn til naturmiljøet. Vi har klare mål om å verne truede arter og det biologiske mangfoldet. Ved utøvelse av offentlig myndighet skal kommunen se til at prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven ivaretas. Hva som besluttes må forankres i tilgjengelig kunnskap og man må påse at endringer gjøres etter føre-var prinsippet. Tiltak skal også kunne vurderes opp imot en samlet belastning av økosystemet.

Som følge av tidligere aktiviteter, spesielt knytta til næringsvirksomhet som har spor etter seg i grunnen, vassdrag og/eller sjøbunn, er det også et mål om å vinne tilbake

naturkvalitetene. I forarbeidene blir dette kalt «gamle miljøsynder». Vi har noen dokumenterte utfordringer om dette, men også usikre steder/områder vi har behov for å vite mer om knytta til tidligere miljøfarlige utslipp fra næringsaktiviteter særlig nær vassdrag og/eller i strandsonen.

For framtidig næringsutvikling vil kravene til arealbruk, utslipp til luft og infrastruktur stå helt sentralt knytta til ovennevnte miljøutfordringer i planleggingen.

De samme kravene vil i prinsippet også måtte gjelde for planlegging av boområder, boligbygging, fritidseiendommer og fritidsboliger. Hensynet til vern om naturmangfoldet og sikring av friareal og grøntområder skal stå i fokus. Det samme gjelder planarbeidets krav om effektiv infrastruktur hvor Stortingets klimamål for 2025 og 2030 kun kan nås ved at det også lokalt blir tilrettelagt for en betydelig reduksjon og begrensing i transportbehovet.

Forventninger til arealplanarbeidets hensyn og vern om vår kulturhistorie gjennom kulturminner og kulturlandskapet er understreket i tidligere planer og i forarbeidene til ny plan.

Vi vil også derfor at våre kulturminner skal være godt kartlagt, verifisert og ivaretatt og tilgjengelig for allmenheten og for ettertiden.

I tillegg har vi bygninger og bygningsmessige miljøer med arkitektoniske særtrekk og verdier som generelt ønskes ivaretatt, og som i noen tilfeller ønskes videreutviklet eller modernisert, men innenfor rammene av bevaringskrav eller bevaringsønsker.

2.5.1.2 Samfunnssikkerhet og beredskap

Myndighetsorgan på alle nivå har gjennom de siste årene satt dette høyt opp på dagsorden. Flere sider ved klimaendringene vi forsøker å få kontroll over, bekymrer. Særlig har de siste års vind- og nedbørsmønstre med påfølgende ras, skred og flomfare i mange ulike områder av landet skapt uro.

I planarbeidet skal også forebygging av ulykker og uønska hendelser gis stor oppmerksomhet. I Kragerø har vi særlig utfordringer i brannforebyggingsarbeidet knytta til trehusbebyggelsen, spesielt i sentrum. Det henvises for øvrig til Sentrumsplanen «Vern og utvikling» og ROS- analysen til denne. Her anbefales det også tiltak som omhandler forebyggingsmulighetene.

Med utgangspunkt i Lov om kommunal beredskapsplikt, (sivilbeskyttelsesloven) forutsettes det at vi med utgangspunkt i denne lovens § 14 har en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS –analyse) og som skal legges til grunn for kommunens arbeid med sikkerhets- og beredskapsspørsmål. Det forutsettes også at det på bakgrunn av ROS-analysen foreligger en helhetlig og overordnet beredskapsplan (§ 15) som gjør lokalsamfunnet forberedt på å håndtere uønskede hendelser.

2.5.1.3 Folkehelse – «helse i alt vi gjør»

Overskrifta er henta fra innledningen til rundskriv 1-6/2011 «Ikraftsetting av lov om folkehelsearbeid».

Folkehelseperspektivet skal ivaretas på alle nivå i den kommunale planleggingen. I folkehelselovens står følgende om kommunens ansvar:

Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen. (Utdrag fra folkehelselovens kap. 2 § 4)

Videre står det om kommunens ansvar for folkehelseiltak:

Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer. Dette kan blant annet omfatte tiltak knyttet til oppvekst- og levekårsforhold som bolig,

utdanning, arbeid og inntekt, fysiske og sosiale miljøer, fysisk aktivitet, ernæring, skader og ulykker, tobakksbruk og alkohol- og annen rusmiddelbruk. (Utdrag samme lov § 7)

Folkehelse som eget punkt i pbl., slik som vist til ovenfor, og dette utdraget fra folkehelseloven, understreker hvorfor folkehelsearbeid skal være og må være et gjennomgående tema som så tydelig som mulig reflekteres på flere nivå og på nødvendig måte i kommunens planverk.

Det legges til at Regional plan for folkehelse i Telemark er under utarbeiding og forventes ferdig i 2018. Det forventes at kommunens eget folkehelsearbeid vil kunne nyttiggjøre seg særlig av dette som en viktig fylkeskommunal plan.

I plan og bygningslovens formålsformulering er også hensynet til barn og unge og universell utforming poengtert (jmf. kap. 2.5 s.38). Det understrekes samtidig i kommuneplanen at en trygg og aktiv oppvekst for barn og unge i lokalsamfunnet er en nødvendig kvalitet for å oppnå visjonen om *Trivsel og vekst*.

Det foreligger også en rekke retningslinjer og bestemmelser, samt veiledninger og anbefalinger som legger føringer for og bidrar til helsefremmende løsninger i arealplanarbeidet som eksempelvis:

- Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne om Universell utforming og individuell tilrettelegging §§ 13 – 17.
- Plan og bygningslovens reguleringsbestemmelser om støy § 26.
- Retningslinje for behandling av støy i arealplanleggingen (SFT 2005)
- Forskrift om vannforsyning og drikkevann (Helse- og omsorgsdep. 2002)

Det legges derfor til grunn at all arealplanlegging vurderer og eventuelt utreder alle tiltak med henblikk på helsefremmende og universelle løsninger.

Det gjøres også oppmerksom på at temaene *klima og miljø, samfunnssikkerhet og beredskap og folkehelse* også er behandlet som egne tema knytta til planens beskrivelser av utfordringsbilde. Disse perspektivene er også forsøkt ivaretatt på flere måter gjennom planens satsningsområder. Det legges derfor til grunn at dette også blir ivaretatt på en god og hensiktsmessig måte i det framtidige arealplanarbeidet.

2.6 Andre føringer for langsiktig planlegging og kommunens arealbruk

Av forhold som ikke er nevnt som enhetsovergripende eller tverrfaglig tematikk i kap. 2.5.1. ovenfor, legger spesielt disse punktene rammer og føringer for kommunens langsiktige planlegging:

- Nasjonale retningslinjer og bestemmelser. Statlige retningslinjer for strandsonen nevnes spesifikt og beskrives nærmere nedenfor.
- Nasjonal transportplan. Føringer i denne ivaretas for øvrig av ny:
- Regional plan for Samordna areal- og transport for Telemark 2015 – 2025
- Kystsonenplan for Telemark forventes ferdigstilt i 2018. Denne vil også påvirke den framtidige planleggingen i en kommune som vår.

Med utgangspunkt i dette vil noen aktuelle og prioriterte forhold bli nærmere beskrevet som grunnlag for overordna og framtidige vurderinger i planarbeidet:

- Kystsonen med skjærgård og nasjonalpark.
- Jernbane – dvs. forlengelse av Grenlandsbanden – sør-øst forbindelse.
- E-18 med 4 felt Rugtvedt-Bakkevann 2019. Videre planlegging sørover gjennom Kragerø.
- Farleden m/div. utvidelser (endringer av grunnforhold)
- Senterstruktur, fortetting og kollektivtrafikk.

- Videreføring av tidligere kommuneplaner hvor visjonen *Trivsel og vekst* med senterstruktur(er), næringsarbeid og arbeidsplassmarked, bosettingspolitikk, skjærgården og regionalt samarbeid er vektlagt.

2.6.1 Nasjonal transportplan 2018 – 2029.

Nasjonal transportplan 2018 – 2029 tar utgangspunkt i stortingsmelding 26 (2012 – 13) stortingsmelding nr. 33 (2016-17) og som bygger på de sammen premissene som nevnt ovenfor med utdrag fra plan og bygningsloven i kap. 2.5 med underkapitler ovenfor. I stortingsmeldingene vies imidlertid en dimensjon til stor plass, og som er svært interessant for oss, nemlig regionforstørrende tiltak. Det betyr strategiske vurderinger av tiltak som fremmer tilgjengeligheten (les; - kortere reisetid) mellom regioner. Reisetida mellom de største bo- og arbeidsmarkedsregionene/pressområdene og eksempelvis vår region, påvirker i stor grad vårt vekstpotensial slik stortingsmeldingen beskriver effekten av «regionsforstørring».

For vår region vil tilgang og kvalitet på spesielt vei og jernbane være viktig. Primært vektlegges reisetida til arbeidsmarkedene i Grenland, dernest reisetida til Osloregionen og delvis Kristiansandregionen.

Beklageligvis er det heller ikke i revidert transportplan fullverdig satsning på vei og jernbane direkte i tilknytning til vår region. Men E-18 med 4-felt fra Rugtvedt – Dørdal/Bakkevann er forsert og planlagt ferdig i slutten av 2019. Prioriteringene videre sørover er uklare. Foreløpig ser det kun ut til at det er plan for midtdeler på strekningen etter Dørdal – gjennom Kragerø og videre sørover. Men allerede her kan nevnes at Kragerø kommunestyre 15.6. 17 vedtok et ønske om å delta i et interkommunalt plansamarbeid for å koordinere og styre planarbeidet for ny E18 mellom Dørdal og Grimstad. Fylkesmennene i Agder og Telemark, samt Telemark fylkeskommunene er sammen med berørte kommuner invitert med for å kunne koordinere og gjennomføre dette som et felles planarbeid. Aust Agder fylkeskommune har påtatt seg et koordineringsansvar.

Bygging av dobbeltsporet jernbane Larvik – Porsgrunn er i gang og skal stå ferdig i 2018. Videreføring av Grenlandsbanen fra Porsgrunn med sammenkobling til nåværende sørlandsbane er nok en gang skjøvet fram i tid. I NTP 2018 – 29 står det nå: *Planlegging og forberedelse til byggestart for Grenlandsbanen vil starte opp i slutten av NTP-perioden.*

Innseilingen til Kragerø har tidligere vært prioritert i NTP. Men vi ser at også her at satsningen skyves på hvorpå kostnadsberegningen på 88 mill. ikke er lagt inn før siste del av NTP perioden – altså 2024 – 29. Som med E18, jernbane og veiplanene nevnt over, betyr dette at alle avgjørende nasjonale tiltak for å fremme arbeidsmarkedsintegrasjon og tidligere omtalte regionsforstørring, er satt ytterligere på vent.

2.6.2 Samordna areal- og transportplan for Telemark 2015 - 2025

Rammene for prioritering av arealer til bolig- og næringsformål er i hovedsak videreført fra Kommuneplan 2014 – 2026 med noen justeringer og presiseringer plan. Det må for øvrig vektlegges at tidligere omtalte Regionale plan for samordna areal- og transport for Telemark 2015 – 25 (ATP- Telemark) legger relativt konkrete føringer for det kommunale planarbeidet. Denne vil spesielt påvirke planarbeidet med et tallfesta mål for fortetting innenfor definert senterstruktur. Kommunens senterstruktur og lokalisering bestemmes for øvrig lokalt, men da innenfor hva som er hensiktsmessige premisser for å kunne definere kommunesenter, bysentrum og lokalsentre.

Det blir i nedenfor gjengitt hvilke retningslinjer og bestemmelser Telemarkskommunene skal forholde seg til med utgangspunkt i «ATP- Telemark». Følgende gjengis:

2.6.2.1 Retningslinjer

Retningslinjer for bustadbygging

- Minimum 70 % av kvar kommune sin bustadbygging, pr. 4. år, skal skje innanfor definert senterstruktur i kommuneplanens arealdel ved transformasjon eller fortetting.
- Maksimum 30 % av kvar kommune sin bustadbygging, pr. 4. år, kan skje i form av mindre utbygging utanfor definert senterstruktur med omfang og lokalisering som styrker grendene og knytter seg til kollektivtilbod der det finnst.
- Ved eventuell bustadbygging utanfor sentra må samfunnsøkonomiske konsekvensar drøftes med omsyn til infrastrukturtiltak og tenester, som tilkomst, kollektivtilbod og skuleskys.

Retningslinjer for utbygging i sentra (sentrum i byar og tettstader)

- Vidare utvikling av sentra skal styrke kollektivknutepunkt med korte avstandar til service og tenester, arbeidsplassar, opplevingar, nærfriluftsliv og bustader.
- I sentra skal det legges til rette for blanda arealbruk og høg arealutnytting som gir attraktive og bærekraftige sentrumsområde og varierte bumiljø og lysingar som gjer det attraktivt å vere fotgjengar og sykkelist.
- I sentra skal det leggest vekt på å skape gode uterom i menneskeleg skala, med gode soltilhøve og offentleg tilgjengelege møteplassar.
- Landbruksjord og areal med viktige naturressursar skal i utgangspunktet ikkje omdisponerast til byggeområde. Dersom omdisponering er naudsynt, skal areala ha høg utnytting og ein organisering som minimerer ytterligere utbyggingspress.

Retningslinjer for etablering av offentlig tenesteyting

Statlege, regionale og kommunale tenester skal primært lokaliseres til fylkes- og regionsentre, eventuelt kommunesentra innanfor sentrumssonen, og i tilknytning til kollektivknutepunkt. Øvrige tenester som skal dekke delar av befolkningen bør lokaliserast til lokalsentre/bygdesentre.

Tjenestetilbodet skal vere lokalisert og utformet slik at dei er med på å styrke sentrenes rolle, kultur og egenart. Tenester skal lokaliserast til sentra som gir best mogleg tilkomst for befolkningen, også utan bruk av bil.

Kultur og fritidstilbod skal fortrinnsvis lokaliserast i tilknytning til og brukes aktivt for å styrke sentrenes og stadenes egenart.

Retningslinjer for etablering av privat tenesteyting

Tjenester bør lokaliseres slik at dei styrker eksisterande senterstruktur.

2.6.2.2 Bestemmelser

Etablering av offentleg tenesteyting med høg besøksfrekvens

For å legge til rette for attraktive byar og tettstader, tillates det ikkje å etablere tenesteyting med høg besøksfrekvens utanfor sentrumssona i fylkes-, region-, (sekundært) kommunesenter eller lokal-/bygdesenter, f. eks. NAV-tjenester, tinghus, skattekontor, regionale utdannings institusjoner, kino, bibliotek og kulturhus. Unntatt er steds-/ressursbundne tenester.

Forbud mot store handelsetableringar utanfor sentrumssona

Innanfor sentrumssona i kommunesentre og sekundære kommunesentre leggest ikkje begrensningar på omfanget av etableringar og utviding av handelsverksemd*.

* Med handelsvirksomhet forstås handel i bygningsmessige enheter eller bygningskomplekser som etableres, drives eller framstår som en enhet, samt utvalg som krever kunde- og eller medlemskort for å få adgang. Som handelsvirksomhet regnes også handel lokalisert i flere enheter innenfor et område som for eksempel en handelspark.

Innanfor sentrumssona for lokalsentre tillates etablering av handelsvirksomhet med samla bruksareal inntil 3000 m² utan at det blir stilt krav om handelsanalyse. Dersom etableringa sin storleik er tilpasset senterets funksjon og handelsomland, kan etableringa eller utvidinga overstige 3000m². Konsekvensene av tiltaket skal utgreiast i kommune- eller reguleringsplan. ATP handelsmetode (der bl.a. reisemotstand og senterets attraksjonskraft i regionen analyseres i et 5-års perspektiv) skal anvendast i konsekvensvurderingane. Ny eller utviding av eksisterande handelsverksemd tillates ikkje dersom konsekvensane er netto redusert omsetning i eitt eller fleire av kommunesentrene. Utenfor sentrum av fylkes-, region-, kommune- og lokalsentra er det kun tillatt med utviding eller etablering av handelsverksemd(er) med eit samla bruksareal på inntil 800 kvm.

Plasskrevande varegrupper

Forbudet gjeld ikkje handelsverksemd der den dominerande delen av vareutvalet er plasskrevande dersom desse lokalisert i randsonen til eit senter. Dette gjeld bilar, båtar, landbruksmaskiner, trelast og større byggevarer, samt utvalg frå hagesentre og planteskular. Områder for handel med plasskrevande varer definerast og avgrensast i kommuneplanens arealdel med krav til høg arealutnytting, struktur, utforming av bygg, maksimumskrav til parkering for bil og minimumskrav til sykkelparkering. Handelsverksemda skal maksimalt ligge innan 300 meter frå busstopp. Området skal vere kopla til og gjerast tilgjengeleg for gåing og sykling.

Avlastningssenter

Utviding og nye handelsetableringar skal ikkje gi negative konsekvensar for region-/kommunesentra. Reisemotstand og avlastningssenterets attraksjonskraft legges til grunn i konsekvensanalysene av virkningen overfor andre region-, kommune- og lokalsentra ved bruk av modellen «ATP-handel».

Nye avlastningssentra skal ikkje etablerast.

«ATP-Telemark 2015-25» inneholder for øvrig ikke andre overordna føringer som ikke allerede er presisert i våre egne planer.

Knutepunktsatsningen er tydelig i den regionale planen hvorpå regionalt knutepunkt på Tangen – Sannidal ble prioritert og er gjennomført. Målet om attraktiv og effektiv kollektivtransport er viktig del av denne satsningen. Fergetilbudet skal opprettholdes og konsolideres, og det påpekes behov for å bedre korrespondansen med buss. Den nye «egenregi»-organiseringen gjennom interkommunalt selskap framheves i ATP-Telemark som en framtidretta organisering som bør gi gode utviklingsmuligheter.

Etter høringsinnspill fra Kragerø er sentrumstunnel kommet med i ATP-Telemark sitt utviklingsarbeid for perioden 2017-18. «Bidra til utgreiing av behov og løysingar for sentrumstunell i Kragerø» er formuleringen. Som følge av dette er det gjennomført kostnadsberegninger i siste planperiode. Dette omtales lengre ned i planen. Ellers er det foreslått et fylkeskommunalt bidrag på 20 mill. for å få til fastlandsforbindelse til Langøy. Dette er ikke bevilget, men foreslås som et stedsutviklingstiltak på tilleggsliste ved eventuelt endra økonomiske rammer. Tiltaket har siste prioritet av 5 tiltak.

2.6.3 Statlige retningslinjer for strandsonen

«Vi skal være Norges mest attraktive skjærgårdskommune» - lyder et innspill til kommuneplanarbeidet. En flott ambisjon og høyst reell å oppnå i kraft av hva vår skjærgård faktisk er, men også problematisk i den forstand at mange områder og miljøer i skjærgården er svært sårbare for visse typer belastninger. Den store aktiviteten i skjærgården har allerede i dag gitt konsekvenser ift. tilgang og miljøbelastninger.

Fordi kragerøskjærgården er blant de mest naturskjønne og attraktive områdene i landet, er altså utfordringene blitt tilsvarende viktige – og til dels krevende.

At «alle» vil nyte skjærgården, burde vært et «luksusproblem», men de siste tiårs endringer i næringsstruktur, bosettingsmønster og ikke minst det som på litt enkelt vis kan kalles ferievaner, utsetter de samme verdiene for betydelige belastninger. De negative konsekvensene av dette kan sammenfattes i momentene;

- Utbygginger og økt ferdsel belaster plante- og dyreriket på land og i vann,
- utbygginger, spesielt i strandsonen, begrenser tilgang og tilgjengelighet for allmenheten,
- utbygginger fører til varige endringer i det naturlige arkitektoniske landskapet,
- utbygginger utfordrer kulturmiljøet hvor bl.a. kulturlandskap, kulturminner særegenheter ved kystkulturen skal hensynstas.

Myndighetene har gjennom plan og bygningslovens fellesbestemmelser § 1-8 «Forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag», sist endret 1.7. 2009, i nær femti år regulert bygningsmessige tiltak og naturinngrep i strandsonen - som oftest omtalt som hundremetersbeltet. Loven er utdypet gjennom «Rikspolitiske retningslinjer, Oslofjordregionen», som Kragerø og Kragerøs skjærgård er definert innunder. Ideelt sett bør det ikke være noen motsetning mellom de nasjonale strandsoneretningslinjene og ambisjonen om å være landets mest attraktive skjærgårdskommune. Formålet med retningslinjene er nettopp å bevare skjærgårdsattraksjonen ved å veilede lokale planmyndigheter i å balansere framtidig arealbruk med eksisterende natur- og kulturmiljø. Med henvisning til kap. 2.3 gjengis der kort hva som legges i begrepet *bærekraftig utvikling*.

«Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen» (sist fastsatt 25.3. 2011) gir rammer for bruk av arealer i skjærgården.

Differensieringen omhandler en soneinndeling hvor sone 1 (Oslofjordområdet – østlandet) blir beskrevet som mest utfordrende av våre kystområder i forhold til strekpunktene ovenfor. Telemarkskysten beliggende i sone 1, eller «rød sone» - omtalt innunder punkt 4 og 5 her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/differensiert-forvaltning-strandsonen/id636763/>

Herfra kan også retningslinjene (PDF) i sin helhet lastes ned.

Det er, også som følge av innspill til kommuneplanen, behov for å formidle innholdet i de siste retningslinjene. Derfor gjengis større utdrag fra de viktigste avsnittene i de aktuelle planretningslinjene slik:

Først om formålet:

Formålet med disse retningslinjene er å tydeliggjøre nasjonal arealpolitikk i 100-metersbeltet langs sjøen. Målet er å ivareta allmenne interesser og unngå uheldig bygging langs sjøen, jfr. forbudet mot tiltak i 100-metersbeltet langs sjøen i § 1-8 i plan- og bygningsloven av 27. juni 2008 nr. 71 (plan- og bygningsloven). Det skal gjennomføres en sterkere geografisk

differensiering, der vernet gjøres strengest i sentrale områder der presset på arealene er stort.

I plan- og bygningsloven av 27. juni 2008 er bestemmelsen om forbud mot bygging og andre tiltak i 100-metersbeltet langs sjøen klargjort og strammet inn. I § 1-8 første ledd framgår uttrykkelig at det i 100-metersbeltet skal tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.

Offentlige myndigheters oppgaver og ansvar:

Kommunene skal legge retningslinjene til grunn i den kommunale planleggingen, planbehandlingen og behandlingen av dispensasjonssøknader.

Fylkeskommunene skal legge retningslinjene til grunn i den regionale planleggingen.

Fylkesmennene og fylkeskommunene skal legge retningslinjene til grunn ved sin medvirkning i det kommunale planarbeidet og dispensasjonsbehandlingen. De skal om nødvendig fremme innsigelse til planforslag og påklage dispensasjonsvedtak som ikke er i samsvar med retningslinjene.

Andre statlige fagmyndigheter skal legge retningslinjene til grunn i sin virksomhet, og de kan fremme innsigelse og klage på vedtak som ikke er i samsvar med retningslinjene.

Det vises til embetsoppdraget for fylkesmennene, hvor det heter: I utgangspunktet er det kommunene som ut fra en helhetsvurdering bestemmer hvordan arealene skal nyttes.

Kommunene skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål og interesser i sin planlegging. Statlige og regionale myndigheter kan fremme innsigelse dersom planforslag er i strid med nasjonale og vesentlige regionale interesser. Statlige og regionale myndigheter skal legge vekt på det lokale selvstyret i vurderingen av om det skal fremmes innsigelse.

I retningslinjene deles landet inn i tre hovedområder:

- *Kystkommunene i Oslofjordregionen, pkt. 5.1 nedenfor*
- *Andre områder der presset på arealene er stort, pkt. 6 nedenfor*
- *Områder med mindre press på arealene, pkt. 7 nedenfor.*

(Pkt. 6 og 7 det henvises til her berører da ikke oss og gjengis ikke nedenfor.)

I retningslinjene deles landet inn med kommunegrensene som utgangspunkt.

Oslofjordregionen er utsatt for sterkest press på arealene, og er i en særstilling på grunn av tidligere vedtatte rikspolitiske retningslinjer. Til tross for dette viser SSBs oversikt over bygningspåvirket kystlinje at Oslofjordregionen er det området med klart mest nedbygd strandlinje.

Differensiering gjennom planleggingen:

Det er ikke mulig å foreta en geografisk avgrensning i retningslinjene som fullt ut tar hensyn til lokale forskjeller innad i den enkelte kommune. Derfor vil retningslinjene ha ulik vekt i ulike deler av kommunen i arbeidet med kommuneplaner. Det vil derfor åpnes for å foreta ytterligere differensiering i kommuneplanens arealdel og eventuelt i regional plan av områder innad i kommunen som synliggjør slike lokale variasjoner.

Da kapittelet beskriver rammer og forutsetninger for arealplanarbeidet, gjengis også retningslinjene for vårt område – altså pkt. 5 det vises til ovenfor:

Kystkommunene i Oslofjordregionen

5.1 Områdene avgrenses slik:

Kysten i Østfold, Oslo, Akershus, Buskerud, Vestfold, og Telemark er sentrale områder med særlig stort press på arealene. Dette gjelder følgende kommuner:

- Østfold, Oslo, Akershus, Buskerud, Vestfold og Telemark:
Alle kystkommunene

5.2 For disse områdene gjelder følgende retningslinjer:

Byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjøen i § 1-8 i plan- og bygningsloven av 27. juni 2008 gjelder generelt. I den nye loven er forbudet og bestemmelsene om dispensasjon i kapittel 19 strammet inn. 100-metersbeltet er av nasjonal interesse. Forbudet skal derfor praktiseres strengt og dispensasjoner skal unngås.

For eventuell ny utbygging og nye tiltak skal det kreves reguleringsplan, jfr. plan- og bygningsloven § 12-1. Byggegrense skal angis i planene, jfr. plan- og bygningsloven § 1-8 tredje ledd.

I 100-metersbeltet langs sjøen skal følgende retningslinjer legges til grunn:

- Bygging og landskapsinngrep skal ikke tillates på arealer som har betydning for andre formål, som for eksempel friluftsliv, naturvern, naturmangfold, kulturminner, kulturmiljø, landskap, landbruk, fiskerinæring, havbruk eller annen samfunnsmessig betydning. Ved utarbeiding av reguleringsplaner som innebærer bygging i 100-metersbeltet på arealer som er delvis utbygd, skal ferdselshensyn og landskapstilpasning spesielt vektlegges.
- Nye bygninger skal trekkes så langt unna sjøen som mulig, og utvidelse av eksisterende bygninger skal skje i retning bort fra sjøen. Byggets funksjon vil ha betydning for plasseringen. Utbygging av veger, annen infrastruktur og tomteopparbeiding skal skje slik at inngrep og ulemper blir minst mulig. Samlet sett skal det legges vekt på løsninger som kan bedre eksisterende situasjon i forhold til landskap og allmenn tilgang til sjøen.
- Alternative plasseringsmuligheter skal alltid vurderes før bygging tillates. Dette gjelder også for mindre tiltak. Ytterligere privatisering og gjentetting av strandarealer skal unngås.
- I kommuneplanarbeidet skal kommunene vurdere om tiltak som tidligere er godkjent i kommuneplan eller reguleringsplan, er i samsvar med disse retningslinjene. Eldre planer som gir mulighet for utbygging i strid med retningslinjene, skal revideres eller oppheves. Vurdering og eventuell oppheving eller revidering av eldre planer skal inngå i den ordinære rulleringen av kommuneplanens arealdel.
- Det skal være en svært restriktiv holdning til nye fritidsboliger og vesentlig utvidelse av eksisterende fritidsboliger. Kommunene bør i kommuneplanen etter en konkret vurdering innføre bestemmelser for størrelse og standard av eksisterende fritidsboliger i strandsonen.
- Eventuell fortetting i eksisterende områder skal være godkjent i oppdatert kommuneplan og reguleringsplan, og skal ikke være i strid med disse retningslinjene.

Retningslinjene gjelder også for by- og tettstedsområder. I disse områdene skal behovet for fortetting og byutvikling tillegges vekt. Utbygging bør konsentreres til etablerte utbyggingsområder.

Arealer til bolig-, sentrums- og næringsutvikling bør prioriteres foran arealer til fritidsboliger.

2.6.4 Forhold fra tidligere og gjeldende Kommuneplan som ønskes videreført.

Utgangspunktet for denne planen er videreføring av hovedpunktene i Kommuneplan 2014 – 2026. Noen deler av denne er også en videreføring av Kommuneplan 2008 – 2020. Herfra tas derfor med sentrale elementer (eller deltema) fra deler av planverket fra 2008. Disse uttrykker områder som ønskes ivaretatt og gitt oppmerksomhet i satsninger videre:

- senterstruktur, (tettstedavgrensinger er gjort i gjeldende kommuneplan, og må ikke forveksles med dette)
- infrastrukturtematikk,
- næringsarbeid og næringsområder,
- bosetting og boplikt,
- forvaltning av skjærgården,
- regionalt samarbeid.

Til disse punktene understrekes fra forarbeidene til planrevisjonen følgende:

Senterstrukturen defineres lokalt og Kragerø sentrum som kommune- og regionsenter ligger fast. Det samme gjelder områdene definert som lokalsentra. Disse er Helle, Sannidal og Stabbestad.

Boplikten ligger fast – slik den er gjeldende og bestemt for Kragerø.

I bosettingsarbeidet videreføres boplikten som lokal forskrift til konsesjonsloven.

Infrastruktursatsningene for vei og kollektivtrafikk ligger fast. Jernbane, utbedringer av E18 og farleden er mål som videreføres. Det samme gjelder sentrumstunnel med et mål om bilfritt sentrum. Ønske om flere båthavner og båtplasser tas med videre. Fartsbegrensninger i skjærgården både (båter og vannskutere) er poengtert og ønskes ytterligere vurdert.

Næringsarbeidet hvorpå målet er å gjøre Kragerø mer robust og nyskapende for å avbøte negativ demografisk utvikling.

Satsningsområder for bærekraftig kommuneutvikling skal gi føringer for bruk og vern av våre fysiske omgivelser.

Forvaltning av skjærgården; - Kommuneplan 2014 - 2026 har allerede et ambisjonsnivå vedrørende forvaltning av skjærgården som er godt i tråd med statlige retningslinjer referert til i kap. 2.6.3 over. Hovedtrekkene videreføres.

Regionalt samarbeid; - fortsatt tilknytning til Grenlandssamarbeidet. Flere er for øvrig opptatt av «kost nytte effekten» av dette samarbeidet. Denne effekten ønskes synliggjort så godt det lar seg gjøre slik at samarbeidet kan evalueres som grunnlag for eventuelle endringer/justeringer.

2.6.5 Kommunereformen 2017 - [Kragerø fortsetter som egen kommune](#)

Proessen med regjeringens kommunereform ble igangsatt og så langt gjennomført i stortingsperioden fra 2013 til 2017.

Målet med reformarbeidet var å redusere antall kommuner i Norge.

For Kragerø², som del av Grenlandssamarbeidet, ble det utredet en mulig sammenslåing av de seks kommunene som inngår dette samarbeidet. Utredningsarbeidet gikk ut på å tydeliggjøre og å framtidstenke fordeler og ulemper med en sammenslåing av de seks grenlandskommunene kontra det å stå aleine. Utredningsarbeidet tok for seg alle ansvarsområder en kommune skal utøve tjenester i forhold til. Prosessen og utredningen gav også grunnlag for å drøfte andre modeller hvor eksempelvis Kragerø, Bamble og Drangedal ble tenkt slått sammen. Hvorvidt det kunne være aktuelt å slå seg sammen med kommuner sør for oss ble også nevnt i den politiske debatten selv om problemstillinger knyttet til et slikt alternativ ikke var en del av utredningen.

---

² Det vises her til Kommuneplan 2014 – 2029, kap. 2.6.5 (s.25 – s.28) «Kommunereformen – nye premisser – nye muligheter?»

Som følge av lignende prosesser landet rundt, vedtok stortinget i juni 2017 hvordan det nye kommunekartet kom til å se ut. Lokalt ble avgjørelsen i Kragerø tatt et år før dette – altså i juni 2016.

Vedtak Kragerø kommunestyre gjorde 16. juni 2016 lyder slik:

- *Med bakgrunn i temamøter, utredning, folkemøte og høringsuttalelser samt samtaler og dialog med nabokommunene gjennom Grenlandssamarbeidet, videreføres Kragerø som egen kommune.*
- *Kommunereform prosessen har avdekket at Kragerø på flere sektorer må redusere innsatsen hvis det skal leveres like tjenester i en sammenslått Grenlandskommune. Kragerø kommunestyre mener at gode og likeverdige tjenester også i fremtiden blir levert av Kragerø kommune i nåværende størrelse.*
- *Kragerø kommunestyre mener at en helhetlig og samordnet utvikling av Kragerø og grenlandssamfunnet best utvikles ved selvstendige kommuner med en begrenset antall samarbeids områder. Utfordringer for kommunen som kunne vært løst gjennom en sammenslåing med øvrige kommuner i Grenlandsregionen, er for Kragerøs del av et svært begrenset omfang, sett i lys av Agenda Kaupang sin utredning. Kommunen vil søke denne type utfordringer løst gjennom eksempelvis Grenlandssamarbeidet eller nye samarbeid med andre kommuner i fremtiden.*
- *Stortingsflertallets opplegg til fremtidige rammer for kommuneøkonomien vil medføre økte rammer til Kragerø kommune. Dersom disse rammene blir opprettholdt også i fremtiden, vil det gi et godt grunnlag for Kragerøs del. Kommunestyret vil dog uttrykke bekymring for de konsekvenser inntektssystemet får for mindre kommuner som av ulike årsaker ikke velger sammenslåing.*
- *Kragerø kommunestyre mener at en sammenslått Grenlands kommune ville føre til betydelige utfordringer for lokaldemokratiet. Økt distanse fra innbyggere til politikere, samt et geografisk stort og mangfoldig område. Kommunestyret vil også peke på at det er store forskjeller i politisk kultur i grenlandskommunene.*

2.6.6 Grenlandssamarbeidet videreføres

Utredningsarbeidet vist til ovenfor førte ikke til noen endringer i kommunestrukturen for de samarbeidende Grenlandskommunene. Det ble alternativt til sammenslåing av flere eller alle de seks kommunen i Grenland uttrykt, med litt ulik vinkling og trykk, et ønske om å fortsette samarbeidet i regionen. Det har i tiden etter vedtakene om at Grenlandskommunene fortsetter som egne kommuner, blitt gjort vurderinger av hvorvidt samarbeidet skal videreføres med utgangspunkt i måten samarbeidet er gjort på til nå, eller om det er ønskelig med et tettere og utvidet samarbeid.

Med ideer og ønsker om å *revitalisere, redefinere og styrke Grenlandssamarbeidet*, har formannskapene v/ordførere etter omfattende drøftinger og vurderinger oppsummert at Grenlandssamarbeidet kan revitaliseres og styrkes med basis i nåværende styringsdokumenter.

Det understrekes at Kragerøs fortsatte deltakelse og tilknytning til Grenlandssamarbeidet etter utredningene og drøftelsene som følge av kommunereformprosessen, ikke har vært noen selvfølge. Utredningene peker prinsipielt på fordeler og ulemper for de ulike kommunale ansvarsområder ved å bli en større kommune eller en storkommune. Noen argumenter kan også overføres til andre konstellasjons- og integrasjonsformer. Eksempelvis stiller noen spørsmål ved hvorvidt Kragerø, som et sted i Grenlandssamarbeidets ytterkant, blir tilstrekkelig vurdert og hensynstatt når samarbeid og fellesprosjekter skal utformes og gjennomføres. Næringsutvikling og arbeidsplasser nevnes naturligvis i og med at veksten på dette området så langt har uteblitt. Fordi vi ikke har tilstrekkelig dokumentasjon på feltet blir

det en teoretisk vurdering å kunne si noe om hva som hadde vært situasjonen om vi ikke hadde vært med.

I kommuneplanens «ånd» er for øvrig *deling* og *samarbeid* positive begreper. Samarbeid og fellesløsninger gir generelt sett et større potensiale for det man ønsker å oppnå enn «alenegang». Kragerø kommunestyre gjorde dette vedtaket 9.nov. 2017:

- *Kragerø kommune viderefører sin deltagelse i Grenlandssamarbeidet.*
- *Styringsdokumenter for Grenlandssamarbeidet, i form av samarbeidsavtale og vedtekter, oppdatert og justert per juni 2017 vedtas.*
- *Kommunestyret i Kragerø tar Grenlandssamarbeidets 4-årige handlingsplan til orientering.*

2.7 KOMMUNEORGANISASJON – styring- og samfunnsansvar

2.7.1 Organisering av tjenesteproduksjon

Fra 1. nov. 2016 ble kommunens tjenester omorganisert. 10 tjeneste- og fagområder (enheter) ble til 4 kommunalområder med kommunalsjef som øverste leder. De fire kommunalområdene er Helse og omsorg, Oppvekst, Samfunn og Stab og støtte. Begrunnelsen for endringen var et ønske om at rådmannen med færre, men da «tyngre» ledere skulle være bedre organisert for å jobbe mer overordnet, strategisk med et helhetlig grep om drift og utvikling.

Rådmannen med kommunalområdene og deres underliggende virksomheter og/eller avdelinger vises best ved å bruke denne linken:

[http://www.kragero.kommune.no/www/kragero/resource.nsf/files/2701685974-organisasjonskart_v7/\\$FILE/organisasjonskart_v7.pdf](http://www.kragero.kommune.no/www/kragero/resource.nsf/files/2701685974-organisasjonskart_v7/$FILE/organisasjonskart_v7.pdf)

2.7.2 Balansert målstyring og kommunens styringssystem

Gjennom kommunens samfunnsoppdrag er kommunen som organisasjon Kragerøsamfunnets viktigste institusjon, system og verktøy i arbeidet med lokalsamfunnets utvikling.

Kommunens økonomiske rammer, organisering og styringssystem vil være faktorer som legger premisser for utviklingsarbeidet. Særlig er det i et slikt perspektiv viktig å beskrive organisasjonens styringssystem nærmere.

Som del av organisasjonens utviklingsarbeid har vurderingen av ulike systemer for å målstyre kommunens arbeid stått sentralt, og det er vurdert som avgjørende å ha et system som ivaretar både kvalitetsmål og kvantitetsmål. Systemet som nå brukes i organisasjonen er en tilpasset versjon av det som kalles *balansert målstyring* (BMS). En har til hensikt å få balanse mellom de ulike hensyn en må ta for å vurdere hvilke mål en skal ha og hvordan man skal måle disse. Utstrakt bruk av sammenstilte kostratall i rapporterings- og statistikkssammenheng – eksempelvis SSB, kommunebarometeret, folkehelsebarometeret, kommuneNM (NHO) m.fl., er ofte en nødvendig følge av et behov for å se måleresultater på tjenestekvalitetsområder relatert til pengebruk og den økonomiske utviklingen. I denne sammenheng er det da kommuneøkonomien vi snakker om.

Som følge av evalueringsarbeidet i Kommunal planstrategi 2012 – 2015 ble det, etter en bred prosess der både politisk og ulike administrative nivåer var involvert, utarbeidet et nytt helhetlig styringssystem for Kragerø kommune. Kommuneplanen 2018 - 2029 holder fast ved dette og derav også metodikken i en balansert målstyring.

Med henvisning til årssyklusmodellen og modellen som viser kommuneplanprosessen for overordnet planlegging av kommunal virksomhet, begge vist innledningsvis i kap. 1, består vårt styringssystem av følgende planer og styrende dokumenter:

- **Styrende dokumenter:**
  - Kommuneplanens samfunnsdel
  - Kommuneplanens arealdel med bestemmelser og retningslinjer,
  - Tema-/fagplaner,
  - Områdeplaner og reguleringsplaner,
  - Økonomiplan med årsbudsjett og 4 års plan
  - Kommunalområdenes årlige handlingsplan,
  - Kommunens styrende verdier. (Gjengitt i ulike dokumenter)
  - Statlige og regionale føringer som:
    - Statsbudsjettet,
    - Fylkesmannens tilstandsrapport
    - Regionale temaplaner (fylket).

De ulike plandokumentene (og plannivåene) forholder seg igjen til noen sentrale begreper:

- **Målhierarki** med:
  - visjon,
  - kommuneplanmål (langsiktige ambisjoner),
  - Økonomiplan mål (års mål og 4 års mål)
  - Kommunalområdenes tiltak (Handlingsplaner)
- **Fokusområder** (brukes i kommuneplan)
- **Satsningsområder** (brukes i kommuneplan)
- **Måleverktøy – indikatorer og måltall** (brukes i økonomiplandokumentene)
- **Rapportering:**
  - årsmelding,
  - tertialrapporter,
  - interne rapporter,
  - rapportering til overordnet myndighet (fylkesmannen)
- **Delegasjonsreglement**
  - politisk delegasjonsreglement.
  - administrativt delegasjonsreglement.

Målhierarkiet illustreres og beskrives nærmere i kap. 2.7.4 nedenfor.

2.7.3 Kommunens styrende verdier – «BERIT»

I denne sammenheng snakker vi ikke om verdier i betydningen samfunnsmessig verdiforankring slik som beskrevet og illustrert i kap. 2.

Som del av rådmannens organisasjonsutviklingsarbeid ble det i 2006 enighet om et verdisett alle kommunalt ansatte skulle ha som rettesnor for bruk internt i organisasjonen og i medarbeideres kommunikasjon og kontakt med brukerne. Verdisettet er primært formulert for å påvirke mellommenneskelig samhandling og dialog både innad i organisasjonen og utad mot brukere, innbyggerne som sådan, men også eksterne aktører og samarbeidspartnere. Et begrep i tiden er verdibasert ledelse hvor menneskeverd og gode relasjoner vektlegges. I praktisk handling operasjonaliseres dette ofte med begrepet *likeverd* og *rettferd* som etiske grunnelementer i både planlegging, tiltaksutforming, aktiviteter og yrkesutøvelse. Særlig viktig ble det også at kommunestyret i økonomiplanen for 2013 - 2017 vedtok at de styrende verdiene som til nå var rettet mot de ansatte også skulle gjelde politikerne og det politiske arbeidet. Dette ligger fortsatt fast.

Verdistyringen «BERIT» består av:

- **Brukerorientering**

Innbyggerne er våre brukere, politikerne er premissleverandører. Administrasjonen er likevel ansvarlig for å fremme saker, av betydning for innbyggernes velferd, til behandling i aktuelle politiske fora.

Det skal praktiseres stor grad av offentlighet, innbyggerne skal få svar på sine henvendelser, informasjon om og dokumentasjon av tjenester vektlegges (serviceerklæringer).

Det skal gjennomføres bruker- og medarbeiderundersøkelser.

- **Endringsvilje**

Administrasjonen bør ha et fokus på endringenes muligheter, og ha som utgangspunkt at endringer er nødvendig for en positiv utvikling. Endringsarbeid bør motiveres gjennom målrettet innsats, basert på en situasjonsanalyse. I alt endringsarbeid skal helhetsperspektivet ivaretas. Endringsprosesser i kommunen skal være preget av åpenhet og søke gi trygghet for den enkelte.

- **Respekt**

I møte med ansatte, kolleger, brukere og politikere vil vi ta folk på alvor. Dette gjør vi ved at vi streber etter å ta et skritt til siden for å se om igjen på vår egen evne og vilje til å:

→ se andre - lytte til andre - akseptere andre - hjelpe andre

- **Inkludering**

Å inkludere innebærer å gi tilgang på informasjon, dele kunnskap, kommunisere visjoner, strategier og verdier. En må innse hvor vanskelig det er å inkludere mennesker som har en annen oppfatning, men vi må samtidig arbeide for:

→ å fremme mangfoldet blant ansatte og i kommunen,

→ å skape et sosialt fellesskap der alle kan oppleve tilhørighet,

→ å lede andre til å nå felles mål,

→ å skape trygghet for endringsprosesser,

→ å legge til rette for at ansatte kan utføre arbeidsoppgaver som er tilpasset den enkeltes kompetanse.

- **Trygghet**

Vi skal oppføre oss slik at de vi er sammen med opplever trygghet.

Viktige stikkord er:

→ Forutsigbarhet - til å stole på - tilhørighet - trivsel.

Opplevelse av trygghet vil føre til at vi tør ta de andre styringsverdiene i bruk.

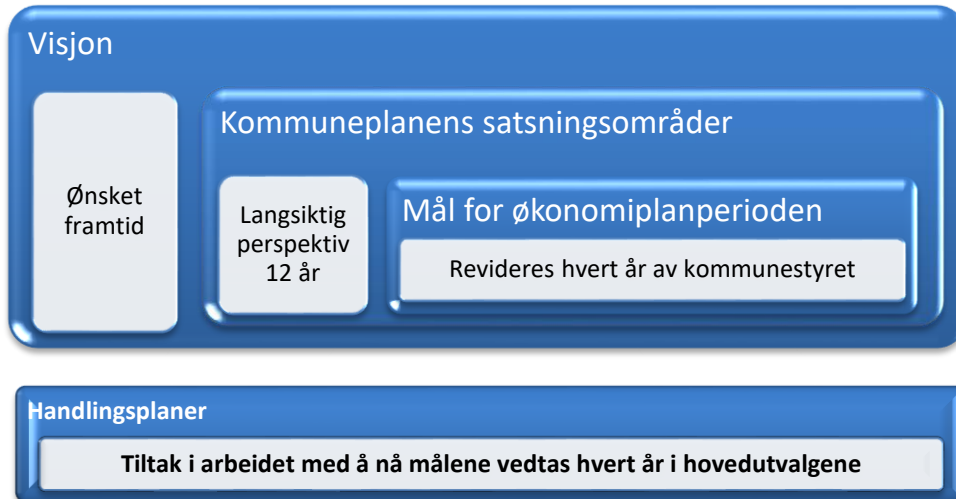
Er vi trygge, tør vi være:

→ brukerorienterte – endringsvillige - vise respekt - inkluderende

Trygghet er grunnleggende for de øvrige styringsverdiene!

2.7.4 Målhierarkiet

Målhierarkiet som nevnt ovenfor i kap 2.7.2. Dette kan som modell illustreres slik:

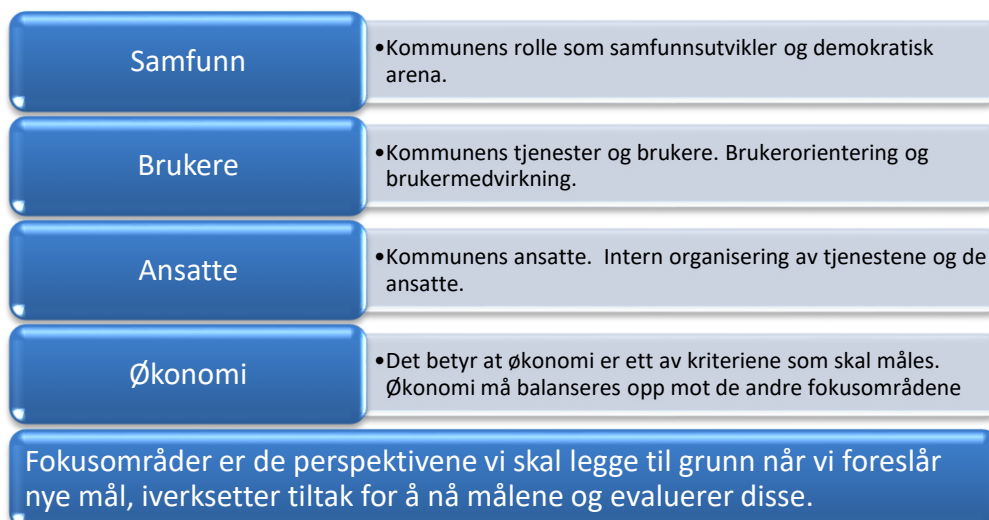

Figur 7 Målhierarkiets utgangspunkt i kommuneplanen

Hensikten med modellen er også å vise sammenhengen mellom de ulike nivåene, og tidsperspektivene som ligger i planleggingen. Kommuneplanens visjon og mål i et 12 års perspektiv, økonomiplanens 4 års perspektiv og kommunalområdenes årlige handlingsplaner med tiltak for å nå økonomiplanmålene. Det er viktig å understreke koblingen(e) mellom et periodemål – dvs. i økonomiplanens 4 års perspektiv, og hva som er kommuneplanens mål i et tolvårsperspektiv. Inntil noe annet bestemmes innenfor en planperiode, vil kommuneplanens mål ligge fast i hele perioden, mens periodemålene i økonomiplanen årlig kan bli endret eller justert, men kun med den hensikt å fremme størst mulig måloppnåelse relatert til kommuneplanens ambisjoner i det langsiktige perspektivet.

2.7.5 Fokusområder – kommunens samfunnsansvar

«Bakenfor» kommunesektorers rolle ligger formålet – dens eksistensberettigelse og legitimitet. Eller for å si det slik; - hva er oppdraget? Myndighetene har sagt at en kommuneorganisasjon må ha overordnet fokus på fire områder for å kunne virke i tråd med intensjonen. Områdene er illustrert og skjematisk forklart slik:

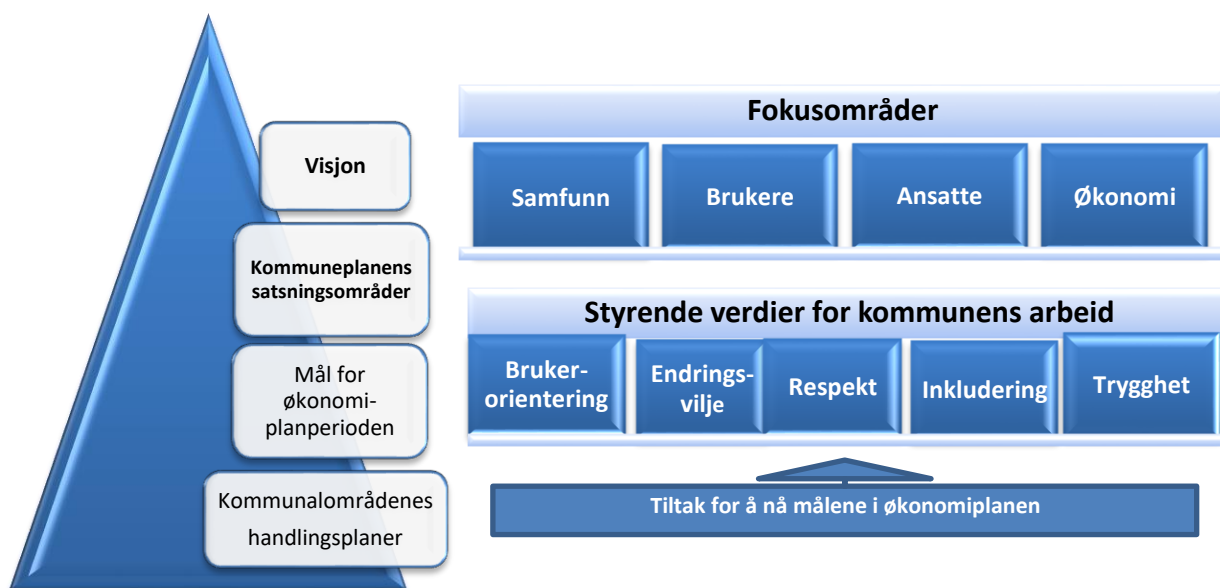
Figur 8 Kommuneorganisasjonens fokusområder

Når vi i seinere kapitler omtaler kommuneorganisasjonens utfordringer og muligheter, er det disse områdene som på ulike måter berøres og omtales. Nedenfor vises også en modell som

illustrerer hvordan ulike forhold må spille sammen for at den kommunale styringen skal være helhetlig og målrettet:

2.7.6 Balansert målstyring i planleggingen

Parametere som ligger til grunn for den planbaserte, balanserte målstyringen kan illustreres slik:

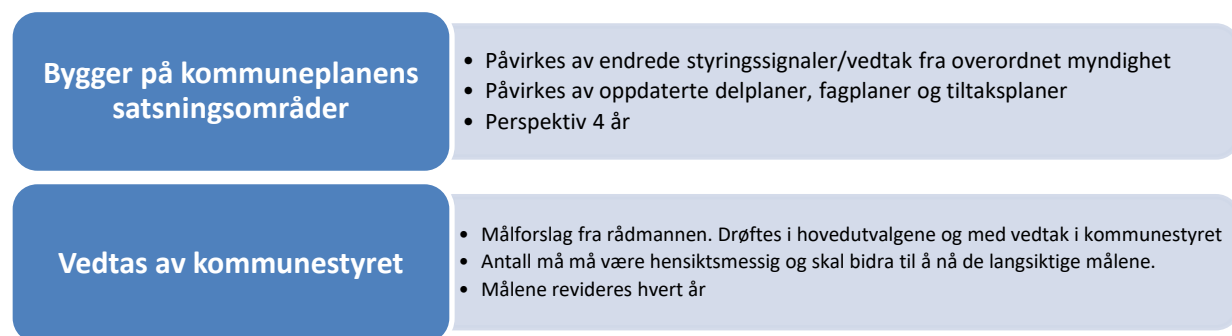

Figur 9 Mest og best mulig helhet og sammenheng i planleggingen

På organisasjonsnivå vises også sammenhenger mellom faktorer som må hensyntas og samspille dersom målet om en samfunnsmessig bærekraftig utvikling skal ivaretas. (Jf. figur 6 s. 8)

2.7.7 Mål for en økonomiplanperiode

Premissene som ligger til grunn for målarbeidet i en økonomiplanperiode ser slik ut:

Figur 10 Målfastsettingen som grunnlaget for budsjett- og økonomiplanarbeidet

2.7.8 Bruk av måleindikatorer

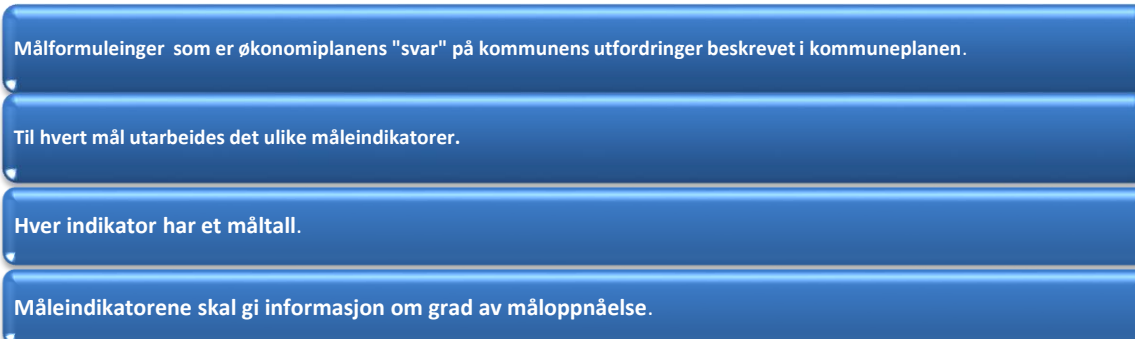
Måleindikatorer er et verktøy og et hjelpemiddel for å kunne identifisere grad av måloppnåelse på en mest mulig dokumenterbar måte. Begrepene vi bruker er *måleindikatorer* (hva det er vi måler) med *resultat* fra foregående år med måltall for nytt budsjettår og for økonomiplanperioden.

De viktigste måleindikatorer vi kan lese resultater ut i fra, og som vi kan lage nye mål på, er kostratall, div. barometre³, GSI for grunnskolen samt en del lokale tellinger der det er

³ Kommunebarometeret, Folkehelsebarometeret, Kommnehelsebarometeret, Telemarksbarometeret m.fl.

foreligger gode beregninger og tellinger på områder som kan indikere måloppnåelse eller grad av måloppnåelse. Kommunebarometeret og Folkehelsebarometeret er sentrale statistikker. Disse tilbyr bearbeidet og delvis analysert materiale. De er også sammenlignende. Hovedreferansen er som ofte et landsgjennomsnitt. I kommunebarometeret blir vi også sammenlignet med fylket og med kommuner som er lik vår (kommunegruppe).

En forklaring på denne delen av målarbeidet kan vises slik:

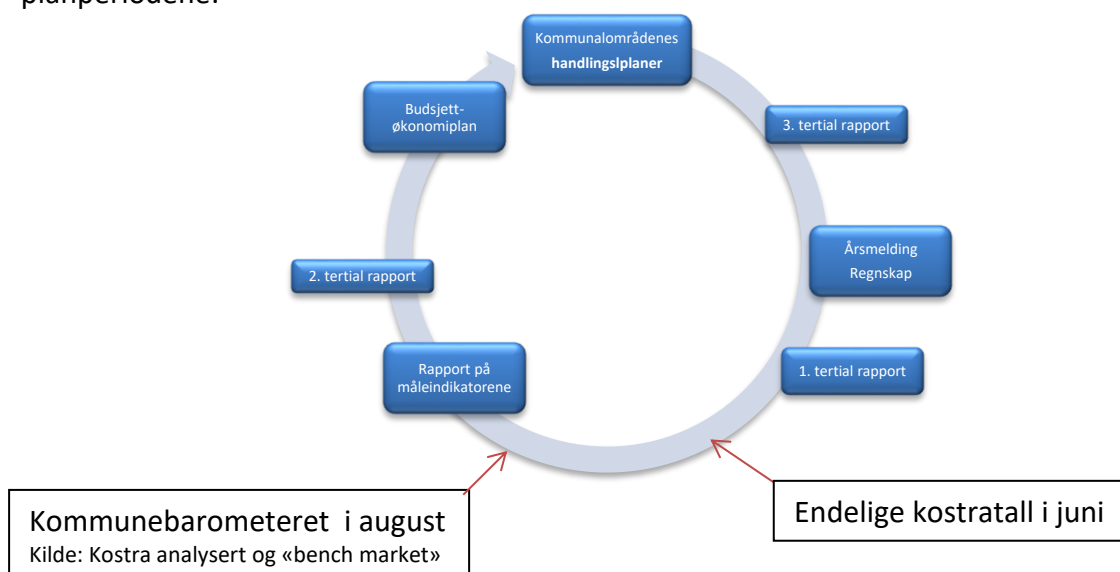

Utfordringen med målstyringsmodeller er å ha indikatorer som er så gode at de kan fortelle oss om vi er på vei mot målet eller ikke. Dette forutsetter gode og presise mål (målformuleringer) hvor det er mulig å identifisere grad av måloppnåelse. Dette betyr også en streben etter å lage mål som er mulig å måle på en hensiktsmessig og nyttig måte i forhold til det kommunen faktisk ønsker å oppnå på de ulike områder.

I dette arbeidet må man for øvrig være bevisst det forholdet noen kritikere av metodikken uttrykker; - *det er ikke alt som kan telles som teller, og det er ikke alt som teller som kan telles*. I lys av dette er det likevel viktig å understreke at rapportering og evaluering som ikke i en eller annen form uttrykkes i en målbar størrelse, blir i beste fall upresist og i verste fall feilaktig.

2.7.9 Årshjul - rapportering på økonomiplanarbeidet

Som del av den årlige og periodiske planprosessen, foreligger rapporteringsrutiner som grunnlag for vurdering og kontroll. Vi går ikke nærmere inn på detaljer i disse prosedyrene her, men årshjulet nedenfor viser at rapporteringen i dag får stor oppmerksomhet i de årlige planperiodene:

3 KRAGERØSAMFUNNET - situasjonsbilder og utfordringer

I dette kapitlet framstilles grunnlaget for kommuneplanens satsningsområder. Disse er utarbeidet med basis i kommunens dokumenterte utfordringer på de tematiske områdene som er satt opp på s. 4 innledningsvis.

Det vil her være primært den faktiske situasjonen det pekes på. Årsaker og eventuelle sammenhenger i forklaringer for hvorfor ting blir slik eller slik, omtales noe i tilknytning folketall og befolkningstema nedenfor, mens forklaringer og forslag til satsningsområder knytta til utfordringene blir lagt fram i neste kapittel som omhandler muligheter, strategier og satsningsområder.

3.1 FOLKETALL og demografiske endringer

I norsk målestokk er Kragerø geografisk og befolkningsmessig en noe over middels stor kommune. Gjennom noen tall og fakta (vedlegg 1) vises en generell oversikt over noen av kragerøsamfunnets ulike former for naturgitte- og samfunnsmessige ressurser. Disse sett i sammenheng med kommunens beliggenhet sør-øst i landet, tilknytningen til grenlandsregionen og med en stadig bedret tilgjengelighet i forhold til hovedstads-områdene, bør potensialet for vekst og utvikling være godt tilstede.

Tross dette, har kommunen de siste tiårene ikke tatt del i den nasjonale befolknings-veksten.

Mange kommuner med betydelig større avstand til de regionale sentrene enn Kragerø, betegnes i et generelt nasjonalt bilde ofte å være fraflyttingskommuner, mens regionsentrene med sine opplandsområder tilhører generelt områder som har hatt og har vekst, noen riktignok betydelig mer enn andre. I dette bilde virker det som om Kragerø «har falt eller faller mellom to stoler». Vi taper ikke dramatisk i «vekstkampen», men vinner definitivt heller ikke. Isolert sett kan situasjonen beskrives som bemerkelsesverdig stabil de siste 40-50 årene, mens relatert til den nasjonale veksten de siste tiårene, foreligger altså en tydelig stagnasjon. Her viser noen tall dette:

SSB –tabell: 06913

Hvor	1960	1975	2000	2011	2014	2016	Endring prosent 1960-2016:	Endring i % snitt pr år 1960-2016:	Endring i % pr. år siste 5 år:
Landet	3.570.554	4.000.000	4.478.497	4.799.252	5.109.056	5.258.317	+ 47,3	+ 0,84	+ 1,93
Fylket	149.539	158.069	165.038	169.185	171.333	172.494	+ 15,4	+ 0,28	+ 0,39
Kragerø	10 450	10 515	10 656	10 695	10 621	10 586	+ 1	+ 0,02	- 0,18

Figur 11 Folketallsutviklingen i Kragerø relatert til nasjonen og fylket.

Vi har ingen dokumentasjon som kan bidra til å forklare om vi lokalt har gjort eller gjør noe spesielt galt som svar på stagnasjonen. Men utover den generelle filosofi at man alltid har et forbedringspotensial, er det nærliggende og i all hovedsak å tro det er strukturelle forhold av nasjonal og til og med internasjonal karakter Kragerø i stor grad er «offer» for (eksempelvis konjunkturer, statlige prioriteringer og infrastruktur) og som det fram til nå har vært vanskelig å demme opp for med lokale ressurser og tiltak alene.

Nedenfor vises i noe bearbeidet⁴ form SSBs tall fram til og med 2016 og prognosene fram mot 2030. (Alle tall gjelder 31.12)

SSB – tabell: 07459 og 11168

Rad	Aldersgrupper	2000	2005	2010	2012	2016	2017	2018	2021	2026	2030
1	0-5 år	721	614	614	629	566	Tall	560	565	592	594
2	6-12 år	968	924	835	807	786	kom- mer	793	768	748	781
3	13-15 år	351	429	430	388	356		361	361	343	341
Skolepliktig alder (rad 2+3)		1319	1353	1265	1195	1142		1154	1129	1091	1122
4	16-19 år	556	538	559	604	536		498	479	491	456
5	20-44 år	3474	3226	3150	3121	2930		2925	2888	2909	2995
6	45-66 år	2947	3223	3415	3450	3305		3330	3350	3318	3302
Arbeidsfør alder 20-66 år (rad 5+6)		6421	6449	6565	6571	6235		6255	6238	6227	6297
7	67-79 år	1096	998	1072	1172	1570		1626	1753	1887	1777
8	80 år +	543	577	545	537	559		575	617	732	987
	Summer	10656	10529	10620	10710	10586		10658	10781	11020	11233
Sum prognose for «lav-vekst alternativet»								10597	10610	10688	10730

SSB om framskrivingsalternativene: fruktbarhet, levealder, innenlands flytting (mobilitet) og innvandring. Forutsetningene har betegnelsene L (lav), M (mellom), H (høy), K (konstant) eller 0 (null innenlandsk flytting, inn- og utvandring). Hovedalternativet MMMM legger til grunn mellomnivået for hver komponent.

Figur 12 Reelle tall pr. 1.1. 2000 til 2014. Prognose på middels vekst fra 2018 til og med 2030 (MMMM)

31.12. 2012 nådde Kragerø samfunnet en «historisk topp» i antall innbyggere etter år 2000. Dette er nok innenfor det vi kan kalle naturlige svingninger i arbeids- og bosettingssituasjonen, men et fall i folketallet fra 2012 til 2016 på ca. 1,2 % er mye og grenser til det «unormale».

Tallene viser en økende utflytting av aldersgruppa 20-44 år. Nedgang i denne aldersgruppen gir også et større utslag enn for andre aldersgrupper da denne aldersgruppen gjerne også er barnefamilier. Derfor vises det også at barnetallet går ned i perioden 2012 – 2016.

En av forklaringene bak tallene som tilsier større utflytting enn tilflytting for denne aldersgruppa kjenner vi noe til. I dagens utdanningsamfunn rammes ungdommen etter avsluttet videregående skole av manglende tilbud om videre- og høyere utdanning innenfor regionen. De «må» flytte. Noen, kanskje mange, vil tilbake, men arbeidsmarkedet er også stramt, ikke bare i Kragerø, men i hele regionen. Dermed etablerer selv de som ønsker seg tilbake til Kragerø, seg i andre områder av landet der jobbmuligheter finnes.

Vi ser litt av samme tendensen for asylsøkere og flytninger. Etter endt og gjennomført introduksjonsprogram, er arbeidsmarkedet og videre utdanningsmulighetene begrenset på sammen måten som for yngre etnisk norske, og en del flytter. Dette skjer tross god erfaring med både opplæring og integrering i kommunen og så vidt vi vet ønsker de fleste egentlig å bli.

August 2014 fikk vi justerte folketallsprognoser som følge av denne uventa og store utflyttingen. Særlig var fallet stort i 2013. Dermed ble også prognosene betydelig endret med en antatt reduksjon i veksten fram mot 2026 på 850 personer – dvs. fra en vekst på 1150 til en vekst på kun 300 personer.

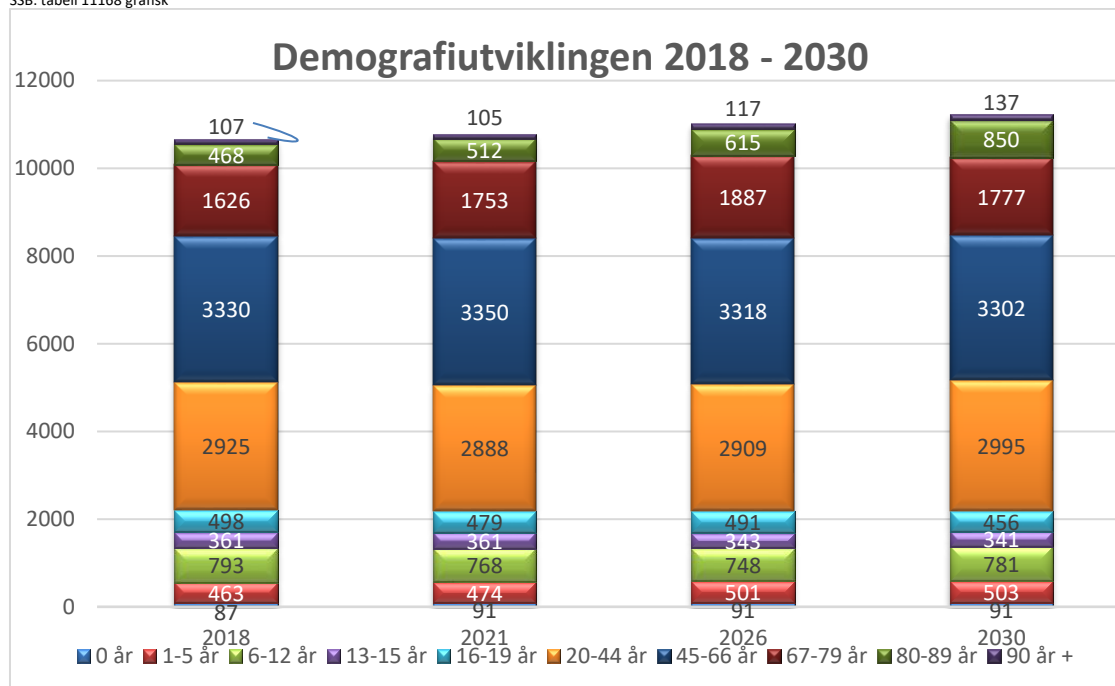
Med forbehold om at 2013 var et, forhåpentligvis, unntaksår, er det likevel de til enhver tid framlagte prognoser fra SSB' middelverdier (MMLM) vi forholder oss til. Selv om det er visse spådommer i disse, er beregningsgrunnlaget og kriteriesettet for prognosearbeidet

⁴ Rosa linje er summen av rad 2 og 3. Lys blå linje er summen av rad 5 og 6. Dette er gjort for å markere de aldersgruppene vi har mer fokus på i forhold til det analysearbeidet og de beskrivelser som gjøres i planen.

omfattende. Men det er ingen fasit og det er kun gjennom riktige valg og prioriteringer i kommuneplanen vi kan påvirke det lave vekstnivået for å få til større vekst enn det de justerte prognosene viser.

Her vises også prognosene grafisk fordelt på den demografiske spredningen:

SSB: tabell 11168 grafisk

Figur 13 Prognose for demografiske endringer i perioden 2018 – 2030.

I forhold til vår kommune, og i vår region, er det lite som i realiteten tyder på at befolkningsvekst kommer «av seg selv». Med unntak av lokalsamfunn/kommuner som ligger i - eller er tett på regionsentra som er i ulike former for ekspansjon, har det de siste 12 – 15 årene vært statlige tildelinger av flyktinger, og en økende arbeidsinnvandring fra EØS område, særlig fra øst-europeiske land som Polen og de baltiske landene, som har vært den avgjørende forklaringen på hvordan vi har klart å opprettholde innbyggertallet i en kommune som Kragerø. I det demografiske bildet veier likevel ikke dette opp for lave fødselstall og en hvis utflytting i deler av den yrkesaktive befolkningen. Dermed beskriver dette i grove trekk bildet av en folketallsutvikling hvor gruppa over 67 år vil fortsette å øke kraftig og med nær 26 % i perioden 2018 - 2030. Dette speiles også ved at andelen over 80 år i 2016 er på 6,4 % av befolkningen, mens den på landsbasis er på 4,8 %. Det betyr at denne aldersgruppa ifølge prognosene for middels vekst vil utgjøre vel 24 % av befolkningen i 2030 mot i dag litt under 20 %.

Et betydelig utslag i forhold til denne «forgubbingen» i Kragerø speiles i fødselstallene. Flere eldre og færre yngre genererer årlig lave fødselstall og dermed negativt fødselsoverskudd. I perioden 2012 til 2. kvartal 2017 er det 144 flere døde enn fødte. Det er et betydelig statistisk utslag.

Isolert sett er økning i antall eldre en god ressurs. Det er heller ikke identifisert særskilte utfordringer overfor aldersgruppa fra 67 år og oppover utover det som oppfattes håndterlig knytta til eksempelvis framtidige bosituasjoner, det generelle servicetilbudet eller kommunal tjenesteyting i forhold til hjemmetjenester, omsorgsboliger eller sykehjemsplasser.

Det er manglende vekst i de yngre aldersgruppene som er utfordringen. Bekymringen knytter seg først og fremst til at andelen yrkesaktive, spesielt gruppa 20-44 år.

Mens det for perioden 2018 – 2030 er en prognose tilsvarende 5,4 % befolkningsvekst, er det for aldersgruppa 20-44 år en nedgang på 2 % relatert til totalbefolkningen. På grunn av vekstbetydningen denne aldersgruppa har (aldersgruppa genererer en rekke positive ringvirkninger for et lokalsamfunn), er det en helt sentral utfordring for Kragerøsamfunnet at denne trenden snus. Nedgangen i aldersgruppa 45-66 år er prognosemessig også på nesten 2 % fram mot 2030.

Som nevnt over har nedgang i aldersgruppa 20-44 år en forsterkende effekt i forhold til fødselstall og den uheldige demografiske utviklingen som påvirkes av dette. Nedgangen for gruppa 6-15 år (skolepliktig alder) på 1,2 % virker ikke dramatisk, men sammenlignet med økningen som for de over 67 år er på 4 %, så er prognosene knytta til potensiale for generering av vekst, ikke oppløftende.

Derfor vil drøftingen av framtidige strategier, prioriteringer og satsninger være avgjørende viktig på mange områder og arenaer framover. Derfor tar også kapitlene 4 – 5 i denne planen i stor grad utgangspunkt i problemstillingene den demografiske utviklingen i Kragerø reiser.

I de neste avsnittene presenteres i korte trekk det utfordringsbildet som tidligere er beskrevet i den kommunale planstrategien og som i hovedsak berører de tematiske områdene vi har gjengitt innledningsvis i kap. 1. Det blir særlig viktig også å se på sammenhenger i utviklingen mellom ulike forhold – og ikke minst den demografiske utviklingen som nå er beskrevet. Det også svært viktig å se en del vesentlige forhold i sammenheng. Dette forsøkes derfor gjort der slike sammenhenger synes å foreligge.

3.2 Nærings- og arbeidsmarkedssituasjonen

Noen hovedtall i forhold til arbeidsplassutviklingen i Kragerø pr 31.12. de siste åtte årene fordelt på disse hovedsektorene:

Sektor	År							
	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Statlig forvaltning	273	271	280	267	234	228	188	173
Fylkeskommunal forvaltning	93	82	89	81	78	77	71	65
Kommunal forvaltning	1069	1158	1159	1120	1148	1131	1141	1181
Privat sektor og offentlige foretak	3326	3038	3038	2997	2994	2970	2676	2628
Sum	4761	4549	4566	4465	4454	4406	4076	4047

Figur 14 SSB - tabell 07979. Arbeidsplassutviklingen i Kragerø 2008 - 2016.

Antall arbeidsplasser i Kragerø har altså gått ned med vel 700 siste 6 år. Første året etter finanskrisa i 2008 forsvant nesten 200 arbeidsplasser. Fra 2009 til 2013 forsvant ytterligere 100 arbeidsplasser i Kragerø. Dette førte da også til at ledighetstallene fram til 2015 har ligget 1 til 1,5 % høyere enn landsgjennomsnittet. Oljeprisfallet i 2015 rammet arbeidsmarkedet langs kysten fra Agderfylkene og nordover hardt. Kragerø har hatt næringer knytta til leverandørindustrien (offshore) hvor ringvirkningene har vært større enn fryktet. Gjennom 2015 og 2016 har det forsvunnet ca. 350 arbeidsplasser registrert med Kragerø som arbeidssted. Ledigheten har derfor også økt med ca. 1 %, men samtidig har ledigheten på landsbasis steget med nær 2 % grunnet i at så store deler av kysten har vært direkte rammet når ansatte i Nordsjøen har blitt direkte berørt og ledige som følge av dette. De to siste årene har den omtalte oljekrisa lignet ut ledighetsforskjellene og er for landet pr. 3.kv. 2017 på 4,1 % og for Kragerø 3,9 %. Ledigheten blant innvandrere fra ikke vestlige land er høy og har i perioden 2015 til 3.kv. 2017 svingt fra 7 til 12 %. Pr. 31.9. 17 var den for Kragerø på 9,4 % og på landsbasis 7,8 %.

Av andre grunner har vi i Kragerø lang flere stående utenfor arbeidslivet. Det kommer vi tilbake til i kap. 3.3 om *Levekår og folkehelse*.

Nærings- og arbeidsplassutviklingen i Kragerø følger imidlertid et hovedmønster for både nasjonen og regionen. Det betyr en generell forskyving i sysselsettingen mellom basisnæringer (jordbruk, fiske, industri, bergverk), privat tjenestenæring (detaljhandel, finans/forsikring, advokat, privat helse osv.) og offentlig tjenesteyting (kommune, fylke, stat). Som figur 15 nedenfor viser har det som her kalles basisnæringen gått fra en andel antall sysselsatte på 3 % i 2008 til 27 % i 2013, mens det i «andre enden» er en tilsvarende vekst i offentlig sektor. Det samme framkommer i figur 14 over, men her skjer det ved at særlig kommunal sektor opprettholder sysselsettingen, mens privat sektor har 13 % færre ansatte i perioden 2010 til 2016. Det er altså en betydelig nedgang for privat sektor.

SSB: Tabell 0784

Næring	År			
	Endring sysselsatte etter næringskategori			
	2008	2010	2015	2016
Basisnæringer (jordbruk, fiske, industri, bygg og anlegg)	1 460 = 31%	1 361	1 113	1 094 = 27 %
Besøksnæringer	1 655 = 35%	1 471	1 341	1 317 = 32,5 %
Offentlige tjenester	1 470 = 31%	1 547	1 436	1 463 = 36 %
Personlig tjenesteyting og uoppgitte	176 = 3,5 %	172	186	173 = 4 %

Figur 15 Sysselsatte (arbeidsted) etter næringskategori

Tallene over samsvarer med at det har vært brei politisk enighet, både nasjonalt og lokalt, om å satse på barn, unge og gode omsorgstjenester for eldre. I et 12-13 års perspektiv speiles dette i forhold til økningen i antall ansatte innenfor barnehage, skole og i helse- og omsorgssektoren. Det bør for øvrig og i en kommuneplansammenheng tas med at nedgangen i industrien, og som ikke kompenseres med tilsvarende økning i nye og alternative næringer, øker presset på offentlig sektor. Særlig gjelder det kommunens sosiale tjenester (NAV) og deler av helse- og omsorgstjenesten.

Det er grunn til å anta at nedgangen i antall arbeidsplasser påvirker befolkningsutviklingen. Men inntil 2016 har den for Kragerøs del i liten grad gjort det. Dette ser ut til å skyldes to forhold:

- Tapet av arbeidsplasser med påfølgende utflytting er blitt noe kompensert med utenlands innvandring. Men vi ser en tendens nå fordi mottaket av flyktninger
- Men hovedgrunnen til at vi opprettholder folketallet ser først og fremst ut til å kunne forklares ved at det er dobbelt så mange som pendler ut av kommunen som pendler til. Stabil utpendling de siste årene med ca 1200 som pendler ut og ca 600 som pendler inn. Dette er tall som i rimelig stor grad også samsvarer med det tapet Kragerø har hatt av arbeidsplasser, men altså fortsatt velger å bo i kommunen.

Foreløpig interessant er det også å se at siste års nedgang i folketallet samsvarer med endringer i begge disse faktorene. Fra medio 2016 og for 2017 er den utenlandske innvandringen betydelig redusert. Og vi ser at det pendlet 80 færre ut av kommunen. Innpendlingen gikk også noe ned. Det kan bety at noen flere også har «flyttet etter jobben».

Utfordringene knytta til næringsliv og arbeidsplasser oppsummeres slik:

- Stimulere og legge til rette nyetableringer.
- Å få til varige nye arbeidsplasser med vekt på privat sektor (basisnæringer og besøks- og tjenestenæringer).

- Ivaretagelse og videreutvikling av etablerte næringer.
- Omstille og kvalifisere ledig arbeidskraft for behov i lokalt næringsliv.
- Ledigheten blant utenlandske innvandrere er stor og den er størst blant mennesker fra ikke vestlige og fattige land.

3.3 Levekår og folkehelse

I forarbeidene til kommuneplanen har overskrifta på dette tema vært *Folkehelse og levekår*. Nå er det snudd på og heter *Levekår og folkehelse*. Tilsynelatende uvesentlig og symbolsk, men likevel. Forskingen er nemlig tydelig på levekårenes betydning for folkehelsen. Det er vel dokumentert at folks levetår påvirker om du får et godt, friskt og langt liv. Dette sies ikke for å underslå hvor viktig det daglige, lokale og nære folkehelsearbeidet er for befolkningen og kommunen. Særlig får det forebyggende helsearbeidet stadig større oppmerksomhet og betydning.

Folkehelsebarometeret⁵ for de siste fire årene viser Kragerø som en kommune med utfordringer godt over landsgjennomsnittet på levekårsområdet. Dette avspeiles også til en viss grad på folks levevaner og på helse- og sykdomsområdet. På levekårsparameterne utdanning, barn i lavinntektshusholdninger, uføretrygdede (18-44 år) og arbeidsledige fra 2014 til 2017, oppsummeres ca. 27 % dårligere resultat enn landsgjennomsnittet. Andelen unge uføretrygdede og lavinntektsfamilier har økt noe på landsbasis, en del mer for Telemark og enda noe mer for Kragerø. Eksempelvis er andelen som mottar uføretrygd i Kragerø på 5,4 %, mens fylkessnittet er på 4,3 % og landsgjennomsnittet 2,6 %. Sammen med flere andre forhold bidrar dette også til å forklare en høy andel familier med barn som lever under fattigdomsgrensen. Kragerø har nå 15 % andel barn (ca. 340 barn) under denne grensen, mens landsgjennomsnittet er 12 %. Fylket ligger også høyt med 15 %. Slike statistikkforskjeller beskrives som svært signifikante. I utfordringsøyemed bør det også understrekes at barn i familier med ikke vestlig bakgrunn, etniske minoriteter, har mer enn 4 ganger høyere sjans for å oppleve en fattigdomssituasjon. Det betyr at ca. halvparten av innvandrerbarna fra ikke vestlige land lever i lavinntektsfamilier. Likevel vil det relativt være et flertall etnisk norske. Samlet sett vil denne kunnskapen måtte gi noen viktige føringer for prioriteringer og valg av tiltak i arbeidet for barn og unge i lokalsamfunnet framover.

I helse- og sykdomsbilde blir befolkningen målt på langt flere parametere og utslagene blir på et vis mer fordelt. Vi har positivt noen færre krefttilfeller enn landet for øvrig hvorpå forekomsten av tarmkrefttilfeller er en god del lavere. Diabetes type 2 scorer vi også bra på relatert til andelen medisinerter.

De 2-3 siste årene har vi også fått færre med psykiske lidelser målt i forhold til primærhelsestatistikk og bruk av legemidler – er bedre enn fylket og vi nærmer oss landsgjennomsnittet. Hjerte- og karsykdomsforekomsten har også ligget en 2-3 % over landet, men det vises bedring også her og vi ligger nå lavere enn fylket og bare 0,8 % over landsgjennomsnittet. Men fortsatt ligger vi noe høyt i forhold til muskel og skjelettplager uten at denne forskjellen kan forklares.

Folkehelseinstituttet bemerker at antibiotikabruken i Kragerø har steget og ligger vel 6 % høyere enn i landet og fylket. Helsemyndighetene peker på at vi som nasjon har et altfor høyt forbruk av antibiotika og at bruken må ned. Det betyr enda mer presserende forhold å gjøre noe med i Kragerø.

Levekår og folkehelse oppsummeres i noen sammenhenger i perspektivet forventet levealder. Sammen sett for kvinner og menn lever pr. 31.12 2016 en kragerøværing ca. ett år

⁵ Link til Folkehelsebarometeret 2017: <https://khp.fhi.no/PDFVindu.aspx?Nr=0815&sp=1&PDFaar=2017>

kortere enn landsgjennomsnittet. I et folkehelseperspektiv er forskjellen fortsatt der, men det har vært en jevn trend siste tiåret at Kragerø nærmer seg landsgjennomsnittet.

Vi har i avsnitt 3.1. understreket at folketallet i Kragerø gjennom 15 – 20 år har vært relativt stabilt grunnet flyktninger fra ikke vestlige land samt økende arbeidsinnvandring fra særlig østeuropeiske land. Dessverre mangler vi tilstrekkelig dokumentasjon på folkehelsesituasjonen spesifikt knytta til disse gruppene. Vi antar at levkårs- og folkehelsebildet blant særlig innvandrere fra ikke vestlige land kan inneholde utfordringer både innbakt i tallene vi har, men også særegne forhold som vi ikke kjenner nok til. Likevel vet vi at flyktninger ofte har hatt traumatiske opplevelser, ikke minst barn, og vi vet at voksne kvinner kan ha negative ettervirkninger, både fysisk og psykisk bl.a. på grunn av omskjæring og komplikasjoner knytta til dette. Forekomsten av psykiske lidelser blant noen innvandrergupper fra ikke vestlige land er høy, og markert høyere blant kvinner enn blant menn og markert høyere enn for etniske nordmenn.⁶

Blant de yngre innvandrerne derimot, registreres det gledelig økende deltakelse i fysisk aktivitet. I et folkehelseperspektiv vet vi dette er svært forebyggende og det blir viktig å påse at det prioriteres videre for tilrettelegging av både fysisk aktivitet og deltakelse på ulike arenaer i lokalsamfunnet. «Alle med» ambisjonen i ulike plandokumenter må stadig understrekes som avgjørende viktig mål for det kommunale tjenestetilbudet. Dette må også ligge til grunn for en rekke tiltak som igangsettes.

Oppsummert beskrives utfordringene knytta til levkår og folkehelse slik:

- Andelen voksne med lavt utdanningsnivå er høyt.⁷
- Andelen barn som lever i familier under fattigdomsgrensen er høy.
- Andelen uføretrygdede (18 – 44 år) er høyt.
- Sykdomsbilde i befolkningen er generelt bedret. Muskel og skjelettplageforekomsten er noe høy og det blir påpekt en økende og uønsket bruk av antibiotika.
- Det trengs bedre dokumentasjon og mer viten i forhold til migrasjon og helse. Utfordringene synes store, men kunnskapen er mangelfull. (Mange kommuner etterspør dette)

3.4 Barn og unge – oppvekst og utdanning

I forarbeidene til endelig kommuneplan har vi først og fremst tatt for oss områdene helsestasjon, barnehage, grunnskole og fritid.

Til revisjonen har vi også noen data fra Ungdataundersøkelsen «Ung i Telemark 2015». Det tas med noe informasjon fra denne innledningsvis her.

Ca. 90% av ungdommene på ungdomsskoletrinnet og ca. 60 % på videregående skole deltok. Det var mye positivt i svarene, men på et område svares det bekymringsfullt fordi det framkommer et bilde av kragerøungdommen som begrensede optimistiske på lokalsamfunnets vegne. Dette uttrykkes spesielt gjennom liten tro på utdannings- og jobbmuligheter i Kragerø i framtida og at de blant annet ser for seg en mulig utflytting. Ellers ligger vi omtrent på landsgjennomsnittet på områdene helse, trivsel, framtidforventninger m.m. 16 % er likevel et høyt tall med tanke på at ca. 150 av vel 900 ungdommer i Kragerø sliter med helse og trivsel og har et mer negativt enn positivt blikk på framtidens muligheter. Mulig dette også er utslagsgivende for at kun 30 % kan tenke seg å bo i kommunen i framtida, mens gjennomsnittet for kommunenorge er 42 %?

---

⁶ Ref.; - Magelssen, R. *Hva lærer fremtidige sykepleiere om migrasjon & helse?* (Rapport 2012)

⁷ Med høy/høyt menes markante avvik fra landsgjennomsnittet. Dette påvirker også andre utfordringsområder uten at det er spesifikt nevnt – f.eks. under tema Barn og unge – oppvekst og utdanning.

Tilbakemeldinger på slike forhold fra den oppvoksende slekt må lyttes til og tas på alvor. Samtidig må det understrekes at ungdomsundersøkelsen kun er gjennomført i 2013 og i 2015 har så langt ikke målt fenomenet over tid. Vi bruker derfor denne informasjonen varsomt, men må ta det med oss.

Selv om undersøkelsen ikke gir noen svar, illustrerer dette likevel ungdommens framtidshåp for Kragerø. Primært vil det tilsi utdannings- og jobbmuligheter i Kragerø eller i regionen, eller i hvert fall jobbmuligheter etter endt utdanning, om utdanningen må tas utenfor regionen.

3.4.1 Helsestasjon

Målgruppa for helsestasjon er aldersgruppa 0-6 år og skolehelsetjenesten som skal dekke helserelaterte behov for elevene i grunnskolen og den videregående skolen. Avdelingen gjennomfører bl.a. obligatoriske kontroller, hjembesøk og vaksinasjonsprogrammer som er definert til bestemte årskull. Ellers gjennomføres informasjonsmøter, samarbeid og deltakelse i opplæringssekvenser på aktuelle tema. Det er først og fremst skolehelsetjenesten som involveres med ulike slike tema.

Utviklings- og utfordringsbilde som helsestasjon og skolehelsetjenesten enten selv jobber aktivt med, eller bistår foreldre, barnehager og skole med:

- Det oppleves at større andel av henvendelser (utenom vedtatt program) til skolehelsetjenesten er av psykososial art.
- Barn sliter med sorg/savn/frustrasjon i situasjoner der foreldre har problemer seg imellom. Det anbefales å videredrive forslag om samtalegrupper (skilsmissegrupper).
- Det stilles fortsatt spørsmål ved om tidligere beskrevne trender om at foreldre i dag er mindre tydelige og ikke setter grenser for barna. En del foreldre «server» barna uten at også grensesettingen er tydelig nok.
- Det er etablert et lavterskel foreldreveiledningstilbud i kommunen - PMTO og TIBIR. Dette benyttes av både helsestasjon og skolehelsetjenesten.
- Uvettig bruk av sosiale medier skaper nye utfordringer. Mye skjer i det skjulte. Foreldre mangler ofte kunnskap om bruk av sosiale medier, derved får ikke barn/ungdom veiledning på det hjemmefra.
- «Bitching» er et fenomen som dukker opp i skolene, og som man må være obs på ettersom det skjer skjult. (Ref. bok Liv Skotheim/Anne Holm Vågsland: -en bok om jenter og mobbing – «den grusomme hviskeleken»)
- Økende antall henvendelser fra ungdom med spørsmål om seksualitet, legning, prevensjon. Ungdom mangler ikke kilder til info, men ikke alle kilder er gode- og flere kan til dels skape forvirring. Derfor trengs mulighet for samtaler med fagperson der man kan samtale, stille spørsmål og å få hjelp til å se sammenhenger. Skolehelsetjeneste i ungdomsskolene og Helsestasjon for ungdom (HFU) virker så langt å ha vært i stand til å håndtere disse problemstillingene på gode måter.

3.4.2 Barnehage

Pr. mai 2016 går det 390 barn i kommunale barnehager og 64 i private barnehager. Private barnehager står for nær 16 % av barnehagetilbudet. Sammenlignet med andre kommuner har Kragerø et relativt lite antall private barnehageplasser. Det er likevel viktig å påpeke at det etablerte og gode samarbeidet som er mellom private og kommunale barnehager blir videreført.

Vel 93 % (2016) av alle barn i alderen 3-5 år går i barnehage i Kragerø. Kragerø kommune kan tilby alle barn fra 1- 5 år barnehageplass. At kommunen har en dekningsgrad på ca. 85 % for den aller yngste gruppen er et høyt tall i forhold til både fylket og landsgjennomsnittet. For den yngste aldersgruppa er også dette i tråd med regjeringens satsning.

Men det er ingen kapasitet å gå på. Får man en etterspørsel på mer enn 95-96 %, kan vi komme tilbake til ventelister igjen. Slik sett kan det stilles spørsmål ved om framtidig barnehagekapasitet, og eventuelt struktur, er robust nok. Dette må også ses i sammenheng med det faktum at våre barnehager har lite innendørs oppholds- og lekeareal pr. barn. I følge kommunebarometeret er scoringstallet 1,8 på området⁸. Det scores også dårlig (2,6) hva gjelder antall barn pr. voksen.

I forhold til personellens fagkompetanse scorer vi helt topp (6) og er blant de beste, og vi har ingen ansatte uten relevant fagutdanning og kompetansenivå.

Ved de to siste års barnehageopptak er det bekymringsfullt mange med opplæringsvansker – noen av de av spesialpedagogisk karakter. Store og/eller økende slike typer hjelpebehov utfordrer de økonomiske rammene for barnehagen i dag, men ikke minst vil det kunne utfordre grunnskolen også – både pedagogisk og økonomisk. Ytterligere satsning på tilpassa opplæring for å inkludere et økende antall elever med spesialpedagogiske behov er nødvendig. Langt på vei betyr dette at spesialpedagogikken må integreres i undervisningsmetodene som presenteres i klasserommet. Dette vet vi av mange grunner er svært utfordrende. Skolene lykkes stadig bedre med dette, men det trengs fortsatt mange ulike typer tiltak for å bli gode nok på integrering, inkludering og «alle med» ambisjonene.

3.4.3 Grunnskolen

Kragerø kommune bruker i perioden 2014 - 2017 ressurser til grunnskolen omtrent på nasjonalt nivå – dette også når vi tar med de siste årenes skolebyggoppustninger. Likevel bruker vi, sammenlignet med andre kommuner, mer ressurser på spesialundervisning. Andelen elever hos oss som får spesialundervisning er ca 2,5 % høyere enn landsgjennomsnittet. Og tross «tidlig innsats» arbeidet er andelen lavest fra 1.-4. klasse og høyest på ungdomstrinnet. «Tidlig innsats» arbeidet de siste årene burde ha snudd på dette forholdet samtidig med at spesialundervisningsandelen samlet sett burde vært lavere.

Elevtallsprognosene viser under 1100 elever i grunnskolen i perioden 2024 til 2028 før det forhåpentligvis stiger forsiktig igjen. Sammenligner vi f.eks. med elevtallet i 2010 (1265) så betyr det i 2017 kroner ca. 15,5 mill. reduksjon i overføringer fra staten. Men med færre elever trenger man færre penger, og måten vi organiserer oss på, dvs. klasseantall og skolestruktur, kan måtte påvirkes i mindre eller større grad når det er større endringer i elevtallet. Likevel; - det sterke ønsket om opprettholdelse av skolestrukturen i Kragerø er blitt betydelig endret de siste 10 årene fra å ha 8 barneskoler og to ungdomsskoler til nå 4 barneskoler – hvorav en privat, en barne- og ungdomsskole og en ungdomsskole. Det er derfor langt fra ønskelig med flere slike skolesammenslåinger og endringer i skolestrukturen. Ambisjonen om vekst i folketallet og da spesielt i aldersgruppa 20 til 45-50 år, blir avgjørende viktig for å holde slike problemstillinger på avstand.

I forhold til skolerresultater har vi de siste årene nærmet oss landsgjennomsnittet. Men nasjonale prøveresultater har, siden disse testene startet på midten av 2000 tallet ligget 8-10 % under landsgjennomsnittet. Dette gjelder for både for 5. trinn, 8. trinn og 9. trinn. Ganske merkelig og tross dette har avgangskarakterene 10 trinn (snitt grunnskolepoeng) bedret seg betydelig de siste 2-3 årene, og særlig er siste resultatet for 2017 med en score på 4,7⁹ svært bra. Dermed ligger vi helt oppe blant de 60 beste kommunene i landet. Det vil være svært viktig at vi med de skolerresultatutfordringene vi har hatt helt fram til 2014/2015, får kunnskap om hva som gir denne framgangen slik at denne kan fortsette.

---

⁸ 1 er dårligst, 6 er best. 1,8 gir tilsvarer en 276 plass i 2016 av 426 kommuner.

⁹ Kommunebarometeret 2017: skala fra 1 til 6 hvor 6 er best.

Derimot er andelen som gjennomfører videregående skole fortsatt lav. Frafallet er stort på landsbasis og enda mer i fylket og i kommunen. Frafallet i perioden 2011 – 2016 var i Kragerø på 16,6 %, i Telemark 15,8 % for landet 14,9 %.

Vi har hatt et klart inntrykk av at Kragerø videregående skole har satset stort og jobbet godt med mange tiltak for å få ned frafallet, og det har gått noe ned, men som det framkommer er det fortsatt et stykke igjen for å nå fylkets mål om en gjennomføringsgrad på 90 %.

3.4.4 Videregående skole.

Videregående skoler er et fylkeskommunalt ansvar. Men videregående skoler etablert i et lokalsamfunn, slik som Kragerø videregående skole (KVS) med sine 370 elever og sine nær 70 ansatte,¹⁰ er av stor betydning for lokalsamfunnets vekst og utvikling.

Kragerø videregående skole tilbyr både yrkesfag og studieforbereende fag.

Utdanningstilbudet skolen har pr. i dag er innenfor yrkesfagene «Teknikk og industriell produksjon», «Bygg- og anleggsgfag» og Helse- og oppvekstfag.

Innenfor studieforbereende, eller det som tidligere het allmennfag tilbys det «Idrettsfag» og «Studiespesialisering» hvor det på 2. og 3 året kan velges «Realfag» eller «Språk, samfunnsfag og økonomi». Skoleåret 2017-2018 går det 250 elever på studieforbereende retning og 119 på yrkesfaglig retning.

Utover dette tilbyr KVS voksenopplæring og en nyetablert ordning kalt Kragerø Ressurs og kompetansesenter.

Voksenopplæringen gjelder for personer over 25 år som ikke har fullført videregående skole. Dette tilbudet gis i noe samarbeide med kommunen (Avd. for Kompetanse og integrering) Ressurscenteret¹¹ har som formål å drive med kurs, sertifiseringer og fagbrevutdanning for næringslivet og offentlig sektor.

Kragerø videregående skole står overfor viktige utfordringer. Den alvorligste gjelder antakeligvis en forholdsmessig stor elevtallsnedgang både lokalt og i fylket de nærmeste 10-15 årene.

Det er også en vesentlig utfordring at skolen ligger 5-8 % under landsgjennomsnittet resultatmessig og at antallet som avbryter skoleløpet - altså frafallet ved skolen - ligger over landsgjennomsnittet. Det er likevel gledelig å registrere at andelen som slutter/avbryter skolegangen har gått ned med 6 -7 % de siste årene.

Elevtallsnedgangen truer linjetilbudet ved skolen. Så langt har KVS, som en viktig skole i fylkets «ytterkant» unngått å legge ned linjer de siste årene, men dette er utfordrende omtrent hvert år nær fylkeskommunen behandler sine budsjetter. Høy søkerandel til linjene som tilbys og gode muligheter for lærlingetilbud innenfor det private og i Kragerø kommune styrker argumentene som kan hindre reduksjoner.

Etableringen av ressurscenteret er også viktig for å gi skolen flere ben å stå på framover.

Ellers har skolen en rekke satsninger og tiltak for å nå de langsiktige målene om å ha skolerresultater minimum på landsgjennomsnittet og at andelen som slutter også kommer minimum ned på nivået som fylket og landet for øvrig ligger på.

Vi kan ikke komme nærmere inn på dette her, men understreker i denne sammenheng at alle tiltak som styrker Kragerø videregående skole er svært viktig for Kragerøsamfunnets mål for vekst, trivsel og kvalitet.

---

¹⁰ Elevtallet og ansattetallet er pr. 31.12. 2017. 50 av de ansatte er pedagogisk personale.

¹¹ <http://www.kroks.no/kurstilbud>

3.4.5 Opplæring for voksne – Kompetanse og integrering

Avdeling for kompetanse og integrering har voksenopplæringsansvaret i kommunen. Utover at mange, bl.a. flyktninger, tar grunnskolen for voksne her, tar en del frafallselever videregående skole her etter at de har fylt 25 år. Slik sett er dette derfor et særdeles viktig tilbud. Se også avsnittet over om den videregående skolen.

I samarbeid med *studiesenteret.no* legger avdelingen også til rette for høgskolestudier. Dette blir da som nett- og videobaserte forelesninger. Forholdene ved læringssenteret er lagt spesielt godt til rette for fjernundervisning på høgskolenivå studentdeltakelsen er så langt meldt som god. Likevel er det, med ulike perspektiv, en stor utfordring at det ikke er lokalisert formelle utdanningsløp (egen høgskole/høgskoleavdeling) etter videregående skole i Kragerø.

Ungdomsundersøkelsen 2013 og 2015 viser også noe framtidspessimisme blant noen av våre ungdommer. Pessimismen ser ut til å bunne i deres vurdering av manglende framtidige jobbmuligheter i lokalsamfunnet, men også i det faktum at det ikke er et høgskoletilbud direkte i tilknytning til stedet. Derfor blir det også viktig å markedsføre fjernundervisningen ovenfor og at vi har gode høgskoletilbud innenfor pendleravstand.

3.4.6 Fritid

På fritida bør barn og unge i Kragerø ha det bra. Tilbudene gjennom det frivillige organisasjonsarbeidet virker å være svært godt med tilsvarende høy aktivitet blant barn og unge. Likevel vet vi at noen ikke deltar. Grunnene er flere, men vi er særlig obs på og vet at barn som vokser opp i fattige familier lett kan falle utenfor. Kontingenter og utstyr koster og knapt noen lag og foreninger har økonomi til å sponse brukere. Og selv om det er støttemuligheter for noen, er det utfordrende å gjennomføre treffsikre tiltak uten at enkeltindivider og/eller deres blir identifisert. Altså stigmatiseringsproblematikken. Det er for øvrig arbeidet mye med dette på grunnlag av kommunens handlingsplan mot barnefattigdom. Ved hjelp av prosjektmidler er en rekke gode og nødvendige tiltak i gang satt. Utfordringen er å drifte dette videre, å treffe målgruppa uten å stigmatisere og å kunne videreutvikle samarbeidet mellom kommunen og det frivillige organisasjonslivet.

- Utfordringsbildet knytta til tema barn og unge, oppvekst og utdanning ser slik ut:
  - Bærekraftig barnehage- og skolestruktur i forhold til demografisk endring og vekst og mål for bosetting (lokalisering) i kommunen.
  - Barnehagekull med økende hjelpebehov knytta til opplæringen.
    - Krever gode rutiner for overgangen barnehage skole
  - Skoleresultatene (grunnskolepoeng) på vei opp. Viktig å identifisere suksessfaktorene for å viderefør og kvalitetssikre trenden.
  - Andelen elver som får spesialundervisning er høy – særlig på ungdomstrinnet sammenlignet med 1.- 4. trinn som er underlagt satsningen «tidlig innsats».
  - Inkludering av et stort og økende antall barn i fattige familier på ulike arenaer. Fritida i forhold til å forebygge «utenforskap/isolering» knytta til kultur- og fritidsaktiviteter og sosialt ellers i tilknytning til normal deltakelse og aksept blant jevnaldrende.
  - Begrensede utdanningsmuligheter i Kragerø etter videregående skole. Markedsføringen av fagbrevsmuligheter lokalt og veletablert mulighet for gjennomføring av nettbaserte høgskolestudier.

3.5 Natur og miljø – klima og energi.

Det største miljøproblemet anses å være relatert til de samlede globale utslipp av klimagasser, og de klimaendringene vi som følge av dette, står overfor. Utfordringene begynner eller stopper ikke ved en kommunegrense.

Derfor er også klima og miljøspørsmål i stor grad knytta til nasjonale føringer, forventninger og mål. Data for tilstanden på flere felt er altså ikke særskilte utfordringer avgrensa til Kragerø. Derimot er det blitt en tiltakende utfordring hvordan særlig luft-, og vannforurensinger påvirker alle lokalsamfunn, også vårt. Håndtering av klimaendringsekvensene er blitt en betydelig utfordring både nasjonalt og lokalt. Samtidig er det faktisk, innunder dette som et stort og sammensatt tema, en rekke forhold vi kan påvirke lokalt, eksempelvis energibruk, utslipp fra bilparken, hvordan plante- og dyresituasjonen er og hvordan landskap og kulturverdier må planmessig håndteres for at vi skal ha tilgang på og glede av dette i framtida.

Det er kjent at Norge har et mål for perioden 1990 - 2030 på 30 % kutt i landets utslipp av klimagasser hvorav 20 % av dette målet skal nås ved nasjonale og lokale tiltak. Det er også kjent at det i perioden 1990 – 2010 var en 8 % økning i stede. Økningen i veitrafikken er en betydelig del av dette. Konsekvensen av dette ble at bl.a. miljøvennlig areal- og transportplanlegging med lokale tiltak på miljø og energisiden i langt sterkere grad skal inn i den kommunale planleggingen. Det samme gjelder som allerede nevnt sikkerhetsarbeid og forebygging i forhold til skadene klimaendringene gir.

Risikovurderinger og tiltak knytta til dette er ofte krevende og kostbare, men vi ser av utviklingen bare de siste 5-6 årene, at det både privat og offentlig må tas høyde for økt nedbør og flomfare. «Hundreårsflommen» kommer nå oftere og kan sikkert døpes om. Kommunal planlegging vil derfor i framtida være langt mer preget av både forebyggende arbeid, men også en utvikling av lokal beredskap i tråd med endret fare for røffere klima.

Kommunen og andre offentlige instanser har et særskilt ansvar for kulturvernet og får som følge av klimaendringene, økende utfordringer knyttet til dette. Kulturminner i form av bygninger og/eller installasjoner med tilhørende områder rundt, skal sikres og vedlikeholdes i forhold til korrosjon, flomfare og vindskader.

Det finnes både nasjonale, regionale og lokale kulturminner i Kragerø. I arealdelsbeskrivelser med henvisninger til nåværende og tidligere planer er det tatt med en rekke innspill fra fylkesmannen og fylkeskommunen, men også riksantikvaren. Kommunen utfordres i det langsiktige planarbeidet på nødvendig og tilstrekkelig fokus på vedlikehold, bevaring og forebygging. I tillegg er vi på både nasjonalt/regionalt og lokalt nivå opptatt av vår alles tilgjengelighet til kulturminnene og at allmennheten har tilgang på opplevelsene og den historiske kunnskapen dette legger til rette for.

I forarbeidene til planen ble arbeidet for det biologiske mangfoldet og alminnelig tilgang til naturområder for friluftsliv og rekreasjon, understreket. Det er registrert og påvist mange truede plante- og dyrearter innenfor våre kommunegrenser. Der er pekt på to hovedfaktorer som forårsaker denne bekymringen. Det ene skyldes plantearter som over lang tid truer noen særegne arter som har spesifikt tilhold i vårt distrikt. Ballastplanter blir omtalt og annen spredning av ikke naturlig tilhørende planter i vår fauna, vil forekomme. Den største trusselen for Kragerø ser imidlertid likevel å være et stadig økende press på naturområdene. Skjærgården har rik og ofte spesiell flora, og særlig vet vi ytre skjærgård er ømtålig. Dette er også den delen hvor både natur- og kulturlandskapet har endret seg mest de siste tiårene. Fra mange hold hevdes det at stor og økende ferdsel og mye ny eller utvidet fritidsbebyggelse er de viktigste forklaringene og bakgrunnen for bekymringen.

Samtidig må denne utfordringen balanseres opp mot ønsket om fortsatt å kunne utvikle lokalsamfunnet i forhold til både næringsvirksomhet, turisme og boattraktivitet.

Målene og ønskene om å kunne opprettholde fast bosetting på øyene og i skjærgården er viktig og ønskes videreført fra tidligere kommuneplaner.

Men med henvisning til miljøutfordringene og ønskene om fortsatt fast bosetting i noen av de mest miljøutsatte områdene, og at det fortsatt er ønskelig og skal være mulig å kunne bidra til en viss utvikling av fritidsboligmarkedet, er målet om et *bærekraftig natur- og miljø* krevende å få til. Kommunens ansvar for planlegging på kort og lang sikt skal balansere den videre utviklingen av kystsonen opp mot natur- og miljøhensyn på en hensiktsmessig måte - og i tråd med intensjonen som ligger i retningslinjer og bestemmelser for dette.

➤ Utfordringsbildet knytta til tema oppsummeres punktvis slik:

- Nasjonale og internasjonale avtaler og mål for klimagassreduerte tiltak. Lokalt ansvar for utslippsreduksjoner. Biltrafikk og energibruk poengtert.
- Lokalt ansvar for forebygging og håndtering av konsekvensene som følge av endringer i klimaet.
- Det biologiske mangfoldet. Ivaretagelse og framtidig sikring/beskyttelse av truede dyre- og plantearter. Hensynet ved utbygging og/eller endringer poengteres.
- Kulturarv- og kulturminnevernet. Hensynet ved utbygging og/eller endringer samt klimabelastingene poengteres.
Det samme gjelder tilgjengelighet og allmennhetens tilgang til de kulturhistoriske verdiene.

3.6 Kommunale tjenester.

Tema beskrives med utgangspunkt i kap. 2.7 (s.27 – s.33) med delkap. 2.7.5 (s.30) om kommunesektorens samfunnsansvar.

Med referanse til alle tilgjengelige kommunale ressurser styres rådmannens arbeid av målet om best mulig kommunal tjenestekvalitet til befolkningen. For de fleste tjenesteområder er det lovbestemmelser og lovpålagte krav. Disse sier hva som er oppgaven, men i liten grad om hvordan oppgavene kan løses. Det er i utøvelsen kvaliteten defineres.

Kommunen har gjennom flere økonomiplanperioder hatt en svært anstrengt økonomi. Dette har begrenset handlingsrommet i forhold til ønskelig driftsnivå og ønskelig investeringsnivå.

Kommunens økonomiscore (kommunebarometeret) viser imidlertid noe bedring og de siste fire årene har samlet drift gått i pluss. Driftsresultatene er fortsatt svake, men vi er «friskmeldt» fra trusselen om å kunne bli satt under administrasjon (Robecklista) og det er «noen penger på bok». Bufferen er for øvrig fortsatt liten og det ligger fortsatt krevende år foran oss. Gjeldskostnadene pekes på som den store utfordringen. Kragerø brukte i 2016 1,5 % av inntektene på å betjene gjelda før avdrag. Landsgjennomsnittet var på 0,5 %.

Tross dette viser samme barometer at kommunen på tjenesteutførelsesområdene scorer bedre og rangeres omkring midtsjiktet med en 244¹² plass. Utfordringen er imidlertid å klare å opprettholde en akseptabel tjenestekvalitet når økonomien fortsatt er anstrengt, eller at vi opprettholder driftsnivået, og tjenestekvaliteten, ved fortsatt å forbruke mer ressurser enn kommunen har råd til. Gjennom dette resonnementet tydeliggjøres antakelig organisasjonens hovedutfordring pr. i dag best; - hvordan få til en drift som opprettholder

---

¹² Gjennomsnittelig plassering alle tjenesteområder – justert for økonomiske forutsetninger. (Kommunebarometeret 2017 s. 2)

tjenestekvaliteten, men med et lavere drifts- og investeringsnivå enn vi har hatt de siste årene?

Økonomisk utfordres kommunen av flere grunner. Som beskrevet i kap. 3.1., er prognosene for befolkningsutviklingen tilpasset en mer markert stagnasjon hvor vi hadde en nedgang i folketallet i 2013. Denne gjentas i både 2016 og 2017. Endringene viser bl.a. en nedgang i elevtallet gjennom hele planperioden med enn bunn i 2025/2026 på 50 til 60 færre elever enn i 2015. Med nåværende rammetilskuddsordninger fra staten tilsier det ca. 5 mill. pr år mindre i overføring til barn i skolepliktig alder i 2025 enn i 2015. Prognosemessig kommer nedgangen gradvis slik at den kan forberedes. Utfordringen ligger i hvordan.

En annen grunn ligger i tidligere omtalte levekårsforhold. Dette utfordrer en rekke av tjenesteområdene betydelig. Sosiale tjenester, folkehelsearbeidet med forebyggingstiltak, tiltak i forhold til barnefattigdom m.m. er krevende tjenesteområder å dekke ressursmessig for kommunen.

Et tredje moment som påvirker kommuneøkonomien gjelder kommunenes nye, men viktige oppgaver. Myndighetskrav som omhandler nye eller utvidede tjenester er ikke noe nytt og pågår jevnlig. Kommunereformen med «nye oppgaver til større kommuner» vil antakelig, selv om vi ikke vet eksakt så langt, kunne gi alle kommuner utvidet ansvar.

Slike nye oppgaver er selvsagt utfordrende for alle kommuner, og da ikke minst relatert til den beskrevne økonomiske situasjonen for Kragerø kommune.

Sist tas med det faktum at kommunen har hatt et høyt investeringsnivå spesielt i perioden 2005 til 2013/2014. Dette betyr i ettetid store driftsutgifter ved betjening av lån og avdrag. Det økonomiske presset vil da forsterkes ytterligere ved en renteøkning. Det forventes ikke vesentlig renteøkning umiddelbart, men med kommuneplanperspektivet på 12 år så må man være beredt på at også større renteøkninger kan komme til å skje i den perioden.

Generelt gir gjeldssituasjonen begrensninger i kommunens muligheter for å gjøre tyngre investeringer de nærmeste årene.

«Nød lærer naken kvinne å spinne», heter det i ordtaket. Samtidig er det mange andre forhold utover økonomi organisasjonen blir utfordret på for å kunne yte tjenester av et omfang og på et kvalitetsnivå som er ønskelig og som forventes.

«Nøden» krever bl.a. stadig at kommunen har en gjennomgang av både driftsnivå og driftsmåter. I vid forstand snakkes det om organisasjonsutvikling og endringsarbeid. Elementer av dette er også i stadig større grad blitt en integrert del av hverdagen, ofte uformell og mindre planlagt, men også som formelle og planlagte prosesser hvor organisasjonsstruktur, ansvars- og arbeidsfordeling og arbeidsmåter gjennomgås, evalueres og kanskje endres. Noen ganger «tvinger» dette seg fram som følge av behov for økonomiske tilpasninger, andre ganger pga. endrede myndighetskrav og noen ganger som følge av egne faglige vurderinger som begrunner endringer for å kunne opprettholde og videreutvikle kvaliteten på tjenestene. Ofte er endringsarbeidet påvirket av alle disse faktorene.

I kap. 2.7.1 s. 27 vises det kort til en større endring i måten bedriften Kragerø kommune er organisert på. Her beskrives også begrunnelsen for endringen, men i forhold til revisjonstidspunktet av kommuneplanen er det for tidlig å evaluere effektene av omorganiseringen.

Organisasjonens kompetansenivå og organisasjonsutvikling henger nøye sammen. Kunnskap er antakelig vår nasjons viktigste kapital. «Kampen» for og om å inneha den viktige og riktige kompetansen, pågår både privat og offentlig.

Kompetansenivået blant de kommuneansatte i Kragerø er pr. i dag jevnt over dokumentert godt, men det er krevende, ikke bare å opprettholde denne, men å bli enda bedre.

God ivaretagelse av de ansatte – helse, miljø og sikkerhet (HMS-arbeidet) som sikrer de viktigste suksessfaktorene *interesse* og *motivasjon* for arbeidet ligger i bunn for at den enkelte arbeidstaker, et kollegium, en avdeling eller et kommunalområde evner å gi tjenester i tråd med målsettinger og krav.

Utover å sikre at den enkelte har kompetanse til å utføre sitt ansvar og sine oppgaver, må de ansatte oppleve mening i arbeidet og tilhørighet til arbeidsstedet og organisasjonen. Dette forutsetter god og tydelig ledelse, avklarte roller og forventninger, gode systemer og rutiner og til sist oppleve å ha nødvendige hjelpemidler (ofte teknologi og programvare). Det er og vil alltid være krevende å få til og å være gode på alle disse dimensjonene. Derfor er nødvendig kvalitet på det som kan samles under HMS betegnelsen, en kontinuerlig utfordring hvor både den enkelte ansatte og organisasjonen er i prosess.

Utover å sikre innbyggerne kommunale tjenester slik alle kommuner er pålagt å gjøre, er det en utfordring å inneha nødvendig viten om hvorvidt innbyggerne selv opplever å bli godt og forsvarlig ivaretatt. I en travel hverdag utfordres alle ansatte evnen til å være så brukerrettet og brukerorientert som mulig. Informasjon om brukerne, men også muligheter for medvirkning og deltakelse fra brukerne, vet vi er viktig for å nå ulike mål, men krevende å bli gode på. I planperioden er det behov for å forbedre rutiner som skal sikre god informasjon om brukertilfredsheten og samtidig skaffe oss grunnlag til å vite hva som engasjerer og motiverer innbyggerne for medvirkning og deltakelse i det lokalpolitiske arbeidet på ulike måter og på ulike områder.

Det er kommunens ansvar å sikre innbyggernes sikkerhet. Lovbestemte krav om ivaretagelse av området *Samfunnssikkerhet og beredskap* gjelder på et vis alt og alle, men det er kommunens ansvar å sørge for at slik beredskap finnes, at arbeidet er organisert, at risikoer og risikoområder er vurdert og at nødvendige tiltak blir iverksatt. Mange offentlige og private instanser og aktører er involvert, men ansvaret for koordinering og en overordnet beredskapsplan er tillagt kommunen.

Stadig tydeligere konsekvenser av klimaendringer hvor ekstrem nedbør med flom og rasfare omtales også i sikkerhets- og beredskapsarbeidet.

Utfordringsområdene som er beskrevet ovenfor for den kommunale bedriften er punktvis oppsummert slik:

- Behovet for å styrke den kommunale økonomien.
- Opprettholde og videreutvikle kvaliteten på tjenestene.
  - Brukerperspektiv og brukerorientering
  - De ansattes kompetanse
  - Koordinering og sammenheng i arbeidet – og i tjenestetilbudet
    - God ledelse
    - Organisering av tjenestene
    - Systemer og rutiner som sikrer helhet og kontinuitet i arbeidet.
    - Planleggings- og styringsverktøy
  - HMS-arbeidet
    - som ofte er et resultat av prikkpunktene over + vernerunder og medarbeidersamtaler
- Samfunnssikkerhet og beredskap.

3.7 Regionalt samarbeid

Fylkeskommunen har formelt ansvar og formelle oppgaver å ivareta ut mot kommunene. Dette gjelder med ulik vinkling og vektlegging alle temaområdene nevnt innledningsvis. Først og fremst sikres samarbeid og medvirkning ved at all overordna fylkeskommunal planlegging skjer i samarbeid med kommunene. Kommunene deltar i innspill og premissfaser i selve planleggingen og kommunene er viktige høringsinstanser før planer vedtas i fylkestinget. Kragerø kommune har ingen merknader til hvordan overordnet planarbeid er organisert og hvordan kommunens deltakelse og medvirkning er ivaretatt. Derimot kan det være mer krevende å få til gode rutiner som sikrer samarbeid på enkeltområder knytta til etablering og drifting av det som er planlagt. Det kunne vært etablert bedre rutiner for mer samhandling og koordinering i saker som betyr mye for vår kommune, og hvor fylkeskommunen spiller viktig rolle som bidragsyter for å få til gode løsninger. I planstrategien er dette eksemplifisert med konkrete behov i forhold til infrastruktur, og særlig er kollektivløsninger for buss og jernbane som berører Kragerø nevnt og ferjeforbindelsene i skjærgården. Samarbeid om folkehelseutfordringene og det trettenårige skoleløpet er andre og svært viktige tema for kommunen. Her har vi også eksempler på viktige bidrag fra fylkeskommunen med deltakelse og samarbeid for å opprettholde god rekruttering til fagområder den videregående skolen tilbyr i vår region og som er av stor betydning for lokal rekruttering, folketallsutviklingen og barn- og unges muligheter for etablering i Kragerø og regionen. Regionale og lokale målsettinger er svært ofte sammenfallende og tilpassede samarbeidsmåter for disse innehar et potensiale for å få til gode og bedre løsninger på mange områder.

Grenlandssamarbeid er, etter at kommunereformarbeidet er avsluttet (jmf. kap.2.6.6 s.26), kommunens fortsatte valgte strategi og prioritering for samarbeidet i regionen og med våre nabokommuner. Dette er vel organisert med rådmannskollegiet, sekretariat og nettverk innfor sentrale fagområder. Samarbeidet er organisert med prioriterte områder gjennom et strategidokument som følges opp av en årlig handlingsplan.

Viktigste utfordring knytta til det kommuneadministrative samarbeidet, ligger i å få nok effekt og synergier gjennom «stordriftstankegangen». Det pågår mange ulike prosjekter med særlig vekt på innkjøpsavtaler og ordninger for dette, samt satsninger på områder som berører den teknologiske og digitale utviklingens utfordringer og nye muligheter.

De siste årene er det også etablert nettverk eller forum i forhold til en rekke tema- og fagområder som opplæring, personalarbeid og HR, folkehelse, miljø, HMS m.m. Samarbeidet er nyttig, noe som understrekes, men det er også ressurskrevende samtidig som det er vanskelig å måle forholdet mellom innsats og effekten av innsatsen.

På næringsområdet samarbeides det også regionalt gjennom selskapet «Vekst i Grenland» (ViG) som er et selskap for næringsutvikling i de seks grenlandskommunene. Strategien for selskapet er å bidra til vekst i hele regionen med en forståelse for at regionen er et felles bo- og arbeidsmarkedsområde. Den store utfordringen her er å vite om Kragerø gjør dette arbeidet best selv eller om vekst i Kragerø forutsetter vekst i regionen – og at vi gjennom ViG er i posisjon til å ta del i slik vekst. Men igjen understrekes erfaringer om at relevante samarbeidsområder og samarbeidsformer innehar oftest større potensiale for ønsket utvikling enn «alenegang».

Som det framgår av dette kapitlet foregår det lite formalisert samarbeid med kommuner vest for oss. Det forekommer enkeltsamarbeidsområder som eksempelvis delt prosjektstilling for byantikvar mellom Risør og Kragerø. Og det er fornuftig og av og til

nødvendig med samarbeid på områder der problemstillingene er av/kan ha en felles karakter og hvor det er naturlig og mer effektivt å trekke på hverandres erfaringer og ressurser enn å ikke bruke den muligheten.

Kragerø, så vel kommuneorganisasjonen som Kragerøsamfunnet for øvrig, skal derfor også i framtida ha en «åpen dør» vestover når dette vurderes som positivt for utviklingen av Kragerø som lokalsamfunn.

3.8 UTFORDRINGSBILDE – en oppsummering og vurdering.

Forrige kapittel er en samlet beskrivelse av trekk ved situasjonen pr. i dag og de utfordringer Kragerøsamfunnet står overfor framover. Som en oppsummering av disse kalles dette avsnittet for *utfordringsbildet* i Kragerø. Alle momentene som utgjør et slikt hovedbilde nevnes ikke eksplisitt her, men kan etterses i kap. 3 (s.33 – 50). Samtidig gjøres noe vurdering og noen betraktninger som viser at det er visse sammenhenger mellom en del områder og enkelte typer utfordringer.

Med fare for en diskusjon om hva som kom først «høna eller egget», har Kragerø en rekke utfordringer som kan være en konsekvens av manglende vekst i befolkningen - eller at manglende vekst i seg selv og på ulike vis påvirker utfordringsbildet negativt. Men det virker som noe er mer overordna og påvirker andre forhold mer enn andre. Kvaliteten på attraktivitetsfaktorer knytta til næringsgrunnlag og næringsliv, hvorpå stagnasjon og noe nedgang i næringsaktiviteter er et faktum, har eksempelvis mange og store ringvirkninger.

Folkehelse- og levekårsområdet er godt dokumentert som særdeles utfordrende for Kragerø. På helsesituasjon, sykdommer, levevaner og levekår har vi 19 av 34 parametere under landsgjennomsnittet (noen mye, noen mindre). Særlig har målinger på antall uføre, et lavt utdanningsnivå og stor andel lavinntektsgrupper (dvs. familier som lever under fattigdomsgrensa) har over tid dominert folkehelse- og levekårsstatistikken for Kragerø. Det er fra nasjonale helsemyndigheter, fagmiljøer og en rekke instanser i dag enighet om at lavt utdanningsnivå er den viktigste indikatoren for å forklare negativt avvikende helse og levekår for deler av befolkningen. Lavt utdanningsnivå-faktoren har også en stor tendens til å gå igjen fra generasjon til generasjon. Dermed får vi til en viss grad også en årsakssammenheng. Vi vet bl.a. at barn som vokser opp med foreldre med et lavt utdanningsnivå har mye større sjanse for å speile sine foreldres levekårssituasjon. Uttrykket «sosial arv» eller «generasjonssirkelen» blir brukt som en betegnelse på dette som fenomen.

Grunnskolen har ligget 8 -10 % under landsgjennomsnittets sammenlignbare testresultater for fag og ferdigheter. Det samme bildet gjelder i hovedsak for videregående skole. Skoleresultater og skolegjennomføringer er imidlertid en indikator det vises til når det påvises sammenhenger mellom lavt utdanningsnivå i befolkningen og svake resultater på folkehelse- og levekårsområdet som nevnt over. Det er for øvrig gledelig å understreke at skoleresultatene på grunnskolenivå er bedret de siste 2-3 årene. Dette er kommentert i kap. 3.4.3 ovenfor. Men det er likevel svært viktig å være klar over sammenhengene mellom befolkningens utdanningsnivå og dens følger for både trivsel og vekst, levekår og folkehelse. Derfor må dette forholdet og disse sammenhengene gis nødvendig oppmerksomhet i planarbeidet på ulike nivå framover.

Nasjonale myndigheter forventer i særlig grad at kommunene, også i samband med folkehelseperspektivet, tar sitt lokale ansvar for klimautslipp og vernet av natur- og kulturmiljøet. På klimaområdet foreligger lite tilgjengelig dokumentasjon på lokale forhold, men det presiseres på grunnlag av global og nasjonal klima- og miljødokumentasjon at «alle»

må ta sitt ansvar for å få ned et fortsatt og altfor høyt nasjonalt utslipp av klimagasser. Klimautfordringen i forhold til veitransport, energibruk og energikilder knytta til bolig og næring, er overordna problemstillinger både på kort og lang sikt. Det forventes bl.a. at all framtidig samfunns- og arealplanlegging legger nødvendige rammer for miljøbevarende infrastruktur, kortere avstander og overgang til grønn energi. Befolkningens nærhet til jobb, tjenestefunksjoner og fritid står sterkt på dagsorden for at vi som nasjon skal kunne gå i retning av klima- og miljømålene («2 gradersmålet») på kort sikt - og å kunne nå disse innen 2030.

Nasjonale og regionale myndigheter framhever i forarbeidene til kommuneplanen at Kragerø som kystkommune med bl.a. en omfattende skjærgård, har en flerfoldig fauna med mange og til dels unike dyre- og plantearter. Dette pålegger kommunen og kommunens innbyggere et stort ansvar for ivaretagelse og beskyttelse av områdenes biologiske mangfold. Utfordringene er sammensatte og fra fagkyndige er kriteriene for disse knytta til nedbyggingsfarer, tilstrekkelig ferdselskontroll og forurensinger, men også trusler fra fremmede arter. Noe av dette handler om omfangsproblematikk, noe handler om arters livsvilkår og arters overlevelsessevne.

I forlengelsen av et grunnleggende vern av våre naturgitte rikdommer, har Kragerø-samfunnet, slik grensene går i dag, en lang og fargerik historie, og noe av historien er synlig gjennom en rekke bevarte og bevaringsverdige kulturminner. Å ivareta kulturarven i spenningsfeltet mellom vern og utviklingsbehov gir problemstillinger man med dagens samtidsforståelse aldri kan bli «friskmeldt» fra. Det er alltid mer krevende å få til Ole Brums «ja takk, begge deler» enn å velge det ene framfor det andre. Intensjonen i neste kapittel er bl.a. å fremme satsningsområder som gjør det mulig å ivareta denne balansen.

Kommunens ulike oppgaver, og ikke minst dens samfunnsansvar og rolle overfor innbyggerne, er en vesentlig del av denne planen. Dette er innbyggernes «ressurs» i arbeidet for å løse fellesoppgavene best mulig. Derfor er det særlig pekt på den kommunale økonomien som spesielt utfordrende for Kragerø. Dette begrenser handlingsrommet på de ulike tjenesteområdene, og selv om vi i sum scorer omtrent middels på tjenestekvalitet, fordrer situasjonen et høyere ambisjonsnivå. Forbedringsarbeid og organisasjonsutvikling er ressurskrevende og den økonomiske situasjonen gjør at dette arbeidet går seinere og tar lengre tid enn ønskelig.

Fylkeskommunen og regionen er en ressurs. Men dette forutsetter samarbeid. Samarbeidet om overordnet planverk vurderes å fungere godt. Det er likevel pekt på behovet for bedre rutiner for et tettere og mer forutsigbart samarbeid knytta til målet om optimal drift av kommunen på enkeltområder. Det er utfordringer på områder og tema som krever koordinering og samhandling. Det videregående skoletilbudet, infrastruktur med bl.a. kollektivtrafikktilbudet, vei- og jernbaneutbygginger og ikke minst folkehelsearbeidet er spesielt nevnt. Det er behov for felles innsats og god samhandling med regionale myndigheter på disse områdene.

Grenlandssamarbeidet ligger fast og er godt forankret i samarbeidets strategiplan og årlige handlingsplaner. Utfordringen er, som på mange andre områder, tid og ressurser nok for å få ønskelig effekt ut av samarbeidet.

De seks Grenlandskommunene har som tidligere nevnt valgt å samle sine næringsavdelinger i et felles selskap «Vekst i Grenland». Dette betyr at kommunens næringslivsarbeid er blitt «regionalisert».

Det blir kritisk viktig for Kragerø at arbeidsmarkedet i regionen utvikler seg positivt og at det lokale næringslivet kan nyte godt av det regionale samarbeidet slik at man også får en lokal vekst i arbeidsmarkedet og i bosettingen.

4. AVGRENSINGER OG STRATEGISKE VURDERINGER

Oppsummeringene i kap. 3.8. viser hovedtrekkene og sier noe om viktige sammenhenger mellom noen typer utfordringer Kragerøsamfunnet står overfor. Det er også pekt på hvilke utfordringer Kragerø kommune som organisasjon og tjenesteyter også står overfor. Som plangrunnlag for videre arbeid trenger vi til et slikt mer helhetlig bilde. Vi vil ikke lykkes med å operasjonalisere planen hvis vi ikke vet hvilken helhet de ulike delene sier noe om og påvirker. Et utviklingsarbeid på mange områder skjer ikke samtidig, men over tid må det framkomme et samspill og en koordinering slik at summen/effekten blir så og god som mulig.

I planens første kapittel appelleres det til tre premisser for å få til ønsket utvikling:

1. felles forståelse, 2. felles visjon, 3. sammen om arbeidet.

Med alle virksomhetsområder og sektorer i «bakhodet», private som offentlige – hva må endres, utvikles og bedres?

4.1 De to viktigste utfordringene

Med utgangspunkt i metoden om «å innta *metaperspektivet*» summeres utfordringene opp i to dokumenterte og begrunnede forhold:

- Levekårssituasjonen er Kragerøsamfunnets viktigste oppgave å gjøre noe med. Dette fordi ingenting betyr mer enn folks livssituasjon og livskvalitet. Dette fordi utfordringene på dette feltet avspeiler seg på *flere områder i kommunen*. Levekårssituasjonen har innvirkning på hele lokalsamfunnet, men er mest merkbart for oppvekstsektoren og helsesektoren. Folkehelsebarometeret, skoleresultater og målområder som berører dette i kommunebarometeret, bekrefter dette forholdet.
- Klima- og miljøendringene viser Kragerøsamfunnets andre store utfordring. Nasjonale og internasjonale rapporter sammen med våre egne stadig hyppigere opplevelser av mer ekstreme nedbørs- og vindsituasjoner, bidrar til å bekrefte og forstå dette.

4.1.1 Levekårssituasjonen

En av hovedproblemstillingen blir altså; - hvordan bedre levekårssituasjonen i Kragerø?

Inntil nå, som for en rekke andre utfordringer, er svaret isolert sett enkelt:

Flere unge innflyttere til kommunen. Gjerne med god utdanning. (Aldersgruppa 20 – 50 er spesielt «invitert»)

Da er neste spørsmål like selvfølgelig; - hvordan få dette til?

Dette er spissformuleringer. Samtidig er dette det langsiktige og antakelig det mest strukturelle (les vanskelige) forholdet med mål, satsninger og tiltak man kan jobbe med. I tillegg gjør vi og må vi fortsette å gjøre alt hva vi kan på tjenesteområdene integrering, opplæring, forebygging, kompensering, rehabilitering og omsorg.

Næringslivet, de frivillige organisasjonene, private og de kommunale tjenestene bidrar sammen og hver seg. Dette er de gode kreftene i arbeidet, og potensialet ved innsatser og mange samordnede innsatser er antakelig betydelig.

«Innflytterløsningen» krever ett overordnet strategivalg. Muligheten her kommer vi tilbake til.

Det daglige arbeidet for bedre levekår og alles trivsel i Kragerø, krever en strategi uttrykt ved hjelp av satsningsområder og vil i stor grad omhandle de temaene som er streket under ovenfor. Disse kommer vi også tilbake til i kap. 5.

4.1.2 Klima- og miljøspørsmål

På dette feltet blir den ene siden av utfordringen til en viss grad selve utfordringen, nemlig «tenke globalt, men handle lokalt». Det er alltid en utfordring å ta ansvar for forhold vi bare indirekte er en del av selv om også vi i vår del av landet stadig oftere kan oppleve følgende av klimaendringene. Myndighetenes krav om lokale tiltak for å bremse og snu klimagassutslippene gjelder imidlertid uavhengig av spesifikke lokale forhold. Og det er lokalt mulig å påvirke kjøreavstander, deler av bilparken, energibruk og energisparing ved at kommunens satsninger på flere felt viser en slik prioritering.

Den andre problemstillingen omhandler sikkerhet og beredskap for å forebygge og å sikre oss mot klimaendringens konsekvenser. Særlig påvirkes arealplanleggingen hvorpå denne nå skal ta høyde for mulige konsekvenser som følge av mer flom, mer fuktighet og mer vind. Og om uhell rammer lokalsamfunnet er kravene til samordning av beredskapen poengtert. Dette er ikke et nytt felt for kommunen(e), men klimaproblematikken skal gis mer oppmerksomhet og planer på området skal implementeres i kommunens overordna arbeid. Skremmende opplevelser og erfaringer gjort de siste årene langs kysten vår understreker viktigheten, og selv om Kragerø ikke ligger like utsatt til som kysten vestover og nordover, har alle landets kommuner nå fått forståelse for hvorfor både det forebyggende arbeidet og beredskapsarbeidet med bakgrunn i disse hendelsene må prioriteres.

4.2 Drøfting og vurdering av strategiske valg

Kommuneplanens konklusjon uttrykkes på et vis også gjennom valg av strategi. Strategivalget er imidlertid ikke en fasit, men ut ifra hva vi akkurat nå vet om hva som vil kunne være den mest hensiktsmessige veien å gå.

To premisser bør ligge til grunn for strategiske valg. For det første bør man ideelt sett ha en overordnet strategi – ikke mange. Det bidrar til å kanalisere alle gode krefter i samme retning.

For det andre må strategivalget svare til utfordringsbildet. Særlig viktig er det at strategivalget utvetydig kan sikre fokuset og samle kreftene om de begrunna hovedutfordringene **levkår** og **klima og miljø**.

Disse forholdene blir drøftet nedenfor med et mål om at vi til slutt gjør begrunna og legitime valg knytta til visjon, ambisjoner for 2030 og de satsningsområdene vi på bakgrunn av dette velger ut for kommuneplanperioden.

Det er tidligere understreket en nær sammenheng mellom Kragerøsamfunnets utfordringer og en lite gunstig befolkningsutvikling med stagnasjon i folkeveksten og færre yngre.

Vi er relativt sikre på at vekstsvikten særlig skyldes to forhold.

Det ene henger sammen med arbeidsplassituasjonen i Kragerø. I kommuneplanens dokumentasjonsmateriale framkommer det svakere tall hva gjelder næringsetableringer, stabilitet (driftsoverskudd og fortjeneste) og videreutvikling målt opp mot landsgjennomsnittet. Dette virker samtidig å ha vært en tendens som startet ca. 2008-09 (finanskrisen) etter en 3-4 årsperiode før finanskrisen i 2008 hvor vi hadde flere nyetableringer og bedre tall for næringsutviklingen. Etter 2010 har det også svingt noe, men

det generelle bilde viser nedgang i antall næringer og stedlige arbeidsplasser knytta til privat sektor.

Det andre henger sammen med arbeidsplassituasjonen i regionen. Denne har også over flere år har vist nedgang og en viss stagnasjon. Dette forholdet, knytta til vekstmuligheter for Kragerø, må også ses i sammenheng med samferdselsforhold i regionen. Med henvisning til kap. 2.4 knyttes situasjonen for lokalt næringsliv til forhold som blir benevnt som bedriftsattraktive kjennetegn og det andre til forhold som benevnes som boattraktive kjennetegn. Flere arbeidsplasser i lokalsamfunnet gir naturligvis vekst i både bosetting og folketall. Det samme gjelder arbeidsplasser i regionen forutsatt tilgang på ønskelige boliger/bosteder og gode pendlermuligheter.

Dersom nødvendige ytre forhold (strukturelle) er «med oss», kan vi generelt være trygge på at økt bedriftsattraktivitet i kommunen gir potensiale for vekst i befolkningen. Vi kan være nesten like trygge på at økt bedriftsattraktivitet i regionen kombinert med god infrastruktur til omlandet, også gir et vekstpotensial. Vi forutsetter da at Kragerø spesifikt kan tilby ønskelige boliger og mange andre forhold som tidligere er nevnt og som gjør Kragerø attraktivt som bosted.

På bakgrunn av attraktivitetsmodellen (jmf. kap. 2.4 s. 15) vet vi det er mange forhold det kan jobbes med lokalt for å videreutvikle våre ulike attraksjonsverdier. Slik sett viser modellen hvilke områder som betyr noe og som kan gjøre en forskjell. I følge materialet denne bygger på, vet vi fortsatt for lite til å kunne si «sats på det og det, så får kommunen en vekst slik og slik». Men det forskerne i hvert fall nå peker mest på er at tiltak og aktiviteter som retter seg mot bostedsattraksjoner, og til dels besøksattraksjoner, er lettere å påvirke lokalt enn bedriftsattraksjonen. Samtidig vet vi at om en lykkes med en næringsliv- og arbeidsplass satsning, så er resultatet høyst sannsynlig vekst. Problemet er imidlertid at næringsutvikling er avhengig av strukturelle forhold, forhold som i liten grad er mulig å påvirke lokalt. Eksempelvis gjelder dette konjunkturer, markedssituasjoner, lokalisering og markedstilgang (nasjonal og regional infrastruktur) statlige satsninger, nasjonal næringspolitikk m.m.

Det er for øvrig ikke sagt at vi lokalt ikke kommer til å gi faktorer som påvirker bedriftsattraktivitetene oppmerksomhet. Eller for å si det slik; - når endringer i strukturelle forhold øker våre muligheter for næringsutvikling i kommunen, må vi tilrettelegge og gjøre oss så «lekre» vi kan, selv om vi har begrensa styring og innflytelse på både innsatser og resultat i dette arbeidet.

De ovennevnte strukturelle forhold gjør imidlertid bedriftsattraktivitetsarbeidet til et svært så utfordrende og ressurskrevende felt å arbeide med. Faren for et dårlig resultat er stor selv om næringsarbeidet prioriteres med stor innsats og mye ressurser.

Hva som skal brukes krefter på knytta til dette, må derfor være kritisk vurdert og skarpt prioritert.

Vi må likevel ivareta og støtte det etablerte næringslivet så godt det lar seg gjøre, og det skal arbeides for et godt og fortjent omdømme når «nyetablerersjansen» byr seg. Samtidig må vi påvirke de langsiktige og strukturelle forholdene der vi kan. Slik sett er det svært viktig, men samtidig innenfor det vi faktisk kan klare å påvirke, å sikre optimal adkomst til kommunen – altså infrastrukturens spørsmål. Veier, kollektivtilbud med buss, ferge og jernbane, forbedret farled og gode havneforhold vet vi betyr mye både for bosetting og næringsliv.

Generelt gis det nå flere råd om å gi områdene som omhandler bostedsattraksjoner stor oppmerksomhet i den framtidige planleggingen. Det refereres også til internasjonal

forskning hvor det er forsøkt å påvise hvilke strategier som generelt ser ut til å føre til størst stedlig vekst.¹³ Det gis ikke entydige svar, men noen kjennetegn virker å gå igjen. Det pekes da på de faktorene som påvirker bostedsattraktiviteten og at det er disse som gir størst vekstpotensial.

Å satse på boattraktivitetsområdet knyttes imidlertid opp mot to andre faktorer som kan eller bør spille sammen med dette. Det ene omhandler fortetting og det andre omhandler sentrumssatsninger eller urbanisering. Til en viss grad er dette to sider av samme sak, men med fortetting er det tidligere presisert at dette for Kragerø gjelder Kragerø sentrum som kommune- og regionsenter, og i lokalsentrene på Helle, i Sannidal og på Stabbestad. Kragerø sentrum vil imidlertid være mest nærliggende å tenke på i forhold til vekstpotensialet som ligger i urbaniseringstankegangen.

Fortettingsmålene som ligger i både nasjonale og regionale planer er særlig begrunnet i klima- og miljømessige forhold, mens urbaniseringstankegangen begrunnes med undersøkelser som indikerer noe om hvordan en voksende andel av den yngre befolkningen ønsker å bo. Kortere avstander og nærhet til sosiale- og kulturelle treffpunkt framheves som en trend.

Satsninger som knytter seg til bostedsattraktive tema er altså begrunnet i forhold som kan styres og kontrolleres i større grad av lokale myndigheter og er i mindre grad påvirket av eller styrt av utenforliggende forhold.

Det er altså lokalt lettere å ha styring med parameterne som påvirker målene for bostedattraktiviteter enn for bedriftsattraktiviteter. Dermed er potensialet ved å bruke denne strategien større i arbeidet med å nå visjonen om *vekst og trivsel* enn gjennom for stor vektlegging og mye ressursbruk rettet mot bedriftsattraksjonsområdene.

Samtidig ses det av skjema/modellen i kap. 2.4 s.15 at mange av attraksjonsverdiene berører alle «B'ene», og særlig er det mange like attraksjoner som fremmer både bostedskommunen og besøkskommunen. Det er heller ikke i utgangspunktet noen motsetning mellom bostedssatsninger og besøksatsninger forutsatt at det ikke framkommer uttalte konflikter i arealbruken mellom areal til bolig kontra hytter/fritidseiendommer, eller endringer i konsesjonsloven. Det er eksempelvis grunn til å tro at en liberalisering av boplikten kan framheve besøkskommunen framfor bostedskommunen – en strategi som for øvrig kan være vanskelig å kombinere med vår visjon.

Det er verdt å merke seg at Kragerø i «attraktivitetsteoriens terminologi» blir definert som *Besøkskommune*, mens eksempelvis Porsgrunn er definert som *Bedriftskommune*. Siljan er derimot definert som *Bokommune*, mens Drangedal er en «all-round» kommune – altså en kommune hvor ingen av attraktivitetsområdene utmerker seg i den ene eller andre retningen. Ingen kommuner er for øvrig bare det ene, men her tas det utgangspunkt i hvilket trekk ved kommunen som er mest framtrødende.

Selv om besøksattraktiviteter fortsatt og antakelig for all framtid vil representere helt sentrale verdier og muligheter for Kragerø, er det ikke på disse attraksjonsområdene Kragerø har de største utfordringene. Det betyr ikke at besøks- og turistnæringen ikke skal følges opp. Flere virksomheter og avdelinger kommer til å ha en rekke tiltak som berører dette på flere måter - ikke minst hva gjelder destinasjonsutvikling, markedsføring og samarbeid mellom aktører for næringen.

---

¹³ Jmf. Programteori for attraktivitet - rapport Kommunal og moderniseringsdep. 24.5. 2013

4.3 Det strategiske valget; - boattraktivitet og bedriftsattraktivitet.

Hensikten med strategiske valg er å velge en retning framfor en annen. Det er derfor viktig at det ikke er store motsetninger i det strategiske valget, men at mange og ulike satsninger, og etter hvert tiltak i underliggende planer som følge av dette, ses i sammenheng og spiller sammen mot «Ønsket situasjon i 2030».

Med utgangspunkt i kap. 4.2 over, vil boattraktivitetsområdene (jmf. igjen modellen s.15) være strategien som har stort potensiale og viser viktig retning fram mot 2030.

Underpunktene viser hvilke områder som forventes ivare tatt på alle aktuelle nivå i den videre planleggingen.

I. Boattraktivitet

- a. Omdømme- og markedsføring av den gode bokommune
- b. Areal og transportplanlegging:
  1. Boområder og boligtyper
  2. Effektiv infrastruktur m/korte avstander (vei, buss, båt/ferge, jernbane)
- c. Offentlig tjenestetilbud (Stikkord: helsestasjon, barnehage, skole, sosialtjenesten, planarbeid, saksbehandling osv.)
- d. Stedlige attraktiviteter (natur, kultur og fritid)

Selv om det i foregående kap. 4.2 framlegges en viss skepsis til lokale effekter av å bruke store ressurser på bedriftsattraktivitetsarbeidet, er det politisk forståelse, enighet og stor vilje for at næringsarbeid og arbeidsplasser fortsatt skal stå høyt på dagsorden nettopp fordi suksesser på dette området veldig raskt og direkte gir ønskede resultater. Dermed understrekes det også et strategisk valg knytta til næringsutvikling slik;

II. Bedriftsattraktivitet

- a. Omdømme- og markedsføring av den gode næringskommune
- b. Areal og transportplanlegging:
  1. Næringsområder
  2. Effektiv infrastruktur (vei, sjø, jernbane)
- c. Tilrettelegging
- d. Rekruttering og kvalifisering – dvs. tilgang på kompetanse
- e. Nyetablering.

Kragerø – status som omstillingskommune

Det tas her naturlig med at Kragerø nå er gitt status som omstillingskommune av Telemark fylkeskommune. Begrunnelsen for dette er gitt i dokumentasjonen vist til tidligere med et tap av vel 700 arbeidsplasser de siste 8-9 årene. På denne bakgrunn får kommunen ekstraordinære midler i arbeidet med å omstille Kragerøsamfunnet fra nedgang til vekst. Midlene er gitt fra 1.1 2017.

Det er utarbeidet en omstillingsplan med et tidsperspektiv fra 1.jan. 2017 og ut 2022. Arbeidet organiseres som et programarbeid med egen *programleder* i rådmannens stab og et *omstillingsstyre*.

Programmet følger opp strategien i Kommuneplan 2018 – 2030. Det er bl.a. laget spesifikke målsettinger for økt bostedsattraktivitet og bedriftsnæringsattraktivitet. Eksempelvis kan nevnes et mål om 100 sikre arbeidsplasser innen utgangen av 2022. Som bostedskommune vil det gjennomføres min. 3 prosjekter for ny boligbygging og min. 3 konsepter for Kragerø som det framtidige bosted.

Det vises videre til selve omstillingsplanen her:

https://www.kragero.kommune.no/pdf/PdfViewer.aspx?file=https%3A%2F%2Fwww.kragero.kommune.no%2F_f%2Fp1%2Fied37f7ef-d9a8-407b-a20a-035ec3f71317%2Fomstillingsplan-2017-2022-kragero-kommune-pdf-1.PDF

5. AMBISJONER og SATSNINGSOMRÅDER

Nedenfor presenteres ambisjonsnivået med satsningsområder for disse for kommuneplanperioden – kalt *ønsket situasjon 2030*. Vi har samlet de beskrevne utfordringene, slik det er framstilt i kap. 4, om det som er benevnt som Kragerøsamfunnets to hovedutfordringer **levetår** og **klima og miljø**. Samtidig må det understrekes at god **folkehelse** er et resultat av både levetårsdimensjonen og klima- og miljødimensjonen. Denne spissingen av utfordringsbilde med påfølgende satsningsområder for kommuneplanperioden er skjematisk satt opp på denne måten:

5.1 Levetår – hvor ønsker vi å være i 2030 – og hva skal det satses på for å komme dit?

LEVEKÅR		
Tema-område:	Ønsket situasjon 2030	Satsningsområder
Befolknings-utvikling	Kragerø har fått en demografisk forskyving ved at aldersgruppa 13 – 45 år øker med 2,5 % fra 3822 i 2016 til 3920 i 2030. (Mens SSB' middelsvekstprognosene viser en nedgang på 30 pers. dvs. 0,8% negativ vekst)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Omdømmebygging og markedsføring ➤ Arbeidsmarkedet ➤ Barnefamilier
	Boligmarkedet er godt tilrettelagt for alle. Etableringsgrupper er høyt prioritert.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bolig for alle
Folkehelse	Kragerø skårer på landsgjennomsnittet eller bedre på folkehelsebarometeret.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tidlig innsats ➤ Forebyggende arbeid ➤ Kompensatoriske tiltak overfor utsatte grupper ➤ Aktivisere ledig arbeidskraft (stort potensiale aldersgruppa 18 – 34 år) ➤ Universell utforming og tilrettelegging

LEVEKÅR		
Tema-område:	Ønsket situasjon 2030	Satsningsområder
Barn og unge, oppvekst og utdanning	Kragerø har en bærekraftig barnehage- og skolestruktur som samsvarer godt med faktisk demografisk situasjon og ønsket demografisk utvikling.	➤ Barnehage- og skolestruktur
	<p>Grunnskole: Resultatene på nasjonale prøver og eksamen er på landsgjennomsnittet - dvs. ca. 5 % høyere enn i 2017. Resultatene på elevundersøkelsen er gode og ligger på min. landsgjennomsnittet</p> <p>Videregående skole: Karaktersnittet er på landsgjennomsnittet - dvs. ca. 5 % høyere enn i 2016/2017. (Kilde «Hode og hjerne (H&H)» Resultatene på elevundersøkelsen er på landsgjennomsnittet eller bedre.</p> <p>Fullføring og bestått er på landsgjennomsnittet – dvs. nær 10 % høyere enn i 2016/2017.</p>	<p>➤ Pedagogisk kompetanse og annen relevant kompetanse</p> <p>➤ Likeverdig opplæring</p> <p>➤ Talenter for framtida</p>
	Alle vår barn og unge trives i en <u>trygg</u> og <u>mobbefri</u> barnehage og skole.	➤ Trygghet og trivsel
	Barn og unge som lever under lavinntektsforhold ¹⁴ har reelle muligheter til deltakelse i samfunnslivet på linje med andre barn og unge.	<p>➤ Kompensatoriske tiltak</p> <p>➤ Lag og foreninger</p>
	Fritidstilbudet i Kragerø er reelt tilgjengelig for alle	➤ Kulturskolen
	Kragerø kommune er arealmessig og organisatorisk tilpasset og lett tilgjengelig for nyetablering og reetablering av privat og offentlig virksomhet.	<p>➤ Omdømmebygging</p> <p>➤ Markedsføring (attraktivitetsarbeid)</p>
	<p>Stilnestangen, Kirkebukta/Kragerø havnefront er utviklet i tråd med vedtatte planer.</p> <p>Flere arbeidsplasser i offentlig virksomhet som følge av økt bosetting og befolkningsvekst</p> <p>Arbeidsledighetstallene er på landsgjennomsnittet eller bedre. Ledigheten blant innvandrergруппene er betydelig redusert.</p>	<p>➤ Næringsetablering</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Privat sektor ○ Offentlig sektor <p>➤ Arealplanlegging</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Næringsformål ○ Boligformål

¹⁴ Barn og unge i lavinntektsfamilier som over tid har inntekt under 60 % av medianinntekten. (EU og FN indikator)

LEVEKÅR		
Tema-område:	Ønsket situasjon 2030	Satsningsområder
Næringsliv og arbeidsplasser	Næringslivet samarbeider godt og drar nytte av hverandre. - Turistnæringen er godt organisert, bærekraftig og framtidsrettet - Næringsforeningene er godt organisert og er aktive - Næringslivet opplever seg godt ivaretatt og fulgt opp i kommunen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Samarbeid og samhandling ➤ Regionalt nærings-samarbeid ➤ Kragerø sentrum
	Infrastrukturen fremmer nærings-etablering og arbeidsmarkedsintegrasjon: - Alle husstander, bedrifter og foretak er på «nett» med akseptabel kapasitet. - Øst – vest forbindelse i sentrum er på plass. - Motorvei (4 felt) Oslo-Kristiansand gjennom Kragerø er ferdigstilt. - Kollektivknutepunkt for vei og jernbane i Sannidal. - Varebefraktning over våre havne-områder er i utvikling og er blitt viktig. - Fergetilbudet er slik at det bidrar til å opprettholde bosettingen i skjærgården.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Infrastruktur og regionsforstørring: <ul style="list-style-type: none"> ○ E18 ○ Farleden ○ Kollektiv <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jernbane ▪ Buss ▪ Ferge ➤ Sentrumstunnel ➤ Internettforbindelser
	Landbruksarealer er åpne og i drift	➤ Lokal matproduksjon
Kommunal tjenesteyting	Kommunen har en bærekraftig økonomi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Balansert målstyring <ul style="list-style-type: none"> ○ Økonomistyring ○ Tjenestekvalitet
	Kommunen er en attraktiv arbeidsplass. - Kompetansen er god og opplæringen er ivaretatt, - Rekrutteringen er god, - Teknologien bidrar til effektivitet og kvalitet i tjenestearbeidet - Arbeidsmiljøet er godt.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organisasjonsutvikling <ul style="list-style-type: none"> ○ Tydelig ledelse ○ Kompetanse ○ Rekruttering ○ Teknologi ➤ Systematisk HMS arbeid ➤ Omdømmebygging <ul style="list-style-type: none"> ○ Markedsføre kommunen som en viktig og god arbeidsplass

LEVEKÅR		
Tema-område:	Ønsket situasjon 2030	Satsningsområder
Kommunale tjenesteytelser	<ul style="list-style-type: none"> • Brukernes opplevelse av kommunale tjenester samsvarer med vår målsetting om høy brukertilfredshet. • Brukere med spesielle og/eller sammensatte behov opplever koordinering og helhet i tjenestetilbudet. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brukerorientering <ul style="list-style-type: none"> ○ Brukerundersøkelser ○ Brukermedvirkning ○ Brukervennlig organisering
Regionalt og interkommunalt samarbeid	Fylkeskommunen samarbeider og samhandler godt om saker av betydning for oss.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Samhandling og samarbeidsrutiner mellom Kragerø kommune og regionale myndigheter
	Kollektivtilbudet med Grenland er godt og tilgjengelig for alle grupper.	
	Minimum 85 % fullfører og består videregående opplæring på en god måte.	
	<p>Grenlandssamarbeidet bidrar til</p> <ul style="list-style-type: none"> - Effektivitet og kvalitet i tjenesteproduksjon. - Nyetableringer. <p>Grenlandsregionen er også blitt et felles bo- og arbeidsmarked.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Frafall i videregående ➤ Voksenopplæring ➤ Grenlandssamarbeidet ➤ «Vekst i Grenland» samarbeidet = vekst i Kragerø arbeidet.

5.2 Klima og miljø – hvor ønsker vi å være i 2030 – og hva skal det satses på for å komme dit?

Klima og miljø		
Temaområde:	Ønsket situasjon 2030	Satsningsområder
Klima og energi	Staten har planlagt og prosjektert Grenlandsbanen gjennom Kragerø kommune med stoppested i Sannidal.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Jernbane i Kragerø
	Kollektivtilbudet med ferje, buss og jernbane bidrar til lavere utslipp.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kollektivtilbudet lokalt og med Grenland
	<ul style="list-style-type: none"> - Gang- og sykkelveier er gode og sikre alternativ og blir mye brukt. - Bilbruken er redusert lokalt. - Bilfritt sentrum. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Miljøvennlig areal og transportplanlegging

Klima og miljø		
Temaområde:	Ønsket situasjon 2030	Satsningsområder
	<p>Kragerø er tilrettelagt for klimavennlige kjøretøy.</p> <p>Kommunens bilpark er optimal i forhold til miljøvennlig drift.</p> <p>Alle kommunale bygg bruker «grønn energi».</p> <p>Kommunen tilrettelegger for alternative miljøvennlige energikilder for boliger og bedrifter.</p>	<p>➤ Alternative og tilgjengelige «grønne» og miljøvennlige energikilder</p>
Natur og miljø	Biologisk mangfold er ivaretatt i tråd med nasjonale og regionale målsettinger	➤ Biologisk mangfold
	Allmennhetens tilgang til naturarealene	➤ Naturområdenes adkomst og universelle utforming.
	Vanddirektivets mål om god vannkvalitet i vann og vassdrag er ivaretatt	➤ Vanddirektivet
	Kommunalt drikkevann innfrir krav til renhet, smak og lukt	➤ Drikkevannsbehandling
	Vannforsyningen er stabil og sikker uavhengig av hendelser og årstid.	➤ Vannforsyningen
	Septikk- og avfallshåndtering for turister og tilreisende er miljøvennlig.	➤ Miljøvennlig septikk- og avfallshåndtering
	Kostholdsrådene tilsier trygge råvarer fra alle våre nærområder.	➤ Tiltak i kartmerka områder med alvorlig forurensing
	Planbestemmelsene våre balanserer vern og utvikling.	➤ Vern og utvikling
	Kulturarv og kulturminner er registrert og tilgjengelig.	➤ Kulturarven
	Vernet bebyggelse er godt sikret mot brann.	➤ Brannforebygging
Beredskap	Kragerø kommune har en overordnet beredskapsplan som ivaretar Kragerø kommunes innbyggere og sikrer tilstrekkelig tjenestekvalitet også i krisesituasjoner.	<p>➤ Overordnet beredskapsplan</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Beredskapssamarbeid ○ Enheter- og avdelingens beredskapsplaner
	<p>➤ Innbyggere og eiendom er godt sikret mot flom- og rasfare.</p> <p>➤ Arealene er godt sikret mot ukontrollerte mengder med overvann.</p>	➤ Konsekvensene av klimaendringer.

For noen virker slike tabeller oversiktlige og lettere forståelig enn masse verbaltekst. For andre blir det vel minimalistisk og kanskje litt sånn «hvor er kjøttet på beinet» opplevelse. De stikkordsnevnte satsningsområdene er likevel et produkt av mange prosesser. Gjennom arbeidet er det produsert fram et grunnlag for igjen å kunne prioritere som her. Det er beskrivelsene av utfordringene som foreligger, mulige sammenhenger og mulige løsninger som antydes og de strategivalg som skisseres på de foregående sidene, som til sist ligger til grunn for den skjematisk framstillingen.

Det sies ikke at akkurat disse, eller bare disse satsningsområdene er fasiten og løser alle Kragerø utfordringer. Satsningsområdene er likevel og så presist som mulig vurdert å være de områdene vi skal gi oppmerksomhet og bruke ressurser på i ny kommuneplanperiode. Det forventes derfor konkrete tiltak i økonomiplans handlingsdeler (les: - kommunalområdenes handlingsplaner) knytta til satsningsområdene. Kommuneplanen er en prosess over lang tid, og det kan allerede nå vises til en rekke konkrete tiltak på flere av satsningsområdene i økonomiplanene for 2018 – 2021 og som er planlagt følges videre opp i nye økonomiplanperioder.

6. DEN LANGSIKTIGE AREALPLANLEGGINGEN

Dette kapittelet tar for seg konsekvensene av de ulike typer premisser som nå ligger til grunn for arealplanarbeidet i perioden 2018 til 2030.

Utover ulike retningslinjer og bestemmelser som er behandlet i kap. 2, og særskilt i kap. 2.5 og 2.6, er det kap. 5 ovenfor med *ønsket situasjon 2030*, som er rettesnor for arealplanarbeidet.

Med bakgrunn i planprogrammet omtales dette som hovedområder for den langsiktige areal og transportplanleggingen i Kragerø kommune:

- Boligformål
- Næringsformål (offentlig – privat)
- Fritidsformål
- Infrastruktur

Innledningsvis under hvert formål oppsummeres premissene. Disse omtaler behov, så langt dette er kjent, retningslinjer og bestemmelser, utviklingsønskene i kommunen og mulige løsninger.

6.1 Boligbehov og boområder

I følge de nedjusterte prognosene for befolkningsvekst er boligbehovet nedjustert tilsvarende.

Med utgangspunkt i analyser av det statistiske materialet for boligsituasjonen nå og fram mot 2030, vil dette bestemme behovet for boligbygging framover:

Pr 31.12. 2016 var det i Kragerø registrert 3922 eneboliger, 361 leiligheter og noe over 400 leietakere fordelt på 5164 husholdninger¹⁵. Folketallet på tidspunktet var 10586 personer¹⁶. I følge befolkningsframskrivingen skal vi ha en befolkning på 10781 personer i 2021, 11020 i 2025 og 11233 i 2030¹⁷. Med utgangspunkt i tallene pr. 31.12 2016, beregnes et

---

¹⁵ Fastboende i Kragerø.

¹⁶ Jmf. SSB tabell 07459 for MMM alternativet gjengitt på s. 35 ovenfor.

¹⁷ SSB sitt mellomalternativ pr. 2017.

gjennomsnittlig antall personer pr. husholdning på 2,05 personer. Det betyr et samlet boligbehov i 2021 på 5259 boliger, i 2026 på 5376 og i 2030 vil tallet være 5480 boliger. Hvert år må det også tas høyde for et tap (utrangering) av eksisterende boliger. Det anslås et statistisk tap på ca. 10 boliger pr. 10.000 boliger pr. år, dvs. ca. 5 boliger pr år for Kragerø sin del. Med 2017 som utgangspunkt vil tapet fram mot 2021 være ca 20 boliger, fram mot 2026 vil tapet være ca 45. For hele perioden fra 2018 til 2030 vil tapet utgjøre ca. 65 boliger/boenheter.

Dette betyr et boligbehov på 115 nye boenheter i perioden 2017 til 2021, dvs. gjennomsnittlig 28-29 boenheter pr. år. For perioden 2021 – 2026 blir tallet 28 boenheter pr. år og for perioden 2026 – 2030 blir det et behov for 31 nye boenheter pr. år. Men her må det igjen understrekes at befolkningsutviklingen i Kragerø faktisk sett ligger under SSB' prognoser for middels vekst. Vi har i realiteten ligget omtrent midt i mellom lav- og middels vekstprognose. Med lav vekstprognose så vil boligbehovet med utregningsmodellen brukt ovenfor fram mot 2030 tilsvare et byggebehov på gjennomsnittlig ca. 11 boenheter pr. år. Og med et kompromiss mellom vekstprognosene vil muligens det mest realistiske behovet være å måtte bygge ca. 20 nye boenheter i året fram mot 2030.

Kommunen har pr. 15.1. 2018 65 tilrettelagte og byggeklare tomter som ikke er solgt. I tillegg foreligger noen helt eller delvis realiserbare private prosjekter.

Dette betyr at det antakelig vil være god tilgang på mulige boligområder og boligtomter godt inn i kommuneplanperioden uten å planlegge for ytterligere regulering. Det bør også ligge et handlingsrom i dette med tanke på kommunens ambisjon om høyere folkevekst enn det prognosene viser.

Det forutsettes imidlertid at boligbyggingen følger dagens krav om fortetting. Det betyr at mellom 50 og 60 av ca. 80 boliger innenfor et fire års perspektiv skal etableres i tilknytning til nærmeste lokalsenter eller knutepunkt for kollektivtrafikken. (Jmf. ATP-Telemark 2015-2026 s. 33-34)

Ut fra kommunens tilgjengelige tomteressurser bør det være realisme i å kunne oppnå dette i Kragerø. Resultatet vil være bedre utnyttelse av etablert infrastruktur i tilknytning til senterområdene samtidig som det tilrettelegges for å opprettholde et levende samfunn også utenom senterområder.

En sentral satsning i kommuneplanen er målet om *tilflytting av nyetablerergrupper og barnefamilier*. Utover det markedet som ligger i eksisterende boligmasse, forutsetter dette boligtyper/boligpriser tilrettelagt for denne gruppa. Det forventes derfor at den framtidige boligplanleggingen og de konkrete boligprosjektene tar høyde for dette målet.

Kommunens nye boligområde Sollia vest er detaljregulert, og prosjektering for nødvendig infrastruktur planlegges igangsatt i 2018.

Kommunen har nå 65 tilrettelagte og byggeklare tomter som ikke er solgt. Dette gjelder:

- Skåtøy, Bråtøyskogen , 6 ledige tomter
- Sannidal, Holt, 23 ledige tomter
- Kragerø, Sjødammen, 26 ledige tomter
- Levangsheia, Stabbestad, 10 ledige tomter

I tillegg foreligger det flere realiserbare private prosjekter. Felles for alle er at det er behov for utarbeiding av detaljreguleringsplaner. Dette gjelder:

Helle/Skarbo:

- Hellesund – Om lag 20 boenheter. I tillegg om lag 10 fritidsboliger. Omfanget av veiutbedringstiltak for myke trafikanter må avklares i forbindelse med detaljplanlegging.
- Helle (Lona) – Om lag 10 boenheter. Omfanget av veiutbedringstiltak for myke trafikanter må også her avklares i forbindelse med detaljplanlegging.

Årø/Vadfoss:

- Vadfossveien – bakken ned mot Kragerø steinindustri. Fortetting mellom eksisterende boligområder. Omfang ikke spesifisert.

Kragerøhalvøya:

- Frydensborg – nytt boligområde mellom barnehage og Kragerøveien. Antall boenheter ikke oppgitt. Forutsettes bak 100 meters beltet.
- Diverse boligprosjekter i Kikrebukta og langs havnefronten kan gi et vesentlig bidrag til boligbyggingen i sentrumsområdet. Omfang og boligtyper vil bli spesifisert gjennom detaljplanlegging.

Sannidal:

- Holt Øde – utvidelse av boligfelt med adkomst fra Kloppkjærveien. Antall boenheter må avklares gjennom detaljplanlegging.

6.2 Næringsareal - private og offentlige behov

6.2.1 Servicenæringer, handelsvirksomhet og småindustri

Primært ligger og legges handel- og servicenæringsvirksomheter til kommune-/regionalsenteret Kragerø sentrum og/eller til de definerte lokalsentrene Helle, Sannidal (Tangen) og Stabbestad. Innenfor sentrenes sentrumssoner kan det etableres handelsvirksomhet med et samlet bruksareal på inntil 3000 kvm uten at det er krav om handelsanalyse. Det vises videre til bestemmelser for arealgrenser, analyse- og plankrav i kap. 2.6.2 s. 20 - 22. Det vises i de samme bestemmelsene også til muligheter for å etablere handelsvirksomhet utenfor sentersonene med et samlet bruksareal på inntil 800 kvm. Her gjelder også plankravet. Planen skal også inneholde en analyse hvor det skal vurderes at *tiltak ikke fører til netto redusert omsetning i ett eller flere av kommunesentrene*. Med henvisning til samme kapittel gjelder ikke dette kravet dersom handelsvirksomheten gjelder spesielt plasskrevende varegrupper. (Byggevarer, anleggsmaskiner, bilforretninger o.l.)

Deler av det tidligere industriområdet på Stilnestangen er nå i detaljreguleringsplan regulert til kontor, industri, offentlig administrasjon og forretning.

Ikke alle områdene til tidligere Tangen Verft m.m. er detaljregulert, men hele områdets omfang er av ressursmessig betydning for utvikling av lokalsamfunnet og ønskes tilrettelagt for ulike typer både offentlige og private virksomheter framover. Resten av det tidligere industriområdet er i kommuneplanen regulert til nærings-, kontor-, tjenesteyting- og boligformål.

Regulerte arealer for handelsvirksomhet, kontorer og småbedrifter i kommunen er disse:

- Kragerø sentrum som handelssentrum, kommunesenter og regionsenter.
- Dalane-/Sluppan området
- Lokalsentrene:
  - Helle
  - Tangen – Sannidal
  - Stabbestad

6.2.2. Industriområder

Tilstrekkelig plass og god infrastruktur med gode atkomstveier er innunder dette kapitlet viktigste behov og kvaliteter for næringslivet. I forarbeidene ble bl.a. dette beskrevet:

Kragerø Næringspark på Fikkjebakke er høyt prioritert. Her er det gjennomført en rekke tiltak for å styrke opplevelsen av ryddighet, kvalitet og gode plassforhold. I tillegg er det anlagt vei som gir adkomst til kommunens allerede regulerte næringsarealer. Herunder ligger også en reell mulighet for fortsatt utvidelse av næringsparken gjennom nye arealer som ble tatt inn i kommuneplanen i 2015. Hvordan videre utvikling på Fikkjebakke vil påvirke behov for veiutbedring fra E18 vil avklares gjennom kommende detaljregulering.

Det er framkommet ønsker om næringsarealer sjønært. Selv om flere av de gamle og nedlagte industriområdene langs fjordene er omregulert til andre formål, foreslås det at fortsatt tilgjengelige områder forbeholdes eksisterende næringer og næringsutvikling.

For Fossing Bruk er det pågående omregulering til fiskeoppdrett på land. Her er også terrengarbeider for å legge til rette for dette igangsatt parallelt med reguleringsarbeidet. For Helle bruk er det også varslet oppstart av reguleringsarbeid for å legge til rette for smoltproduksjon på land. På Strand i Hellefjorden er det igangsatt detaljreguleringsarbeid for å legge til rette for den utvidelsen av industriområdet som vedtatt i kommuneplanen i 2015.

Ellers er det tilgjengelige sjønære industriarealer på Stilnestangen og Åtangen. Begge steder vil det være behov for detaljreguleringer før utbygging kan skje.

6.2.3 Primærnæringer

Med henvisning til statistikk materialet utgjør antall sysselsatte i primærnæringen pr. 31.12. 2016 var 57 personer som igjen er 1,3% av arbeidsstyrken i Kragerø. På landsbasis 2,3 %. Det betyr at jordbruk, skogbruk og fiske, samfunnsmessig sett for Kragerø, ikke lenger spiller noen avgjørende rolle i forhold til økonomi og sysselsetting.

Næringene har likevel, nå som før, et betydelig potensiale. Folkehelse- og miljøkrav, sammen med trender og økt etterspørsel etter kortreist, økologisk og mindre industriforedlet mat, gir endrede og positive vilkår for vekst i disse næringene. Økt drifting i næringene er av betydning for å ivareta både naturmangfoldet, kulturlandskapet og ønskelig bosetting i distriktene.

6.2.3.1 Landbruket

Landbruket i Kragerø er mangfoldig, fra arbeidsintensiv kulturlandskapspleie på øyene til mere lettdrevne arealer i innlandet. Det er lagt ned betydelig innsats i å ivareta det spesielle kulturlandskapet i skjærgården (Jomfruland og Stråholmen) både av turismehensyn og for landskapspleien gjennom satsingen i spesielt utvalgte kulturlandskap. Denne satsingen videreføres.

En overordnet satsing innenfor økologisk landbruk på fylkesnivå, vil måtte gjenspeile seg i satsingen på Landbruket i Kragerø. Det foreligger ikke konkrete planer for denne satsingen, men det skal legges til rette for satsing på dette feltet.

Trenden i markedet innen lokal matforedling er stadig voksende. Det legges ned et godt arbeid med konseptet Bondens Marked. Dette konseptet er også et viktig ledd i merkevarebygging Kragerø.

Det vil gjennom arbeidet med vern av dyrket mark settes fokus på å opprettholde produksjon på dagens arealer.

Utviklingen i virkemiddelbruken dreies mot de bruk som er aktive. Dette er en utvikling også kommunene må ta inn i sine planer. Det betyr at vi i sterkere grad retter vårt fokus mot de aktive brukene i kommunen.

I forhold jordbruksareal et bruken (dekar) i Kragerø har vi denne oversikten siste 5 år:

0815 Kragerø	2012	2013	2014	2015	2016
Jordbruksarealet fordeler seg slik:					
Jordbruksareal i drift¹⁸	3292	3423	3701	3786	3848
Fulldyrka jord	2236	2282	2582	2604	2624
Åker og hage	85	71	84	72	61
Eng til slått og beite	3207	3352	3617	3714	3787
Fulldyrka eng	2151	2211	2498	2532	2563
Anna eng og beite	1056	1141	1119	1182	1224

SSB: tabell 06462: jordbruksareal etter bruk.

Kommentar til tallene:

I forhold til kommuneplanens ambisjoner om å øke jordbruksarealene som det søkes produksjonstilskudd for, så er denne økt med nær 600 da. fra 2012 til 2016. Tilsvarende prosentvise økning ser vi også i tabellen for de andre målte aktivitetsområdene for landbruket siste fem år. Dette er en positiv trend for Kragerø, men utviklingen på landsbasis viser generell nedgang i de produktive jordbruksarealene.

Etter jordlova § 8 har eiere av eiendom med jordbruksareal driveplikt i hele eiertiden. Dette gjelder alle som eier slik eiendom fra 1. juli 2009. Driveplikten kan oppfylles ved at eieren driver selv eller ved bortleie.¹⁹ Det registreres at de som driver aktivt i økende grad også etterspør areal de kan leie.

6.2.3.2 Skogbruket

Innenfor skogsektoren i Kragerø har aktiviteten, både innenfor avvirkning og skjøtsel, gradvis gått ned siden 90- tallet. Dette er en utvikling vi ser i flere kommuner i Telemark, men Kragerø har et større prosentvis potensiale for aktivitetsøkning enn mange andre. Det er fullt mulig å øke avvirkingen i Kragerø uten å redusere tilveksten. Arealoversikten for skogskvaliteter i Kragerø er slik:

Skog – høy bonitet	50 826 da
Skog – middels bonitet	81 160 da
Skog – lav bonitet	76 771 da
Impediment	41 574 da
SUM	250 330 da.

Kilde: Arealressursstatistikk 815 Kragerø 2014.

¹⁸ Jordbruksareal i drift er registrert areal som får driftsstøtte.

¹⁹ Merk; - forslag om endring av konsesjonsloven (bo- og driveplikt) er etter høring til behandling i regjeringen og kan bli endret.

Samtidig som potensialet påpekes, er det både noen utfordringer og hensyn som må tas:

- Det er utfordrende å få til rasjonelle enheter.
- I skjærgården er hogsten lav pga. høye transportkostnader.
- Mens «bynært» skogbruk krever spesielle hensyn og drivverdigheten er begrenset.
- Skogbilveinettet er i stor grad nedkjørt og ikke dimensjonert for dagens vogntog.
- Klimaendringenes påvirkning på skogen med tanke på tørke, brann, insektangrep, samtidig som også økt og mer intens nedbør vil påvirke skogskjøtselen og forvaltningen i fremtiden.

Det er altså grunnlag for og et vekstpotensial for skogbruksnæringen i Kragerø, men antakelig mindre bærekraftig i skjærgården og nær sentrum og lokalsentrene enn hva det kan være i landområdene lengre vekk fra disse.

Det foreligger for øvrig ikke innspill til kommuneplanen knytta til endret eller økt aktivitet for næringen.

6.2.3.3 Fiskerinæringen

Fiskerinæringen er ikke lenger stor i Kragerø. Det er kun 13 registrerte personer knytta til yrkesfangstfiskerier registrert okt. 2016. Likevel er det de siste 10 årene en forholdsvis stabil levering av fangst i Kragerø. 2007 var et toppår med hele 541 tonn, 2010 og 2011 bunnår med kun 189 tonn, mens det for 2016 ble levert 363 tonn. Men 80 % av fangsten er Skaldyr, resten fisk hvorav 10-15 % er torsk og torskearter.

Det er også registrert 14 personer i tilknytning til produksjon av yngel og settefisk i det som heter ferskvannsbasert akvakultur. Denne eller disse virksomhetene har potensiale for ekspansjon – noe kommunen bidrar med tilrettelegging for der det er ønskelig og mulig. (se også kap. 6.2.2 ovenfor)

Det er fiskeridirektoratet region Sør som har myndighetsansvar for den marine ressursforvaltningen, tilsyn og kontroll av akvakulturvirksomheten. Fylkeskommunen har myndighet til å fremme innsigelser på vegne av akvakulturinteressene.

Fiskeridirektoratet understreker Kragerø kommunes kystlinje som del av sone 1 (statlige retningslinjer for strandsonen m.m.) og påpeker kommunens ansvar for forvaltning av det marine miljøet hvorav viktig naturtyper i sjø hører med. Kommunens satsningsområde *biologisk mangfold*, og begrunnelse for dette, er planlagt å være et vesentlig bidrag i dette arbeidet.

Fiskeridirektoratet peker også på, slik som nevnt innledningsvis til kapittelet, mulighetene som ligger i kystnæringene knytta til eksempelvis kortreist mat, marine- og kystrelaterte turistattraksjoner.

Det er kommet innspill til samfunnsdelen hvor bærekraftig kystkultur påpekes. Det eksemplifiseres ved å nevne nærmatsrelatert lokal produksjon og et forslag om opprettelse av samvirke for foredling og distribusjon av lokal fersk fisk.

Det er under arbeid detaljreguleringsplaner for etablering av landbasert oppdrettsanlegg for Storsmolt på de tidligere industrieiendommene Fossing bruk og Helle bruk. I tillegg foreslås det utredet areal for sjøbasert oppdrettsanlegg i Stølefjorden. Sistnevnte for øvrig etter føringer gitt av kommunestyret i møte 02.02.17, sak 3/17.

6.2.4 Offentlig virksomhet

Kragerø kommune vil til enhver tid legge til rette for ny offentlig virksomhet i Kragerø - det være seg statlig, fylkeskommunal eller kommunal virksomhet.

Endringer eller utbygginger som er i gang eller som ønskes/vurderes igangsatt, foreligger det vedtatte reguleringsplaner for. Av større ting nevnes igjen vurderingene om hvordan man best kan løse ønskene om å kunne samle kulturinstitusjoner og deler av kulturlivet i et fellesbygg, oftest kalt kulturhus i debatten. Det anbefales fortsatt, ikke minst pga. de økonomiske utfordringene med ulike alternative løsninger, å vurdere hvorvidt man fortsatt skal gå i retning av å bruke egnete og regulerte arealer i forhold til nybygg eller om man skal omdisponere eksisterende bygningsmasse til formålet.

Det er også under planlegging et nærmiljøanlegg med bl.a. skatepark på Kalstad. Dette er imidlertid kun en omdisponering av kommunens arealer, men med en plan for relativt store endringer for fritidsformålet i bruken av Kalstadbanen. Disse endringene er igjen en del av en større plan hvor det i samarbeid med bl.a. fylkeskommunen ønskes realisert turstier i sentrumsnære omgivelser. Planen omfatter en videreutvikling av turstien rundt Kalstادتjenna og Frydensborgtjenna med forbedret adkomst til severdighetene i et viktig bynært våtmarksområde.

Det foreligger for øvrig ikke andre konkrete innspill knytta til endret eller økt aktivitet som berører regulering av arealer til offentlig virksomhet.

6.3 Fritidsboliger

Avsnittet konsentrerer seg om hytter/fritidsboliger i skjærgården og nær sjø. Det er her utfordringene for kommunen ligger i forholdet mellom utbyggingsbehov på den ene siden og hensynet til naturmiljøet, kulturlandskapet og tilgjengelighet for allmenheten på den andre siden.

Til kommuneplanrulleringen i 2015 ble det regulert noen områder for ny fritidsbebyggelse utenfor 100 meters beltet. Dette gjelder kommuneplanen for Langøy, område ved Kragerø Resort/golfanlegget og på Ørvik med ca. 50 hytter. Alle tomtene ligger på oppsiden av fylkesveien.

Pågående og planlagte tiltak ellers i skjærgården, og innenfor 100 meters beltet, omhandler renovering, ombygginger og erstatningsbygg.

Dette betyr at planlagte tiltak skal gjennomføres i tråd med *Statlige retningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen*.

På denne bakgrunn er innspill og forslag til tiltak – nybygg og/eller endringer til revidert kommuneplan, behandlet og vurdert slik at vi har en god plan for å til en bærekraftig utvikling i hele kommunen.

Det vises for øvrig til hvordan dette er behandlet i Kommuneplanens arealdel²⁰ og viste byggeplaner i Kommuneplanens kartdel.

6.4 Infrastruktur

Infrastruktur i denne sammenheng omhandlet overordna forhold knytta til vei, jernbane, ferge, farled og havner, vannforsyning og nettforbindelser.

6.4.1. Vei, gang og sykkel.

Som periodisk mål for økonomiplanarbeidet er et mål forankret i ny kommuneplan formulert slik: *Kragerø kommune har en infrastruktur som bidrar til miljøvennlig framkommelighet og bosetting og nedgang i våre klimagassutslipp*. I tillegg skal sikkerhet- og folkehelseperspektivet inngå i planleggingen.

---

²⁰ jfr. spes. kap.1 «Byggeområder» og kap. 1.6 «Fritidsbebyggelse»

Knytta til vei betyr dette at vi skal ha gode vei, gang og sykkel forbindelser til alle bo- og næringsområder i kommunen. Derfor skal all framtidig veibygging til slike områder – renovering og nyanlegg planlegges med gang og sykkelvei i nødvendig utstrekning. Muligheter for trygge sykkelparkeringer i senterne bidrar til målsettingen. Klimaendringens utfordringer må også tas med i forhold til overvannsproblematikk og slitasje.

Som en fortsettelse på mange store veiprosjekter de siste årene, er det foreløpig under planlegging følgende prosjekter:

- Ny E18 som sammenhengende 4 felts motorvei på strekningen Dørdal - Grimstad.
- Vei- og bruforbindelse til Langøy.
- Sentrumstunnel med forbindelse vestlige og østlige sentrumsområder samt tilknytning til Kalstadveien.
- Bruforbindelse til Valberghalvøya.

6.4.2 Jernbane

Med henvisning til nasjonaltransportplankommentaren i kap. 2, har kommunen forberedt seg på en framtidsrettet jernbanetrasé. Kragerø kommune mener det er avgjørende at vi får et stoppested ved kollektivknutepunktet på Tangen.

Premissene en høyhastighetsbane vil legge kommer til å båndlegge store areal og det er avgjørende at Kragerø helt i begynnelsen av planleggingen er en medspiller for å få til en best mulig løsning både for innbyggerne og involverte grunneiere i området. Kommunens vilje til å satse på jernbanestopp i Kragerø kommune er prioritert.

Regionsforstørringseffekten og åpenbare klimamessige gevinster man vet ligger i dette, er de tungtveiende begrunnelsene for en slik satsning.

I foreliggende plan foreslås det derfor å videreføre eksisterende korridor for ny jernbane. Dette vurderes til å gi den beste tilrettelegging for kommende jernbane som det er mulig å gjøre pr. i dag.

6.4.3 Fergeleier

Etter de siste oppgraderinger foreslås at nåværende infrastruktur videreføres. Det forutsettes for øvrig at farbarhet og sikkerhet med gjeldene anlegg er ivaretatt.

Det er behov for lettere oppgradering av fergeleiene på Stabbestad og Langøy.

Disse fergeleiene er av eldre standard og ble ikke tatt med i siste runde med oppgradering fordi det var forventet og regulert flytting av fergeleiet på Stabbestad og utbygging av bro til Langøy. Stabbestad har størst trafikk, men en har her en alternativ fastlandsforbindelse via Kjølebrønn. Fergeleiet har gammel hydraulikk og styring som bør skiftes, samt vedlikehold av selve fergebroen. For Langøy er det liten trafikk, men ingen alternativ kommunikasjon. Dette fergeleiet har manuell betjening og representerer en HMS-risiko for fergemannskapet som må ta seg i land for å heve eller senke fergebroen. I tillegg har selve fergebroen behov for forsterkninger. Begge tiltakene er lagt inn som investeringer i 2018 budsjettet via havnevesenet, men KK er eier og må dekke kostnaden.

De øvrige fergeleiene vedlikeholdes systematisk og er i tilfredsstillende stand. Ny støttekai på Åsvik, Jomfruland, ble tatt i bruk på nyåret 2017 og er i god stand.

Det bør for øvrig tas høyde for framtidig elektrifisering av ferger i skjærgården. Tilrettelegging for ladepunkt vil av ikke minst miljømessige hensyn bli viktig.

Den rivende utviklingen av autonome skip og fremdriften i pilotprosjektene er langt høyere enn ventet for bare et til to år siden. Det settes i drift autonomt skip i Grenland allerede i 2019, og hvor raskt utviklingen vil gå er vanskelig å forutsi, men dette kan åpne for nye strukturer og nye muligheter i skipsfart. Dette kan/bør også berøre Kragerø positivt. Det er ikke utenkelig at mindre autonome containerskip kan overta deler av godstransporten på kysten, og kostnadseffektivt gå inn til mindre havner som Kragerø. Det er derfor viktig å sikre kai- og landareal sentralt for fremtidig anvendelse i denne sammenheng.

6.4.4 Farled og havner

Med henvisning til kap. 2.6.1. siste avsnitt er innseilingsforholdene til Kragerø beskrevet i Nasjonal transportplan 2018-2029. Finansieringen er for øvrig blitt lagt inn i siste fase dvs. etter 2024.

På grunn av naturverdier i sjø er området benevnt som Knubbhausen nå konsekvensutredet. Det planlegges en farledsutvidelse med større dybde og bredde gjennom revet sør for Jomfruland. Arbeidet med Jomfruland nasjonalpark omfatter det samme området og vil måtte forholdet seg til utdypningen.

Det planlegges også for utbedring nær Kragerø havn ved fjerning av Galeioddbåene og utdyping av Lovisenbergsundet med tilgang til kaiområdet innerst i Hellefjorden. Alle disse områdene, som følge av arbeidene beskrevet i gjeldende kommuneplan, foreligger det nå godkjente detaljreguleringer for.

Farledssatsningene må ses i sammenheng med myndighetenes satsning på en overføring av godstransport fra vei til jernbane og sjø. Dette vil kunne revitalisere Kragerøs havneområder og dermed Kragerøs næringsgrunnlag som sådan. Farledsutdypningen åpner også for større cruiseskipaktivitet. Det er en ambisjon å kunne ta imot et økt antall slike anløp framover, noe som bl.a. forutsetter en innseiling som er best mulig tilrettelagt for større fartøy enn pr. i dag.

6.4.5 Småbåthavner

Muligheter i framtidig planlegging:

Eksisterende planer som ikke er gjennomførte i gjeldende kommuneplan, videreføres i ny plan. Utvidelser i Kirkebukta er eksempel på det.

Det er verdt å merke seg at Fylkesmannen mener det ved endringer eller nye infrastrukturtiltak må vurderes mulighet for oppsamling og eventuell sanering dersom dette bidrar til å forbedre allmennhetens tilgjengelighet eller naturkvaliteter.

Av tidligere og nye innspill blir disse ivaretatt videre:

- Borteid – Utvidelse av eksisterende anlegg fra 92 – 140 plasser. Parkeringshus knytta til anlegget er anbefalt og vurderes videre. Tiltaket bør ivareta et samlet anlegg for båt plasser.
- Kragerø Resort – Utvidelse med 150 – 200. Ca. 1600 kvm fordelt 30 m nord og 55 m øst. Tiltak relatert til utvidelse av fritidsbebyggelsen (100 nye fritidsleiligheter)
- Det foreslås utvidelse av Gunnarsholmen gjestehavn mot vest. Dette forutsetter imidlertid en forflytting av beboerhavn mot Tallakshavn og Rørvik.
- Ved eventuell «flytting» av Jernbanekaia, som kai for større skip, til området Stilnestangen nord/utfylling ved Stuern, kan dette åpne for betydelig økning i gjestebrygger i området ved Jernbanekaia.

6.4.6 Vann og avløp

Klimasituasjonens konsekvenser med mer nedbør og stadig oftere overvannsutfordringer må løses og forebygges bedre enn i dag. I den forbindelse ønsker kommunen innenfor planperioden å utvikle en strategi for å ivareta dette hensiktsmessig på en oppdatert og forsvarlig måte. Dette arbeidet knyttes opp mot arealplanarbeidet framover.

6.4.7 Nettforbindelser

Kragerø kommune har et mål om at alle husstander og alle private og offentlige virksomheter innenfor planperioden skal ha internettforbindelser med akseptabel kapasitet og stabile signalleveranser. Med unntak av de mest grisgrendte delene av kommunen, betyr dette i praksis tilknytninger via kabler.

I områder med noe konsentrert bosetting utenfor lokalsentra vil dette være aktuelt i forbindelse med utbygging på eksempelvis Borteid og Skåtøy. Disse områdene omfatter 200 til 220 husstander, flere bedrifter, skole og barnehage. Andre områder kan også være aktuelle, men muligheter for kabelforbindelser er relatert til boligtettheten og vurderes videre med tanke på annen teknologi.

Det vurderes slik at dette er tiltak som kan gjennomføres uten nærmere behov for utredninger og eventuelle planer for å detaljregulere i aktuelle utbyggingsområder.

6.5 Friareal og friluftsområder

Beskrivelsene og målsettingene vedrørende bruk og ivaretagelse av friareal og friluftsområder med skjærgårdspark i Kragerø slik dette er beskrevet i Kommuneplan 2008 – 2020 og i Kommuneplan 2014 – 2026 videreføres. I tillegg er arbeidet med Jomfruland nasjonalpark ferdigstilt og nasjonalparken ble etablert i 2017.

Det er i den forbindelse vedtatt egne forskrifter som vil styre arealbruk og arealforvaltningen innenfor nasjonalparkens område. For øvrig gjelder plan- og bygningslovens regelverk også innenfor nasjonalparkens områder. Det forventes at arbeidet med å følge opp og tilpasse kommuneplanen til forskriftene for nasjonalparken gjennomføres i det påfølgende arbeidet og framover.

Ellers må dette avsnittet ses i sammenheng med kap. 6.6 og 6.7 nedenfor.

6.6 Natur- og kulturvern

Naturvern, arts mangfold, kulturminner og kulturminnevernet skal omtales, vurderes og hensyntas i all relevant kommunal planlegging. Resultater av utredninger og konsekvensanalyser i arealplanleggingen vil legge føringer for disse og andre tema før det vurderes hvorvidt det er mulig og forsvarlig å gjennomføre tiltak. Dette omhandler premisser ikke bare av lokal betydning, men flere steder også av nasjonal betydning hvor det kan være behov for både sikring og beskyttelse av natur, kultur og miljø.

Dette gjelder også en rekke kulturminner i kommunen som skal ivaretas. I forarbeidene til kommuneplan nevnes flere eksempler på dette, samtidig som det gis anbefalinger på ulike metoder både for å kartlegge og for å få kartfestede data.

På disse områdene ber fylkesmannen at det legges inn, der det er aktuelt, spesifikke hensynssoner. Det forutsettes at generelle bevarings- og vernebehov framkommer i retningslinjene og at spesifikke bevarings- og vernebehov framkommer i bestemmelsene.

6.7 Skjærgården – et særskilt forvaltningsansvar for Kragerø kommune

Utover gitte eller ikke gitte tillatelser til omsøkte tiltak i skjærgården generelt og for strandsonen spesielt, arbeider kommunen ut fra en hovedstrategi, nemlig å definere skjærgårdspark og kommunalt regulerte friområder miljømessig ivaretatt og tilgjengelig for

allmennheten. Målet er å sikre allmennheten tilgjengelighet og å følge opp de statlige planretningslinjene for dette og de hensyn som skal tas i forhold til naturmangfold og kultur. Som omtalt ovenfor har staten, i nært samarbeid med fylkeskommunen og kommunen, regulert deler av ytre skjærgård til nasjonalpark – *Jomfruland nasjonalpark*. Dette omhandler primært områder i sjøen, med tilstøtende strandsoner på Stråholmen, nordlige og sydlige deler av Jomfruland og holmer og skjær utfor Oterøy, Skåtøy, Portør og Levang. Verneområdet utgjør et ca. 4 km bredt belte fra grensa til Bamble til grensa mot Risør. Jomfruland blir liggende omtrent midt i dette beltet. Hele området med sjøen er utredet ned til ca. 60 meters dyp. Fokuset på strandsonen og sjøområdene inntil denne dybden gjør at 98 % av nasjonalparkarealet er sjø.

Mer innsikt i og om nasjonalparkens betydning på linken²¹ nederst på siden.

6.7.1 Konsekvenser for arealplanleggingen innenfor strandsonen.

Statlige planretningslinjer for forvaltning av strandsonen omtaler spesifikt områdene innenfor en avstand på 100 meter fra sjøen ved normal vannstand. Med en kystlinje på 422 km (kystlinje mot sjø fastland + kystlinje mot sjø øyer) vil dette også utgjøre svært store areal. Store områder er fra naturens side lite tilgjengelige, men samtidig betyr det mer press på de tilgjengelige områdene.

Som det går fram av utdraget fra retningslinjene kap. 2.6.3. (s. 22-24) ovenfor, har formuleringene for vårt område – kystområdene for Oslofjordregionen – gått fra veiledende «bør, kan, anbefales» osv. til en påleggende form ved bruk av «skal» og «må». Som følge av dette vil den reviderte arealplanen og dens bestemmelser ha som grunnleggende føring at ytterligere privatisering og gjentetting av strandarealer skal unngås. Innenfor dette ligger kommunens handlingsrom i myndighetenes oppfordring om å angi lokale soner for differensiert bruk av strandsonen, noe kun kommunene selv har kunnskap om å vurdere. Det forutsettes at kommunale, regionale og nasjonale verneinteresser blir ivaretatt. Arealplanen som omhandler strandsonen har arbeidet ut i fra dette:

- Soneinndeling med følgende verdimål:
  - Naturmangfold,
  - Landskapsvern
  - Kulturlandskap,
  - Kulturminner,
  - Friluftsliv,
  - Allmenne interesser.

- Kriterier for arbeidet:
  - Tilgang og tilgjengelighet,
  - Fortetting – begrensning og mulighet,
  - Bolig, næringsutvikling og sentrum prioriteres,
  - Behov for revisjon av eksisterende bestemmelser,
  - Behov for nye bestemmelser.

---

²¹ <https://prosjekt.fylkesmannen.no/Jomfruland-nasjonalpark/>

Utfyllende bestemmelser i tilknytning til kommuneplanens arealdel med retningslinjer for kommunens samlede virksomhet i planperioden.

Juridisk bindende bestemmelser er fremhevet på grå bakgrunn med henvisning til lovhjemmel, fortrinnsvis Plan- og Bygningslovens §§ 11-9 – 11-11.

GENERELL BESKRIVELSE AV PLANGRUNNLAG OG INNHOLD

Kommuneplan for Kragerø kommune er utarbeidet og behandlet i h.h.t. Plan- og bygningslovens kapittel 11.

Kommuneplanens arealdel viser arealdisponering i hele kommunen, og skal synliggjøre de langsiktige linjer for utvikling. Stadfestede/egengodkjente regulerings- og strandplaner som fortsatt skal gjelde er markert med egen begrensningslinje og raster, og de er nummerert i h.h.t. oversikt medtatt i beskrivelsen.

Det er utarbeidet et eget planprogram som viser organisering, medvirkningsopplegg og prioriteringer for denne rulleringen, dvs. en plan for planleggingen.

Planprogrammet ble fastsatt av kommunestyret 19.09.2017.

Kommuneplanens arealdel skal ha et langsiktig perspektiv, og man har valgt å se fram mot år 2030.

Som grunnlag for vurdering av kommuneplanens arealdel ligger også bl.a. rikspolitiske retningslinjer, statlige planretningslinjer samt Regional plan for samordna areal og transport i Telemark 2015-2025 (ATP Telemark).

Planprogrammet tar for seg statlige, regionale og kommunale føringer som ligger til grunn for arealdelen.

Alle nye byggeområder som er lagt inn i planen er konsekvensutredet.

Kommuneplanens arealdel bygger videre på kommuneplanen fra 2015. I tillegg er vedtatt planprogram fra 2017 fulgt opp, samt planstrategi. Det er lagt til grunn at Kragerø sentrum fortsatt opprettholdes som kommunesenter og regionscenter, og at lokalsentrene Helle, Sannidal (Tangen) og Stabbestad videreføres.

Kommuneplanens arealdel er så brakt videre og tilpasset dagens ønsker og behov for å sikre følgende hovedoppgaver:

- følge opp kommuneplanens samfunnsdel
- forvalte naturressursene
- fastlegge utbyggingsmønsteret i kommunen
- sikre ønsket næringsutvikling.

Det er viktig å understreke at kommuneplanen skal være en levende plan som skal sikre et godt styringsgrunnlag for å oppnå kommunens ønskede målsettinger. Det forutsettes at planen skal vurderes, og helt eller delvis revideres, minst en gang i hver valgperiode. Det er opp til kommunestyret å foreta ønskede endringer av planen, eventuelt vedta detaljreguleringsplaner som gir grunnlag for endret arealdisponering dersom et slikt behov skulle oppstå. Det er også mulig å gi dispensasjoner fra planen. Gjennom arealbruk og

utfyllende bestemmelser tilstrebes det imidlertid å etablere forhold som gjør at arealbruk i tråd med kommunens målsettinger i størst mulig utstrekning kan vedtas uten dispensasjoner. I Kragerø har vi svært mange bolig- og fritidseiendommer innenfor landbruks- natur- og friluftsområder. Alle søknadspålitlige arbeider på slike eiendommer vil i utgangspunktet kreve dispensasjoner fra arealbruk. Mange av eiendommene ligger også innenfor 100 meters beltet fra sjø og vassdrag. Dermed kreves også ofte dispensasjoner fra forbudet mot tiltak i dette beltet. Spesielt disse to forhold gjør at det i Kragerø i praksis ikke er mulig å unngå alle dispensasjoner i byggesaker.

Som omtalt foran i samfunnsdelen legges klima- og energiplanen til grunn for våre planmessige vurderinger. Større satsinger på alternative fornybare energikilder, eksempelvis vindkraft eller solenergi, krever avklaringer i overordnede regionale planer. Kommunen kan imidlertid åpne opp for mindre lokale anlegg uten at dette er forankret i regionale planer. Det er derfor videreført bestemmelsene for vindturbin knyttet opp mot stedbunden næring i LNF områder. Hva angår solenergi vil det, innenfor nye byggeområder, kunne utformes reguleringsbestemmelser som gir anledning til, eventuelt krav om, etablering av solcellepaneler i f. eks. takkonstruksjonen. I reguleringsbestemmelser kan det også settes krav til husplassering og takvinkler som sikrer maksimale muligheter for solfangst, og så må det vurderes om det skal gis anledning til, eller stilles krav om, solcellepaneler i konstruksjonene. Eventuelle enkeltsøknader i etablerte områder kan behandles uten plankrav, men det bør i tilfelle utarbeides retningslinjer for dette, slik at en lik vurdering kan legges til grunn.

For å legge best mulig til rette for energieffektive tiltak, foreslås følgende utfyllende bestemmelse vedtatt med hjemmel i pbl § 11-9 nr. 6:

Energiøkonomiseringstiltak:

Solcelleanlegg kan tillates på tak/kledning på bygning, så fremt følgende vilkår er oppfylt:

- Anlegget medfører ikke sjenerende refleksjon.
- Anlegget kommer ikke i konflikt med kulturminneverdier, hensynssoner for kulturmiljø eller vernebestemmelser etter kulturminneloven.
- Oppføring av anlegget er ikke i strid med detaljreguleringsplan, hensynssoner til landskap eller vernebestemmelser etter naturmangfoldloven.

Ved bruk av plandataene må man være oppmerksomme på at disse er digitalisert for en grov målestokk. Dette kan gi utfordringer i behandlingen av enkeltsaker. Det er viktig å være klar over at kommuneplanens arealdel er kartlagt på et overordnet nivå, og det er derfor ikke gitt at man kan blåse opp plankartet i en målestokk av for eksempel 1:500 og bruke dette til å avgjøre detaljsaker.

Eksisterende bebyggelse i LNF områder er markert i h.h.t. kommunens bygningsbase, og enkelte bygg kan mangle. Uthus er ikke medtatt.

KRAGERØ KOMMUNE I TALL:

<u>Innbyggere pr. 01.10.17</u>	-	<u>10.543</u>
Areal	-	307,4 km ²
Antall øyer i kommunen	-	495
Øyenes areal	-	36 km ²
Kystlinje mot sjø, øyene	-	304 km
Kystlinje mot sjø, fastlandet	-	118 km

1 BYGGEOMRÅDER

Byggeområder innenfor kommuneplanens tettstedsavgrensninger:

I byggeområder innenfor 100 meters beltet langs sjø og vassdrag skal byggegrense mot sjø, der annen grense ikke er vist i regulerings- eller kommuneplan, følge vegglov av eksisterende hovedbebyggelse mot vannet. For sjøboder og mindre bygg nærmere sjøen enn hovedbebyggelsen, er vegglov rundt slike bygninger byggegrense.

Bestemmelsen er videreført fra 2015 planen. Bestemmelsen betyr at det ikke er nødvendig å søke dispensasjon fra forbudet ved byggetiltak som er lenger vekk fra sjøen enn hovedbebyggelsen eller ligger bak byggegrense vist i kommuneplanen. Samtidig gir bestemmelsen en styring med nye byggetiltak nærmere vannet.

Det er også lagt inn ny byggegrense mot sjø i noen enkeltområder. Dette er områder hvor det er vurdert som viktig med særskilt kartfestet byggegrense for å sikre åpenhet og ytterligere nedbygging mot sjø, samtidig som det skal sikre en enhetlig forståelse og forutsigbarhet ved byggetiltak det ligger til rette for å kunne godkjenne. Eksempelvis gjelder dette flere områder langs Fossingveien og Lovisenbergveien.

Den nære strandsone innenfor senterområdene vernes med disse bestemmelsene mot mer nedbygging, samtidig som det gis anledning for eierne til å forvalte eiendommene i tråd med planforutsetningene på de bakre deler av eiendommene som normalt vil ha mindre innvirkning på strandsonen eller allmennhetens interesser. For tiltak det eventuelt ikke vil være aktuelt å godkjenne selv om de ligger bak byggegrensen vil planbestemmelser eller plan- og bygningslovens regelverk gi kommunen styring og sikre forvaltning i samsvar med de statlige planretningslinjene.

§ 1.0 PLANKRAV

For områder avsatt til byggeområder, eksisterende og planlagte, kan arbeid med større bygge- eller anleggstiltak som er nevnt i PBL § 20-1, samt fradeling til slike formål, ikke finne sted før området inngår i detaljreguleringsplan. Det samme gjelder for arbeider med tiltak som har vesentlige virkninger for miljø og samfunn.

Utbygging skal ikke settes i gang før infrastruktur er tilstrekkelig etablert. Det gjelder atkomst, herunder tilknytning til gang- og sykkelvegnett, kollektiv transport, vann- og avløp, energiforsyning, skole, barnehage og annen offentlig service og tilfredsstillende fri- og friluftsområder.

Ved planlegging skal alternative fornybare energikilder/løsninger vurderes.

Universell utforming skal vurderes i alle plansaker, uavhengig av plannivå.

Fellesarealene skal opparbeides og ferdigstilles til bruk samtidig med at tomtene bygges ut. Rekkefølgebestemmelser skal spesifiseres i den enkelte plan.

Ved planlegging av ny bebyggelse, skal det tas hensyn til evt. fare for ras og flom, forurenset grunn, radon, stråling, luftforurensning, støy og annen forurensning.

Planlagte byggeområder for boligområder, institusjoner og permanente arbeidsplasser skal ha en avstand på 50 m fra høyspente kraftlinjer. Dersom det kan dokumenteres at den elektromagnetiske strålingen fra høyspentlinjer ikke overstiger 0,4 µT (micro tesla), kan dette kravet fravikes.

I områder langs sjøen er laveste tillatte kotehøyde for ferdig gulv i ny bebyggelse i sikkerhetsklasse F1 eller F2 2,5 m. Bygningsdeler lavere enn dette skal kunne tåle sjøvann. For ny bebyggelse i sikkerhetsklasse F3 er laveste tillatte plassering 3,3 m. Verken atkomstveger eller nødvendig uteareal for bebyggelse i sikkerhetsklasse F3 skal ligge under 3,3 m. Alle høydeangivelser baser seg på kartgrunnlag NN2000.

I flomutsatte områder langs vassdrag må områder for boliger, industri og næringsbygg plasseres sikkert i forhold til 200-årsflom. Særskilte sårbare samfunnsfunksjoner som sykehus og lignende skal plasseres sikkert i forhold til en 1000-årshendelse.”

Nye boliger eller annen støyfølsom arealbruk skal etableres slik at de ikke utsettes for støy utover anbefalte grenseverdier. Dette gjelder også ved etablering av ny støyende virksomhet eller utvidelse/oppgradering av eksisterende virksomhet.

Det er et mål at vegetasjonstyper som er viktige for biologisk mangfold eller er leveområder for sjeldne arter, ikke berøres ved gjennomføring av tiltak. I områder der man er i tvil om at tiltak kan være i konflikt med viktige lokaliteter av biologisk mangfold, på land eller i sjø, skal det foretas undersøkelser/registreringer.

Alle forslag til planer må sendes Telemark fylkeskommune for uttalelse, jfr. Kulturminnelovens § 9.

Langøy

Bygging av nye enheter og deling etter kommuneplan på Langøy kan ikke igangsettes før utbyggingsavtale for fastlandsforbindelse er inngått. Avtalen skal sikre finansiering av fastlandsforbindelsen ved å åpne for delvis utbygging av boliger og/eller fritidsboliger for dette formålet innenfor områdene med unntak av F14 og SH14. I tillegg tillates det å bygge ut bryggeanlegg SH13 og SH15 og å utvide bryggeanlegg SH16 dersom det er nødvendig som følge av utbyggingen.

Det skal ikke startes bygging av nye enheter eller deling etter kommuneplanen for Langøy før endelig veitrasé for fastlandsforbindelsen fram til Fossingveien er avklart gjennom detaljreguleringsplan og rettigheter for gjennomføring av veien er sikret over alle berørte eiendommer.

Det skal ikke startes bygging eller deling etter kommuneplan for formål F14 og SH14 før fastlandsforbindelsen er ferdig bygget.

Plankravene er i hovedsak en videreføring av prinsippene fra gjeldende plan.

Kravet til byggehøyde langs sjø er justert. Det innføres en differensiering basert på bygningers sikkerhetsklasser. For bebyggelse i sikkerhetsklasse F1 og F2 videreføres gjeldende krav om kote +2,5 meter som minimum byggehøyde. Da ligger det inne en sikkerhet på +0,2 meter i forhold til 1000 års stormflo + havnivåstigning.

Kartverket har beregnet maksimal teoretisk vannstand basert på et sammenfall av høyeste mulige astronomisk tidevann og høyeste observerte meteorologiske værbidrag. Den beregningen viser at maksimal teoretisk vannstand ikke noen steder ligger mer enn 1,0 meter over 1000 års stormflonivå + havnivåstigning. For Kragerø gir dette en kotehøyde på +3,3 meter. Byggverk i sikkerhetsklasse F3, f. eks. sykehus, brannstasjon mv, kan derfor ikke plasseres på lavere kotehøyde. Dette gjelder også atkomstveg til slike bygg, samt nødvendige utearealer som er påkrevd for å opprettholde byggets drift og funksjoner.

Kragerø kommune har i sak 0069/06 vedtatt å benytte utbyggingsavtaler i hele kommunen. Innholdet i en utbyggingsavtale vil ta utgangspunkt i bestemmelser og føringer gitt i kommuneplanens arealdel, reguleringsplaner, bebyggelsesplaner og en evt. boligpolitisk plan. Kostnadene ved en utbygging av nødvendig infrastruktur skal som hovedprinsipp finansieres av utbygger/grunneier.

Ved gjennomgang av eksisterende reguleringsplaner er det foreslått å oppheve eller miljørevidere planer som en anser at ikke lenger er hensiktsmessig styringsverktøy for arealbruk. Det forutsettes i løpet av kommuneplanperioden igangsatt prosess for å oppheve/endre disse planene i samsvar med plan- og bygningslovens regelverk. Disse planene er:

Planid	Navn	Vedtatt 1. gang
19653	Løkkebakken	18.08.1965
196921b	Måneliheia II	28.08.1969*
197725	Vestre Tåtøy	04.10.1977
198145	Engelshus/Bråtøy/Korset	14.04.1981*
198147	Del av Burøy	06.07.1981*
199377g	Bærøy sone 10	21.06.1993
199381	Jernbaneplan, sentrum	17.06.1993
199585	Tårnbrygga, Jomfruland	02.02.1995*
199666A	Haslumkilen havn	14.11.1996**
199884	Nedre Langtangen	17.03.1994
199483	E-18	16.06.1994

* = Planer som var foreslått miljørevidert i kommuneplanen fra 2008.

** = Foreslått revidert i formannskapetets møte 27.02.2018.

1.1 BOLIGER

§ 1.1 BOLIGOMRÅDER

1.1.1 Lekeområder

I nye boligområder skal det for hver enhet avsettes areal til lekeplasser. Lekeplassene skal kunne benyttes av alle aldersgrupper og være sikret mot luftforurensning, støy, trafikkfare og annen helsefare.

Arealene skal opparbeides og ferdigstilles til bruk samtidig med ferdigstilling av første bolig i området. Ytterligere detaljer om driftsansvar mv fastsettes i reguleringsbestemmelser.

Sandlekeplass for små barn skal anlegges for mindre boliggrupper og minst for hver 20 boliger. Lekeplassen skal ha en hensiktsmessig størrelse og inneholde minimum sandkasse, bord og benker for barn og voksne.

Nærlekeplass/kvartalslekeplass for litt større barn skal anlegges for minst hver 100 boliger. Den skal ikke ligge mer enn 150 m fra boligene og ha en hensiktsmessig størrelse og utrustning sett i forhold til bruken.

Grendelekeplass /ballfelt for større barn skal anlegges for minst hver 300 boliger. Den skal ikke ligge mer enn 400 m fra bolig og ha en hensiktsmessig størrelse og utrustning sett i forhold til bruken. Lekeplassen skal ha gressdekke, evt. i kombinasjon med annet dekke som er hensiktsmessig i forhold til arealbruken.

1.1.2. Parkering

For boligbebyggelse er det krav om maksimalt 1,5 biloppstillingsplasser per boligenhet om ikke annet bestemmes i detaljreguleringsplan. Plassene skal være på egen tomt eller på fellesareal for flere tomter. For hybler kreves maksimalt 1,25 plasser for hver annen hybel. Ved felles parkeringsareal skal min. 5-10 % av parkeringsplassene være tilrettelagt for bevegelseshemmede

Behovet innenfor kommunegrensen er varierende og alternative parkeringskrav kan vedtas i detaljreguleringsplaner

1.1.3 Renovasjon

Ved planlegging av nye boligområder, må det avsettes tilstrekkelig arealer til renovasjon tilrettelagt for kildesortering.

1.1.4 Rekkefølgekrav

Område B31 kan ikke bygges ut før helhetlig atkomstvei er etablert for dette området og tiliggende boligområde og helhetlig atkomst/nytt kryss fra Fv 38 er etablert.

Boplikt

Forskrift til konsesjonslovens § 7 (første ledd nr. 1 og 2) gjelder i hele kommunen (konsesjonsgrense 0). I nye planer og ved endring av eldre som omfatter eiendommer med bebyggelse som kommer inn under forskriften, skal det fremgå at bosettingshensynet er vurdert.

1.1.5 Boligområder

Boligområdene ligger spredt i hele kommunen. Alle boligområder fra 2015 er videreført.

Nye boligområder er tatt inn. Grensene for Hellesund er noe justert for å tilpasse seg eiendomsforhold. På Myra, Stabbestad er et mindre boligområde på eiendommen gbnr 9/7 tatt inn. På Borteid og i Farsjø er også mindre boligområder tatt inn. Ellers er eiendommen gbnr 35/15 i Biørnsborgbakken vist som boligformål. Dette er en retting av tidligere arealbruk fra offentlig formål. Bruk til off. formål opphørte for mange år siden.

Ved oppføring av boliger forutsettes disse oppført i områder regulert til dette formål eller som spredt boligbebyggelse dersom dette kan godkjennes. I h.h.t. Samordna areal- og transportplan for Telemark 2015 – 2025 (ATP Telemark) forutsettes minimum 70 % av boligbyggingen å skulle skje i tilknytning til etablerte senterområder. Det vises i denne sammenheng til tettstedsgrensene i kartet.

Ved utarbeidelse av reguleringsplan for boligområdene, skal det legges vekt på skånsom plassering av veier og bygninger i terrenget og bygningers volum og høyde i forhold til omgivelsene. Det er videre en klar forutsetning at boligene får en avløpsordning som kan godkjennes og at det kan dokumenteres tilstrekkelig og hygienisk vanntilførsel, jfr. direkte krav om dette i plan- og bygningsloven. Det må også kunne gis avkjøringstillatelse. Se også bestemmelsene § 1.0.

For parkeringskravene vises det til de utfyllende bestemmelsene, mens kravet til plasser for bevegelsehemmede er videreført fra forrige kommuneplan.

1.2 SENTRUMSOMRÅDER

§1.2 Rekkefølgekrav

For område S 4 kan virksomhet som medfører trafikk av kunder til eiendommen ikke etableres før det er etablert gang- og sykkelvei til og langs eiendommen.

Regionsenteret og lokalsentrene skal utvikles slik at innbyggernes og næringslivets behov for servicefunksjoner ivaretas.

Kragerø sentrum er regionsenter i Vestmar-regionen, mens Helle, Sannidal og Stabbestad er definert som lokalsentre.

I disse områdene er det i plankartet vist senterområder med brun farge etter føringer gitt i samfunnsdelen. For øvrig er senteravgrensningen også vist i kartet. Senteravgrensningen for Stabbestad er justert for deler av området til Kragerø Resort slik at det er senteravgrensningen nå følger utbyggingsområdene.

Regional plan for samordnet areal- og transportplanlegging, ATP Telemark, ble vedtatt i 2014. Planen gir retningslinjer og bestemmelser for bl.a. kjøpesentre. Den sier at det kan etableres handelsvirksomhet med samla bruksareal inntil 3000 m² innenfor sentrumssonen for lokalsentre uten krav om handelsanalyse. Dette vil gjelde for lokalsentrene Sannidal, Helle og Stabbestad, men ikke for Kragerø som regionsenter. Her gjelder ikke samme begrensninger. Dersom det skal etableres kjøpesentre må ATP *handelsmetode* brukes i konsekvensutredningen.

Senterområdet i Sannidal ble vedtatt utvidet i 2015. Her er det allerede etablert så stort antall m² detaljhandel at ytterligere utvidelse av detaljhandel er avhengig av at ny handelsanalyse i samsvar med kravene i Regional plan for samordnet areal og transport for Telemark (ATP-Telemark) dokumenterer at økt areal for detaljhandel kan etableres uten at dette fører til negativ utvikling i kommunesenteret Kragerø. Sannidal kan bli et framtidig kommunikasjonsknutepunkt, men planlegging knyttet til dette må gjøres når det blir behov for det. Innenfor sentrumsområdet i Sannidal kan det derfor nå etableres plasskrevende varer, tjenesteyting, kontor osv.

Bilbasert virksomhet ønskes primært ikke inn i senterområdene. Dette gjelder varegrupper som er plasskrevende. Disse bør lokaliseres til randområder eller i etablerte/planlagte næringsområder langs innfartsveien til Kragerø.

Med plasskrevende varer menes:

- salg av biler og motorkjøretøyer
- landbruksmaskiner
- trelast og andre større byggevarer
- salg fra planteskoler/hagesentre
- lystbåter og campingvogner

Det må være lagt til rette for gode kollektivforbindelser, g/s-veg og parkering i tilknytning til handelsområdene.

Det skal legges til rette for g/s-veger, kollektivtrafikk og holdeplasser ved lokalsentrene.

For parkeringskravene vises det til de utfyllende bestemmelsene, mens kravet til plasser for bevegelseshemmede er videreført fra forrige kommuneplan.

1.3 FORRETNING

§ 1.3 Forretning

Parkering:

For forretningsbebyggelse er det krav om 1,5 biloppstillingsplasser per 50 m². Plassene skal være på egen tomt eller på fellesareal for flere tomter.

Min. 5-10 % parkeringsplasser skal være tilrettelagt for bevegelseshemmede.

Handel, områdene Fo1 og Fo2:

Arealbruksformålet omfatter ikke handel som er i konflikt med ATP-Telemark 2015-2025. For øvrig vil ytterligere krav knyttet til utbygging måtte avklares på detaljplannivå, jfr. også § 1.0 om plankrav.

For parkeringskravene vises det til de utfyllende bestemmelsene, mens kravet til plasser for bevegelseshemmede er videreført fra forrige kommuneplan.

1.4 OFFENTLIG ELLER PRIVAT TJENESTEYTING

Sannidal og Kirkeholmen middelalderkirkesteder:

Middelalderkirkegården er automatisk fredet kulturminne. Alle inngrep i grunnen eller andre tiltak som kan virke inn på det automatisk fredete kulturminnet er ikke tillatt med mindre det foreligger dispensasjon fra kulturminneloven. Eventuell søknad om tillatelse til inngrep skal sendes Riksantikvaren i god tid før arbeidet er planlagt igangsatt. Kostnader knyttet til nødvendige undersøkelser og eventuelle arkeologiske utgravinger blir belastet tiltakshaver.

For Sannidal middelalderkirkested gjelder i tillegg følgende:

Innenfor middelalderkirkegården er gravlegging kun tillatt i gravfelt som har vært i kontinuerlig bruk etter 1945. Gravfelt som ikke har vært i bruk etter 1945 skal ikke benyttes til gravlegging eller andre inngrep.

Bestemmelsen er videreført. Den sikrer ivaretagelse av de spesielle kulturhistoriske forholdene knyttet til middelalderkirkestedene på Kirkeholmen og i Sannidal.

Det er flere av kommunens kirkebygg som er verneverdige. Disse er sikret etter egne bestemmelser, og det er ikke nødvendig å konkretisere dette ytterligere i kommuneplanen.

1.5 NÆRING

§ 1.5 Næring

For område N09 gjelder spesielt at før reguleringsarbeid eller andre søknadspliktige tiltak for gjennomføring av tiltak innenfor området igangsettes skal det være gjort utredninger for å klarlegge naturverdier innenfor området. Utredningene skal utføres gjennom feltundersøkelser etter DN-håndbok 13-1999 eller tilsvarende.

Parkering:

Industri og lagerbebyggelse skal ha oppstillingsplass på egen tomt eller på fellesareal for flere tomter for maksimum 1,5 bil pr. 100 m² golvflate i bebyggelsen.

For handel er det krav om minimum 1,5 biloppstillingsplasser per 50 m². Plassene skal være på egen tomt eller på fellesareal for flere tomter.

Detaljreguleringsplaner kan fastsette andre krav enn ovenstående dersom virksomhetens art eller behov tilsier dette.

Min. 5-10 % parkeringsplasser skal være tilrettelagt for bevegelseshemmede.

Handel:

Arealbruksformålet omfatter ikke handel som er i konflikt med Samordna areal- og transportplan for Telemark 2015 – 2025

Eksisterende og planlagte næringsområder videreføres i det alt vesentligste. Det legges spesielt til rette for utvikling av sjønære industriområder, jfr. tilbakeføring til næringsformål på Helle Bruk og tidligere Fossing Bruk samt mer detaljering av næringsformål på Åtangen (omtales også under 1.6 Fritidsbebyggelse).

På Jomfruland innfor Aasvik brygge legges til rette for utvidelse av lokalt næringsliv med båthus for taxibåt, verksted (møbeltapetsering) og småbåthavn. Sistnevnte flyttes fra annet sted i gjeldende reguleringsplan.

I Kammerfoss gis det anledning til å ta del av tidligere jernbanetrase i bruk til begrenset lagervirksomhet. Dette er samme areal Kragerø kommune tidligere har disponert til tilsvarende formål.

Det foreslås ikke noen endring av arealbruken for næringsområdene på Gjerdemyra nå, men en videreføring av eksisterende formål. Ut fra gjeldende forutsetninger om at mineralressursene skal tas ut før utbygging av området, og dagens manglende tekniske infrastruktur, vurderes dette uproblematisk.

Det legges til rette for at NCC kan utvikle sin virksomhet på Valberg. Det må legges fram en reguleringsplan som viser hvordan dette kan skje på en skånsom og estetisk god måte ved utvidelse av driftsområdet ut over dagens bruddgrense. Unntatt fra dette kravet om reguleringsplan vil ny utforming/sikring av fjellvegg mot Bærøfjorden i h.h.t. kommuneplanens arealdisponering være.

I planen er det videreført to nye områder vist som ervervsområder i 2015 planen. Det er på Frøvik gård hvor det åpnes for en utvidelse av allerede etablert kurs- og serveringsdrift i

tilknytning til eksisterende gårdsbebyggelse. Videre på Lien gård hvor det åpnes for noe videreutvikling av eksisterende næring i forbindelse med utleie.

Området på Støle videreføres. Området i Buvika tas ut, da det nå er helårs boligformål på eiendommen, og ikke vært forslag om næringsetablering etter 2011.

Nærmere beskrivelser av enkelte industriområder er gjort i eget dokument.

1.6 FRITIDSBEBYGGELSE

§ 1.6 Fritidsbebyggelse

Parkering:

Fritidsbebyggelse som har bilatkomst fram til egen eiendom skal ha oppstillingsplass som etter hensiktsmessighet bestemmes i reguleringsplan.

Kragerø kommune krever i forbindelse med nye områder for fritidsbebyggelse delfinansiering av infrastruktur som båtplasser/parkeringsplasser utenfor planområdet. Dette skal behandles som følger:

I forbindelse med områder for nye fritidsboliger tilrettelagt for eksempel via reguleringsplan, kan det i h.h.t. pbl kap. 12 gis anledning til å sette rekkefølgekrav i bestemmelsene til anlegg av båtplasser/parkeringsplasser utenfor selve planområdet. Et slikt rekkefølgekrav må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle og kan følges opp av en utbyggingsavtale som forplikter utbygger å innbetale et beløp pr. fritidsbolig til delfinansiering av slikt anlegg.

Nye fritidsboliger skal innbetale til kommunalt byggefond kr. 60.000,- pr. enhet for oppgradering av infrastruktur, så som parkeringsplasser med tilhørende anlegg i tilknytning til sentrum, oppgradering av småbåtbrygger i sentrum eller annen tilknyttende infrastruktur. Beløpet skal innbetales til Kragerø kommune ved oppstart av tiltaket. Kommunen står fritt til å disponere fondet til nevnte formål. Beløpet kan reguleres årlig i forbindelse med kommunestyrets budsjettbehandling. Utbyggingsavtale inngås.

Ved etablering av nye fritidseiendommer innenfor kommunens senterområder kreves ikke innbetaling til kommunalt byggefond for oppgradering av infrastruktur.

Rekkefølgekrav område F26:

For område F 26 gjelder spesielt at før reguleringsarbeid eller andre søknadspåkravende tiltak for gjennomføring av tiltak innenfor området igangsettes skal det være gjort utredninger for å klarlegge naturverdier innenfor området. Utredningene skal utføres gjennom feltundersøkelser etter DN-håndbok 13-1999 eller tilsvarende.

Innspill nr 24 Arøy:

Ny bebyggelse skal ikke danne silhuettvirkning over foranliggende bebyggelse, og må plasseres innenfor stiplet område på innspillskartet.

Bygging av turistanlegg representerer en sterk satsing på reiselivsnæringen og innenfor dette området tar man sikte på å utvikle differensierte anlegg med variert tilbud av bomuligheter og fellesaktiviteter i tilknytning til disse.

For parkeringskravene videreføres eksisterende utfyllende bestemmelser, herunder også kravet om infrastrukturbidrag til småbåthavn og parkering i sentrum. Det tas nå inn bestemmelse om at utbyggingsavtale for infrastrukturtiltak ikke behøver inngås for etablering av nye tomter innenfor senterområdene. Dette er en konkretisering av gjeldende praksis, og medfører derfor ingen reell endring.

Det er videreført områder for ny fritidsbebyggelse på F01 – Gofjell og F02 – Lundereid og F03 - Dal Gård, Farsjø. For område F03 på Dal Gård må det vurderes, senest i forbindelse med oppstart av detaljreguleringsarbeid, om nytt kraftverk i Dalsfos vil påvirke mulighetene til utbygging her.

På Gumøy anbefales område for helseinstitusjon omregulert til kolonihagehytter. På Arøy anbefales fortetting på eiendommen gbnr 27/53 (Innspill nr. 24). Ved Skiensund anbefales en begrenset utbygging under forutsetning av god landskapstilpasning. For båtplasser henvises til plass i eksisterende anlegg. I Kurdølaområdet anbefales begrenset utbygging til fritidsbebyggelse og turistformål på de 3 naboeiendommene gnr 43 bnr 1, 4 og 5.

For Åtangen, område F10, vil endelig arealavgrensing mellom eventuell etablering av næringsvirksomhet knyttet til dypvannskai og arealer omkring denne samt fritidsbebyggelsen måtte avklares nærmere på reguleringsplannivå. Med bakgrunn i dette må det påregnes at arealene mellom atkomstveien og sjøen blir benyttet til næring, mens arealer lenger vekk fra sjøen og kaiområdet benyttes til fritidsformål.

For å bedre tilgjengelighet og parkeringsmuligheter for fellesparkering er det på Borteid, gbnr 23/12, og i Portør, gbnr 6/74, lagt til rette for å utvide felles parkeringsplasser for fritidsbebyggelsen i området.

Analyse av funksjonell strandsone ble gjennomført i 2015 planen, og er vist i plankartet med linje. Den funksjonelle strandlinjen benyttes i videre planlegging og byggesaksbehandling.

1.7 IDRETTSANLEGG

Her foreslås det ingen endringer. Nytt motorsport- og aktivitetssenter på Lindheim tatt inn i kommuneplanen i 2015 er nå ferdig regulert. Dermed er utfyllende bestemmelse til dette området tatt ut.

1.8 CAMPINGPLASSER

Ingen nye planer.

1.9 SMÅBÅTHAVN/KAIOMRÅDER

§ 1.9 Småbåthavn/kaiområder

Ved anlegges av nye småbåtanlegg skal dette vurderes i reguleringsplan. Behov for parkeringsplasser tilknyttet båthavner vurderes individuelt i hvert tilfelle og fastsettes i reguleringsbestemmelsene. Det skal også avsettes område for levering av spesialavfall.

For småbåthavn på Rapentangen SH11 må detaljreguleringsplan innbefatte fjerning av eksisterende bryggeplasser som skal flyttes til ny båthavn. Det må være samtidighetskrav i reguleringsbestemmelsene som sikrer fjerning av dagens brygger/båtplasser.

For småbåthavn på Åtangen SH12 må forholdet mellom eventuell næringshavn og småbåthavn avklares i detaljreguleringsplan.

Kragerø Havnevesen forvalter i dag ca. 500 kommunale båtplasser I tillegg er det etablert et betydelig antall brygge/båtplasser i forbindelse med driften av skjærgårdsparken.

Det finnes en del større private anlegg med til sammen rundt 1500 plasser:

Det tilstrebes at alle nye regulerte områder knyttet til fritidsbebyggelse skal ha bryggeanlegg knyttet opp til det antall enheter som er vist i planen.

Eksisterende forslag til småbåtbrygger ved Kirkebrygga videreføres. Buvika tas ut da det ikke legges til rette for økt allmenn atkomst dit. Anlegget på Nøddoden er detaljregulert i 2017. Realisering av nye småbåthavner krever detaljreguleringsplaner. Planprosessene vil avgjøre om realisering er gjennomførbart.

Småbåtanlegg ved det gamle fergeleiet på Gumøy ble feilplassert i gjeldende plan. Dette er nå korrigert. Småbåthavn i Saulekilen til erstatning for regulert ikke bygget småbåthavn på Korset videreføres. Reguleringsplan Korset miljørevideres.

For parkeringskravene videreføres i det vesentligste eksisterende utfyllende bestemmelser.

1.10 Skilt og reklame

§ 1.10 Skilt og reklame

REKLAMEINNRETNINGER. OMRÅDEHENSYN

Kommunen kan selv utarbeide eller kreve utarbeidet en samlet skiltplan for et avgrenset område.

I åpent naturlandskap, kulturlandskap, parker og friområder bør det ikke oppføres frittstående reklameskilt.

Innenfor særpregede og historisk interessante miljøer må det ikke oppføres frittstående reklameinnretninger som ikke er tilpasset miljøets karakter og historie.

I sentrale byområder tillates ikke frittstående reklameinnretninger som ikke er utformet spesielt for å passe inn i bybildet.

Lysreklame som er til sjenanse for boliger tillates ikke.

FORMINGSKRITERIER

Skilt- og reklameinnretninger skal ha en god estetisk utforming både i seg selv og i forhold til omgivelser og plassering, jf. pbl § 29-2.

Skilt- og reklameinnretninger skal ha moderat størrelse, utforming og farge, og skal harmonere med bygningsmiljøet forøvrig. Blinkende eller bevegelige skilt og reklameinnretninger tillates ikke.

Skilt- og reklameinnretninger må ikke plasseres på møne, takflate, takutstikk, gesims, stolpe eller støyskjerm/gjerde. Kommunen kan gjøre unntak for åpne lysrørskilt med frittstående bokstaver e.l. som plasseres på gesims, for eksempel på bensinstasjoner.

Skilt- og reklameinnretninger i form av lyskasser tillates ikke. Uthengsskilt i form av lyskasser med tett front, der bare tekst eller symboler gjennomlyses, kan likevel tillates når skiltets areal ikke overstiger 0,5 m². Gesimser utformet som lysende kasser tillates ikke.

For hver virksomhet tillates ikke mer enn ett uthengsskilt og ett veggskilt. Kommunen kan gjøre unntak for virksomheter som disponerer fasader langs flere fortau eller gater.

Det må ikke oppføres skilt eller reklameinnretninger med større sammenhengende areal enn 7 m². Monteres flere skilt eller reklameinnretninger nær hverandre, regnes den samme visuelle eksponeringsflate som ett skilt.

Skilt skal ikke være eller virke sammenhengende over hele eller store deler av fasaden. Skilt skal ikke dekke mer enn 1/4 av bygningens horisontale fasadelengde, fortrinnsvis begrenset til 4 m.

Uthengsskilt på bygninger o.l. skal ikke ha større bredde enn 1 m og skal ha fri høyde over fortau på minst 2,5 m. Fremspringet må aldri være lenger ut enn at det er minst 0,5 m fri horisontal avstand til fortauskant. Største tillatte areal er 1,5 m². På fredete eller bevaringsverdige bygninger eller miljøer skal maks. størrelse være 0,5 m².

Markiser skal tilpasses dører/vinduer. Annen merking enn firmanavn eller logo skal ikke brukes.

Skilt og reklame, herunder plastfolie, i og på vinduer tillates ikke dersom innretningen ikke er en naturlig del av vindusutstillingen. Folie på inntil 1/3 av vinduers høyde kan tillates, slik at det oppnås utsyn innenfra samt lysinlipp utenfra. Folie skal i all hovedsak være mest mulig transparent (tilsvarende frosset glass), for å ivareta vinduets funksjon og utforming.

FJERNING AV SKILT, REKLAMEINNRETNINGER M.V.

Kommunen kan gi pålegg om å fjerne eller endre enhver skilt- eller reklameinnretning, som etter kommunens skjønn strider mot kravene i pbl § 30-3 første ledd, eller innretning som kommunen finner at er i strid med pbl § 29-2.

Innretning som antas å medføre fare kan i alle tilfelle kreves fjernet ved pålegg fra kommunen.

Ovennevnte bestemmelser for skilt og reklame er i det vesentligste en videreføring av gjeldende vedtekt. Den er noe justert basert på de senere års praktisering. Disse bestemmelsene bør gi en god og forutsigbar behandling av søknader om skilt og reklame, samtidig som behovet for dispensasjoner bør bli redusert i forhold til dagens situasjon.

1.11 FELLESBESTEMMELSER FOR PARKERING

§ 1.11 Fellesbestemmelser for parkering

Institusjoner, hoteller, restauranter, forsamlingslokaler, teatre, skoler, idrettsanlegg, sykehus og andre bygningsanlegg hvor spesielle forhold gjør seg gjeldende, skal ha oppstillingsplass for biler i tilstrekkelig antall og tilfredsstillende ut- og innkjøringsforhold. Beslutning om vedtak treffes i detaljreguleringsplan eller ved behandling av den enkelte byggesak.

I tillegg til de parkeringskrav som gjelder innenfor de enkelte byggeområder gjelder følgende:

Av byplanmessige eller byggetekniske fordelaktige grunner kan kommunen bestemme å benytte frikjøp av parkeringsplasser for etablering av plasser på offentlig areal eller i parkeringsanlegg framfor etablering av plasser på egen tomt eller fellesanlegg i henhold til parkeringskravene.

Det er en forutsetning at når frikjøpsordningen benyttes, skal tiltakshaver innbetale kr. 75.000,- pr. plass som frikjøpes. Beløpet skal settes inn på et kommunalt byggefond til bruk for bygging av parkeringsanlegg med tilhørende infrastruktur. Frikjøpsbeløpet kan justeres årlig i forbindelse med kommunestyrets budsjettbehandling.

Som alternativ til frikjøp kan godkjennes at parkeringsplass sikres utenom egen eiendom dersom varig rett til bruk som følger eiendommen dokumenteres på en måte Kragerø kommune kan godkjenne. Rett til bruk av plassen kan kreves tinglyst.

Når eventuelle fjellanlegg i forbindelse med parkering eller annen infrastruktur skal iverksettes, må det på forhånd utarbeides en plan for transport og etterbruk/deponering av steinmassene. Planen skal godkjennes av kommunen og evt. berørte sektormyndigheter.

Bestemmelsene om parkering i dette kapittelet omfatter områder som ikke er spesifikt nevnt under de enkelte kapitlene foran. Videre gis det her bestemmelser om frikjøp som alternativ til opparbeidelse av plasser. Likeledes videreføres bestemmelsen om at nødvendig parkeringsdekning kan dokumenteres ved kjøp eller leie av permanente plasser utenfor egen eiendom. Totalt sett antas disse bestemmelsene å bidra til større fleksibilitet i måten parkingskravet kan dekkes på.

1.12 KOMBINERT BEBYGGELSE OG ANLEGGFORMÅL

§ 1.12 Kombinert bebyggelse og anleggsformål

For disse områdene forutsettes endelig arealbruk i forhold til fordeling mellom de enkelte byggeformålene fastsatt gjennom detaljreguleringsplan med bestemmelser dersom annet ikke er angitt her. Områdene forutsettes nytt til følgende formål:

Kba1: Bolig/næring.

Kba2: Bolig/næring.

Kba4: Bolig/næring. Ny bebyggelse skal plasseres bak eksisterende bebyggelse på området og være lite eksponert fra sjøen.

Kba5: Bolig/fritidsbolig/næring.

Kba6: Næring/kontor/tjenesteyting/bolig.

Kba7: Bolig/næring.

Kba8: Bolig/næring.

Kba9: Bolig/fritidsbolig.

2.0 LANDBRUKS-, NATUR- OG FRILUFTSOMRÅDER

§ 2.0 FELLESBESTEMMELSER I LNF-OMRÅDER

Oppføring av bygning, konstruksjon eller anlegg tillates ikke nærmere enn funksjonell strandlinje eller 100 m fra vassdrag eller ferskvann målt fra strandlinjen horisontalt ved gjennomsnittlig flomvannstand, (pbl § 1-8), dersom annen byggegrense ikke er angitt.

Innenfor LNF-området skal jordlovens §§ 9 og 12, samt skogbruksloven § 50, fortsatt gjelde.

Bestemmelser til stedbunden næring, pbl § 11-11:

Bygning, konstruksjon og mindre anlegg som er nødvendig i landbruket, fiske, akvakultur, eller ferdsel til sjøs kan oppføres i 100meters beltet langs sjø eller vassdrag uten at reglene om dispensasjon fra forbudet om tiltak i pbl § 1-8 kommer til anvendelse, jfr. pbl § 11-7 nr. 5 og 6.

Energiforsyning:

I tilknytning til stedbunden næring kan mindre vindkraftanlegg som primært skal dekke hele eller deler av næringens behov for elektrisk kraft kunne godkjennes. Det forutsettes at mulige konflikter i forhold til landskap, biologisk mangfold, kulturminner, friluftsliv, annen bebyggelse med mer er utredet og avklart.

For stadfestede reguleringsplaner som ligger i LNF-områdene, gjelder egne reguleringsbestemmelser og arealbruk i h.h.t. disse.

For Dønvik gård på Skåtøy er det lagt inn bestemmelser som muliggjør etablering av nytt bolighus, samtidig som det legges til rette for stedstilknyttet næring for å videreutvikle og drive gården, samtidig som det legges til rette for arbeidstrening for særskilte brukergrupper på stedet.

Betydningen av ubebygde områder må understrekes, både i skjærgården, langs vassdrag og øvrige arealer. Disse områdene må søkes bevart som landbruk- natur- og friluftsområder.

Bestemmelsen om vindkraft er videreført fra 2015 planen. Utbygging av vindkraft i større (kommersiell) målestokk bør kun foregå etter regional plan for dette. Slik finnes ikke i dag. Imidlertid finner vi at mindre tiltak, eksempelvis enkeltstående turbiner, bør kunne godkjennes i LNF områder, primært i forhold til stedbunden næring. Bestemmelsen er kun foreslått i LNF områder. Å tillate vindkraft i byggeområder uten at tiltaket på forhånd er del av helhetlig plan og nødvendig konsekvensutredet synes ikke riktig.

Jomfruland, Stråholmen og et område rundt Tangen i Sannidal er vist som kjerneområde for jordbruk og kulturlandskap. Dette innebærer at hensynet til jordvern og kulturlandskap skal vektlegges spesielt ved tiltak i området.

Innenfor følgende deler av Kragerø kommune er det forbudt å plassere midlertidige eller transportable konstruksjoner eller anlegg, herunder campingvogner, telt og lignende:

Alle øyer i skjærgården i sin helhet, områdene mellom Rv 351 og sjøen fra Kjølørbrønd til kommunegrensa mot Risør, 100-meters beltet fra sjøen fra Kjølørbrønd rundt Kilsfjorden til tettbebyggelsen i Kragerø, videre 100-meters beltet fra Lovisenberg rundt Hellefjorden til Skarbodalen og området mellom fv. 210 og sjøen fra Skarbodalen til Fossing, videre i 100-meters beltet langs følgende ferskvann/vassdrag:

Hullvassdraget, Kragerøvassdraget, Waasjø-Gjerdevannet, Bråtvanns-Lonavassdraget, Kjølørbrøndsvassdraget, Eidvann/Leivann.

Dette forbudet gjelder ikke for godkjente campingplasser.

Bestemmelsen gjelder heller ikke bebygde boligeiendommer som nyttes til helårsbolig.

Tillatelse kan likevel gis når oppstilling av ovennevnte konstruksjoner etter kommunens skjønn ikke hindrer den allmenne ferdsel og ikke fører til vesentlige ulemper for omgivelsene. Kommunen kan sette vilkår for oppstillingen og også gjøre den tidsbegrenset.

2.1 LANDBRUKSTILTAK OG SPREDT BEBYGGELSE

§ 2.1.1 SPREDT BOLIGBEBYGGELSE I OMRÅDER MED BOKSTAVBETEGNELSE SB

På eksisterende boligeiendommer kan det, for å opprettholde kravet til bosettingshensyn, ikke gis bruksendringstillatelse til hytte for noen del av eiendommen.

Innenfor 100 meters beltet langs sjø og vassdrag tillates ikke ny boligbebyggelse. Byggegrense for eksisterende bebyggelse mot sjø eller vassdrag skal følge vegglov av eksisterende hovedbebyggelse mot vannet. For sjøboder og mindre bygg nærmere sjøen enn hovedbebyggelsen, er vegglov rundt slike bygninger byggegrense. Eventuell utvidelse av bolighus kan i dette området ha maksimal gjennomsnittlig gesims- og mønehøyde på hhv. 3,0 m og 6,0 m. Dersom utvidelsen skjer vekk fra sjøen og ikke blir synlig fra sjøen eller skaper silhuettvirkning, kan tilbygg ha inntil samme høyder som bolighuset dersom disse er høyere enn forannevnte høyder.

All ønsket spredt boligbebyggelse må tilfredsstillе vilkåret for omfang og lokalisering. Bebyggelsen må ikke komme i konflikt med viktige landbruks-, fiske-, friluft- eller naturverninteresser.

Det er videre en klar forutsetning at boligene får en avløpsordning som kan godkjennes og at det kan dokumenteres tilstrekkelig og hygienisk vanntilførsel i samsvar med krav i pbl. Det må også kunne gis avkjøringstillatelse.

§ 2.1.2 SPREDT FRITIDSSBEBYGGELSE I OMRÅDER MED BOKSTAVBETEGNELSE SF

Innenfor disse områdene tillates ikke etablering av nye bruksenheter.

Eksisterende bebyggelse tillates videreutviklet innenfor rammene av retningslinjene som gjelder for eksisterende fritidsbebyggelse i LNFR områder.

Bestemmelsen om spredt fritidsbebyggelse i LNF områder er ny. Bestemmelsen gjelder eiendommen gbnr 24/5 i Garnvika på Langøy hvor det vurderes urealistisk å opprettholde fast bosetting. Videre et område på Knipodden hvor det er gitt mange dispensasjoner for endring av fritidsboliger i LNF området. Gjennom å ta inn dette området som spredt fritidsbebyggelse forventes det å unngå dispensasjoner for kurante byggetiltak på disse eiendommene.

I LNF-området kan det tillates gjennomføring av tradisjonelle landbrukstiltak og byggetiltak knyttet til disse. For å kunne tillate noe utvikling av bebyggelse som ikke er tilknyttet stedbunden næring i LNF områder er det tatt inn områder for spredt bebyggelse. Eventuell annen spredt boligbebyggelse kan kun tillates etter dispensasjonsbehandling.

Bestemmelsen er tilpasset planen ATP Telemark som gir regionale retningslinjer, og delvis også bestemmelser, om lokalisering av ny bebyggelse. ATP Telemark gir føringer for hvor nye boliger kan oppføres. Maksimum 30 % av kommunens boligbygging kan skje utenfor definerte tettsteds grenser med omfang og lokalisering som styrker grendene og knytter seg til kollektivtilbud der det fins.

Enkelte av områdene for spredt bebyggelse ligger innenfor soner som kan være rasfarlige etter NVEs aktsomhetskart. I disse områdene forutsettes det at eventuelle endringssøknader må redegjøre for hvorledes tiltaket oppnår tilfredsstillende sikkerhet i henhold til byggeteknisk forskrift. Ny bebyggelse kan ikke påregnes godkjent med mindre nødvendige sikringstiltak er utført, evt. at det er dokumentert at sikringstiltak ikke er påkrevd.

Kommunen kan vurdere å gi dispensasjon for enkeltboliger i LNF-områder i forbindelse med eksisterende husklynger og gårdstun. Forutsetningen vil i tilfelle være at landbruksinteressene ikke blir negativt berørt.

2.2 Generelt –

I Kragerø har det tidligere ikke vært funksjonell strandsoner. Vi har nå fått dette kartlagt. Dette er et forsøk på å få en enklere forvaltning av byggesaker i LNF områder i strandsonen. Videre et ønske om best mulig forutsigbarhet for eierne av disse eiendommene.

Etter at Kart- og planforskriften trådte i kraft i 2009 kan det ikke lenger vedtas utfyllende bestemmelser til arealbruksformål hvor bruken ikke er i samsvar med planformålet. Det er derfor nå egne områder for spredt bebyggelse i LNF områder hvor det kan gis utfyllende bestemmelser til aktuelt byggeformål som sikrer utvikling av disse områdene uten at dispensasjonsbehandling er nødvendig. Utenfor disse områdene for spredt bebyggelse vil tiltak i LNF områder som ikke er tilknyttet stedbunden næring være avhengig av dispensasjon fra arealbruksformålet for å kunne godkjennes.

Innenfor alle områder for spredt bebyggelse vil vi kunne behandle søknader som er i samsvar med de utfyllende bestemmelsene uten dispensasjoner. Vi vil også få muligheter til å kunne behandle strandsonen basert på funksjonalitet og naturverdier, framfor kun avstandsvurderinger fra sjø. Utenfor områder for spredt bebyggelse vil strandsonens funksjonalitet være et viktig kriterium når det skal vurderes om dispensasjon skal gis til enkelttiltak.

Eksisterende fritidsbebyggelse i LNF-området er markert på kartet som svarte firkanter. Det regnes ikke med oppføring av nye frittliggende hytter ut over det antall som fremkommer i allerede godkjente reguleringsplaner, og som ennå ikke er bygget.

Eventuell utvidelse av hytter, anneks eller uthus må;
-ikke virke privatiserende på bruk av områder som allmennheten kan benytte,
-utformes slik at tiltakenes fjernvirkning ikke økes, helst bedres,
-forutsette at eksisterende vegetasjon og terreng skal bevares.

Det kan ikke foretas utvidelse av eksisterende hytter med tilhørende bygninger, utover det som er angitt i bestemmelser og retningslinjer.

For bygninger med flere bruksenheter gjelder de samme arealbegrensninger som for en hytte, og bygningen kan ikke splittes opp.

Fritidsbebyggelse bør ikke virke dominerende.

Alle bygninger og anlegg bør gis en harmonisk og stedstilpasset utforming. Det er satt opp egne bestemmelser om utførelse av slike tiltak, med angivelse av maksimum bebygd areal, etasjeantall, høyder osv. som tillates. Oppgitte høyder gjelder fra gjennomsnittlig planert terreng, men maksimalhøyder kan kun benyttes der hvor terrengmessige forhold tillater det.

Generelt skal takvinkelen på den enkelte bygning harmonere med den øvrige bebyggelse innen samme anlegg.

Det skal legges stor vekt på skjermet og lite iøynefallende plassering i terrenget. Høye grunnmurer og piler skal unngås.

Ved behandling av søknader om tilbygg, må det spesielt vurderes om den økte belastning dette vil medføre i området, er akseptabel med hensyn til natur og miljø. Utvidelse av anneks eller uthus må ikke utvide bebyggelsens avvisende effekt på fri ferdsel i strandsonen.

Dersom det skal legges inn vann i en eller flere av bygningene på fritidseiendommen, gjelder egne forskrifter for innlegging av vann og utslipp av avløpsvann. Likeledes understrekes søknadsplikten etter plan- og bygningsloven for nye anlegg.

Vegetasjonstyper som er viktige for biologisk mangfold eller er leveområder for sjeldne arter bør ikke berøres.

2.3 Hytter -

Eksisterende hytter kan bygges om og utvides opp til 100 m² BYA.

Hytter som ligger mellom strandlinjen og funksjonell strandsonen kan ha maksimal gesims og mønehøyde på hhv. 3 m og 4,5 m.

Bak funksjonell strandsonen, der hvor terrengmessige forhold tillater det, kan hyttene ha maksimal gesims- og mønehøyde på hhv. 3 m og 6 m.

Fritidsbebyggelsen på Jomfruland kan kun bygges i en etasje med maksimal mønehøyde på 4,5 m.

Angitte høyder gjelder fra gjennomsnittlig planert terreng.

Terrasser kan føres opp forbundet med bebyggelsen. Høye pilarer eller grunnmurer skal unngås. Kjeller kan tillates, men kjelleren skal ikke ha større areal enn hytta.

2.4 Anneks -

På fritidseiendom kan eksisterende anneks bygges om eventuelt utvides til maksimalt 30 m² BYA. Dette gjelder kun dersom bygningen i dag er på minimum 10 m² BYA og kun for ett anneks på hver eiendom.

Anneks som ligger mellom strandlinjen og funksjonell strandsone, kan ha maksimal gesims og mønehøyde på hhv. 2,5 m og 4,0 m.

Bak funksjonell strandsone kan anneks, der hvor terrengmessige forhold tillater det, ha maksimal gesims- og mønehøyde på hhv. 2,5 m og 4,5 m.

Angitte høyder gjelder fra gjennomsnittlig planert terreng.

Anneks defineres som en bygning med soveplasser, som hører til annen hovedbygning, dvs. at bygningen ikke er en selvstendig bruksenhet.

Det tillates ikke endret bruk av annekset.

Bare anneks i umiddelbar nærhet til hovedbygning tillates utbygd. Anneks som har perifer beliggenhet i forhold til hovedbygning, eller ligger nærmere sjøen enn hovedbygningen, forutsettes i utgangspunktet flyttet til hovedbygningens umiddelbare nærhet, slik at annekset vil danne tun med denne.

Ved flytting av anneks som har tilknytning til brygge, kan også brygge ved anneksets opprinnelige plassering kreves fjernet.

Det tillates ikke fradelt egen parsell for anneks.

Bygninger som har kombinasjonsbruk, f.eks. båthus/anneks, uthus/anneks el. lign., vil bli vurdert ut fra hovedbruken. De tillates kun utbygget inntil 30 m² BYA, inkludert alle funksjoner.

På eldre bolig- og landbrukseiendommer som i dag benyttes til fritidsformål, kan eksisterende bryggerhus bygges ut etter anneksreglene.

Terrasser skal føres opp forbundet med bebyggelsen. Høye pilarer eller grunnmurer skal unngås og det tillates ikke kjeller.

2.5 Uthus -

Til hver fritidseiendom kan det oppføres én bod/uthus på inntil 15 m² BYA, plassert i umiddelbar nærhet av hovedbygningen eller slik at det danner tun.

Uthus som ligger mellom strandlinjen og funksjonell strandsone, kan ha maksimal gesims og mønehøyde på hhv. 2,5 m og 3,0 m.

Bak funksjonell strandsone, og inntil strandsonегrensen på omlag 200 m fra strandlinjen, kan uthus, der hvor terrengmessige forhold tillater det, ha maksimal gesims- og mønehøyde

på hhv. 2,5 m og 3,5 m, over gjennomsnittlig planert terreng.

Bak strandsonegrensen kan uthus, der hvor terrengmessige forhold tillater det, ha maksimal gesims- og mønehøyde på hhv. 2,5 m og 4,0 m, over gjennomsnittlig planert terreng.

Uthus skal føres opp med vinduer i begrenset omfang for nødvendig dagslys. Høye pilarer eller grunnmurer skal i hovedregel unngås. Utsprengt kjeller under uthus tillates ikke.

På eldre bolig- og landbrukseiendommer som i dag benyttes til fritidsformål, tillates ikke uthus utvidet eller bruksendret. Der hvor bygningsmiljøet er av bevaringsverdig karakter, kan uthus eller deler av dette tas i bruk for rom for varig opphold, - uten at dette danner egne enheter. Bygningen tillates ikke utvidet i areal eller volum. Ved gjennomføring av slike tiltak stilles det strenge antikvariske krav.

2.6 Brygger og molo -

Brygger skal som hovedregel bygges som fellesanlegg for flere eiendommer.

Brygger på den enkelte eiendom skal være nøkternt utformet og skal begrenses til det nødvendigste for å sikre eiendommen atkomst. Brygger skal gis en god tilpasning i terrenget og utformes slik at de ikke virker dominerende. Sprengningstiltak i forbindelse med brygger tillates ikke. Brygge med tilhørende platting bør ikke overstige 12 m².

Utriggere til brygger kan tillates dersom det ikke etableres annen akterfortøyning.

Eksisterende akterfortøyninger kan kreves fjernet ved montering av utriggere. Normalt tillates kun en gangbar utrigger pr brygge for enkelteiendommer. Areal av smal, gangbar utrigger regnes ikke med i bryggearealet.

2.7 Terrenginngrep -

Terrenginngrep så som sprengning, graving og fylling, utenom ved plassering av bygning og konstruksjoner kan omsøkes. Masseuttak i forbindelse med bygging begrenses mest mulig. Svømmebasseng som krever sprengning tillates ikke. Utsprengte eller bortgravde masser tillates normalt ikke deponert på eiendommen, men må fjernes og transporteres til godkjente deponiområder.

Det understrekes særskilt at en skal være svært tilbakeholden med å godkjenne søknader om dispensasjon for anleggelse av nye sandstrender. I utgangspunktet forutsettes sandstrender kun etablert på arealer med tilgang for allmennheten, og kun i samsvar med vedtatt detaljreguleringsplan.

2.8 Kabelfremføring og veibygging -

Ved søknad om fremføring av sjøkabel skal relevante instanser høres før saken behandles. På grunt vann kan det stilles krav om nedgraving.

Veibygging i 100-metersbeltet tillates ikke der hvor dette ikke er vist i plansammenheng.

3 FRIOMRÅDER, SKJÆRGÅRDSPARK

§ 3.1 FRIOMRÅDER, SKJÆRGÅRDSPARK

Strandsonen i plan fra 2015 er på 200 m fra strandlinjen og er videreført med noe justert linjeføring. Linjen er vist på kartet.

Under kategorien LNF-områder inngår også kommunale friområder og områder avsatt til skjærgårdspark. Disse områdene er merket av på plankartet med **Fr og et nummer**, med henvisning til egen liste.

Dette omfatter tidligere friareal og områder som er innlemmet i Skjærgårdsparken for Kragerø kommune.

På en del av disse områdene er det satt opp brygger, fortøyningsbolter og toaletter og det foretas renovasjon i sommersesongen. Dette arbeidet vil bli videreført også på de øvrige områdene i den utstrekning det er nødvendig.

Regler for eiendomsforhold og bruk av Skjærgårdsparkområdene er nedfelt i egne statutter opprettet mellom grunneiere og Staten.

Totalt er det sikrede friområder i Kragerø kommune på ca. 6800 da., når man tar med tidligere sikrede områder.

Totalt i Telemark, er det i dag ca. 13000 da. sikrede friområder langs kysten.

Noen områder som tidligere ble innlemmet i skjærgårdsparken, er nå lagt ut som verneområder med hjemmel i naturvernloven. Disse er fortsatt vist med Fr og et nummer, men har skravur for "båndlagte områder" og i tillegg vist i oversikten over Naturområder (No) eller Naturreservater (Na).

For øvrig er verneområder, friområder, naturområder og naturreservater videreført, men presentasjonsmåte på kart er i en del tilfelle endret som følge av nye tegneregler.

Områdene for Jomfruland nasjonalpark er vist i plankartet. Det er utarbeidet egen forskrift for nasjonalparken som gjelder innenfor parkens område. I tillegg gjelder plan- og bygningslovens regelverk.

På Åtangen er området for fritidsbebyggelse noe redusert innover Kilsfjorden og isteden omdisponert til friluftsområde. Dette for å tilrettelegge for allmennheten på et attraktivt friluft- og badeområde som ligger inntil bilvei. Endringen vurderes til ikke å medføre noen reduksjon i framtidige fritidseiendommer på stedet fordi disse sjønære områdene allikevel ikke ville blitt tillatt bebygget.

4 OMRÅDER FOR RÅSTOFFUTVINNING

§ 4.0 OMRÅDER FOR RÅSTOFFUTVINNING

Det tillates råstoffutvinning i eksisterende områder vist på plankartet.

Før nye områder som er avsatt til råstoffutvinning tas i bruk til masseuttak, og ved vesentlige utvidelser av eksisterende uttak, skal det foreligge godkjent detaljreguleringsplan.

Område R01 kan utvinnes uten krav til ny detaljreguleringsplan.

Dette omfatter områder for steinuttak, vesentlig hyperitt, kvarts og feltspat.

For bruddet til NCC på Valberg er det enighet om den foreslåtte avgrensning av bruddet mot Bærøyfjorden. Formålsavgrensningen legger til rette for at ytterveggen på innsiden mot bruddet kan avsluttes og utformes slik at optimale videre driftsforhold i bruddet sikres, både i forhold til sikkerhet og tilgang til drivverdige steinforekomster. For eventuelle senere utvidelser av dagens uttaksområde vil det måtte utarbeides ny driftsplan, og evt. også detaljreguleringsplan. Driftsplaner skal også til behandling i kommunen, slik at vi vurderer at denne løsningen gir tilstrekkelig styring med driften og også medfører at ytterligere omreguleringer i området mot Bjørneknuten kan utstå til det er nødvendig å utarbeide ny driftsplan.

Områdene er ellers forsøkt markert i tråd med foreliggende driftsplaner og konsesjonsavtaler.

5 OMRÅDER SOM ER BÅNDLAGT ELLER SKAL BÅNDLEGGES

5.1 NATURRESERVAT, NATURMINNE, SJØFUGLRESERVAT, M.M.

Planen viser områder som er båndlagt etter lov om naturvern; landskapsvernområder **LV**, naturreservater **Na** og naturområder **No** og disse er satt opp i egne tabeller med nummerhenvisning til kartet. Alle områdene har for øvrig varierende grad av vern nedlagt i egne regler.

Spesielt bør nevnes kulturlandskapet på Stråholmen og Jomfruland som regnes å være av nasjonal verdi. En overordnet drifts- og skjøtselsplan for kulturlandskapet for gårdsskogene på Jomfruland var klar høsten 2007. Stråholmen har hatt en slik plan i flere år.

5.2 FREDETE OMRÅDER OG BYGNINGER

Bygningene/anleggene er fredet etter kulturminneloven. Alle tiltak på kulturminner fredet etter kulturminneloven skal oversendes kulturminnemyndighet for godkjenning før tiltak kan utføres.

I Kragerø sentrum er Biørnsborg (Kragerø politikammer) med Steinhuset og Wiborggården fredet etter kulturminneloven. Dessuten er hovedbygning på Tåtøy og sivilarkitekt Knut Knutsens hytte i Portør, fredet.

I tillegg er Fyranleggene på Jomfruland (8 bygninger inkludert nauset på Tårnbrygga, med område), Stavseng på Skåtøy (4 bygninger med område) og Strømtangen på Levangshalvøya (4 bygninger med område) fredet.

På Nedre Langtangen er hovedhus, bryggerhus, bur og isdam, med område, fredet pga. sin kulturhistoriske verdi.

Dessuten er Tollboden (våningshus, to pakkhus, uthus, driftsbygning, med område) i Kragerø sentrum fredet, mens Saltbutangen, lystgård (4 bygninger) er foreslått fredet.

5.3 VERNEVERDIG BEBYGGELSE/BYGNINGER OG ANLEGG

Oversikten over regulerte områder med verneverdig bebyggelse og anlegg, er som følger:

- Nr. 42 Borteid, som omfatter 2 boliger og 4 uthus.
- Nr. 56 Andølingen, som omfatter 54 bygninger.
- Nr. 60 Lovisenberg, som omfatter 1 bolighus og 5 uthus.
- Nr. 63 Barthebrygga, som omfatter 7 boliger.
- Nr. 70 Vennevika, som omfatter gammelt gårdsanlegg 3 bygninger.
- Nr. 78 Portør, Himmel og Hav, som omfatter 27 bygninger, boliger og naust.
- Nr. 80 Jernbaneområdet, omfatter bevaring av bensinstasjon i Kirkegata, Kirkegata 2 og 4 samt Biørnsborgbakken 1.
- Nr. 85 Tårnbrygga på Jomfruland, 21 eksisterende bygninger, fyranlegget med bolig etc., skole, kafé, sjøbod, boliger og uthus.
- Nr. 94 Rørvik søndre, 9 bygninger.
- Nr. 107 Kil, som omfatter 105 bygninger
- Nr. 109 Østre og Vestre Saltverksmyr, som omfatter en fritidsbolig
- Nr. 125 Lindvikskollen, som omfatter bevaring fritidsbebyggelse og gamle gruveanlegg.
- Nr. 122 Kragerø Golfpark, Felt B1, B2 og BE1 (bebyggelsesplan), som omfatter bevaring av vadmél-stamp (bebyggelsesplan)
- Nr. 131 Stoppedalen, som omfatter gårdsbebyggelsen i Stoppedalen
- Nr. 133 Bråtøyskogen, som omfatter den gamle bebyggelsen, miljøet og vegetasjon på korset.
- Nr. 134 Kragerø havnefront, som omfatter bevaring av Jernbanestasjonen, Withs boder, Parkveien og kino-området, Statskirken, Metodistkirken og Minneparken samt Kirkehaugen
- Nr. 136 Lyngdalsbukta, som omfatter gårdsbebyggelsen i Lyngdalen
- Nr. 139 Rv 38 Eklund – Sannidal, som omfatter de gamle jernbanebruene med steinhvelv i Vadfoss.
- Nr. 141 Nordre Bærøy, som omfatter bevaring av gammel vei
- Nr. 150 Lindheim familiecamping, som omfatter bevaring av kullgrop

I tillegg ligger følgende områder inne i Sentrumsplanen som bevaringsområder:

- Området mellom Theodor Kittelsens vei – Lauersøns bakke
- Stines bakke
- Thomesheia – Feierheia, ca 60 hus
- Tollbodeiendommen med sjøboder og steinhus
- Biørnsborgparken, vest for Kragerøveien
- Gierløffsvei – Møllerstubakken på Øya, ca 25 hus
- Galeioddveien – Skuteveien på Øya, ca 45 hus
- Schweigaard-eiendommen på Øya, 4 hus
- Batteriet på Gunnarsholmen fra 1660 tallet.

Det bør vurderes å gjennomføre regulering til spesialområde for bebyggelse pga. kulturhistorisk verdi på Stråholmen, med tettbebyggelse, og det gamle bygningsmiljøet på Kirkeholmen.

5.4 FORNMINNER

§ 5.4 FORNMINNER – AUTOMATISK FREDETE KULTURMINNER

Ved utarbeidelse av regulerings- og bebyggelsesplaner samt planlegging av andre offentlige og større private tiltak må det tas kontakt med regional kulturminneforvaltning for å avklare om tiltaket vil virke inn på automatisk fredete kulturminner, jfr. Lov om kulturminner § 9.

Det er ikke foretatt systematisk registrering av fornminner i kommunen og som følge av dette, har det heller ikke vært mulig å vise disse på kartet.

Kostnader ved arkeologiske undersøkelser ved ovennevnte tiltak dekkes av tiltakshaver.

5.5 NEDSLAGSFELT DRIKKEVANN

Området rundt Grøtvann er markert som nedslagsfelt for drikkevannskilde, med særlige restriksjoner på bygningsmessige tiltak og anlegg.

Arealet er båndlagt i h.h.t. lov om vassdragene av 15. mars 1940 § 17.

Kragerøvassdraget er en del av vannregion 2, som omfatter Buskerud, Vestfold, Telemark og Oppland. EUs rammedirektiv for vann har som hovedformål å sørge for at landene beskytter og om nødvendig forbedrer miljøstatus i alt ferskvann, brakkevann, kystnært vann og grunnvann. Direktivet setter som mål at det skal oppnås såkalt god tilstand i vannforekomstene innen 2015 for alle EU-landene.

Det vurderes å utvide eksisterende vannbehandlingsanlegg på Grøtvann ved å hente vann fra øvre deler av Kragerøvassdraget. Alternativene er utredet ved revisjon av hovedplanen for vann- og avløp. Det er en forvaltningsplan/tiltaksplan for Kragerøvassdraget.

5.6 VERNET VASSDRAG

Følgende områder er vernet:

Kjølebrøndsvassdraget

Bamble, Solum, Drangedal

Rørholtfjorden

Gjerstadvassdraget

Kjølebrøndsvassdraget er båndlagt i h.h.t. Verneplan IV for vassdrag, av 1. april 1993.

Området har særlig verdi for friluftsliv og med flere kulturminner som fløtningsdammer og rester av møller, sagbruk og smier, m.m.

Kjølebrøndsvassdraget er vist på plankartet som vernet vassdrag. Området omfattes av Prosjekt Kystnære vassdrag, og har et areal på ca. 48 km².

Det er også lagt inn område for vernet vassdrag på østsiden av Farsjøvassdraget, kalt Bamble Solum Drangedal. Dette er båndlagt i h.h.t. Verneplan I for vassdrag av 1973, og har et areal på ca 140 km².

Rørholtfjorden tilhører Tokkevassdraget og har et totalt areal på 68 km². Dette er båndlagt i h.h.t. Verneplan I for vassdrag av 1973.

En liten del av Gjerstadvassdraget går inn i Kragerø kommune vest for Kjølebrøndsvassdraget. Dette vassdraget har et totalt areal på 420 km² og er båndlagt i h.h.t. Verneplan I for vassdrag av 1973.

6 SJØOMRÅDER

Fiske må ikke komme i konflikt med skipstrafikk og eventuelle tiltak i farledene.

Sjøen og de nære havområder er sammen med de fleste ferskvann markert på plankartet som Natur- og friluftsområde i sjø og vassdrag.

I sjøen er det markert kjente låssettingsplasser, samt de viktigste fiske- og yngleplasser.

Følgende 2 områder er vist som fremtidige akvakulturområder beregnet på blåskjell dyrking:

AkB - Kilsfjorden

AkC - Fossingfjorden

I Stølefjorden er det vist område for akvakultur/oppdrett. Dette er eneste området i Kragerø kommune hvor en unngår restriksjonene i Svennerbassenget som skal verne Numedalslågen mot evt. rømt oppdrettsfisk og som samtidig er utenfor sjøarealene til Jomfruland nasjonalpark. Før realisering av oppdrettsanlegg på stedet vil det være nødvendig med ytterligere utredninger på detaljnivå.

Virksomhetene må innordnes spesiallovgivning og konsesjonsvilkår og ikke komme i konflikt med annen vedtatt arealbruk i sjø.

7 VIKTIGE LEDD I KOMMUNIKASJONSSYSTEMET

Kragerø kommune ønsker å se på en sammenhengende infrastruktur, og bidra til økt fokus på miljøvennlige transportmidler.

Med den nye innfartsveien til Kragerø, etablerte kollektivknutepunkt for buss i sentrum og i Sannidal, fremtidig jernbanestasjon på Tangen i Sannidal samt nytt kaianlegg/havn på Stilnestangen, vil man kunne knytte vei, bane og sjø sammen og danne gode knutepunkter mellom ulike transportformer.

Det er viktig å lage lettvinde løsninger for lasting/lossing, slik at man legger til rette for alternativ transport som er mest mulig effektiv, trygg og miljøvennlig. Dette er i tråd med Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal og transportplanlegging.

Kragerø kommune ønsker et best mulig offentlig kommunikasjonstilbud til og fra Kragerø-Grenland. Videre også at det, spesielt inntil Grenlandsbanen kan realiseres, legges til rette for best mulig kollektivdekning med ekspressbusser mot både Oslo og Kristiansand.

7.1 JERNBANE

Det er en klar målsetting at Kragerø kommune skal få tilknytning til jernbane igjen.

En ny trasé for ny jernbanelinje som eventuell forbindelseslinje mellom Sørlandsbanen og Vestfoldbanen, er fremdeles under utredning og planlegging. På det nåværende stadium er traséen lokalisert som en korridor som på kartet er markert med skravur. Korridoren snevrer inn ved Tangen i Sannidal og det er et mål å få en stasjon i dette området. Med bakgrunn i at befolkningstygndepunktet i Vestmar regionen ligger i Kragerø kommune, samt nærheten til betydelige industriområder, er det naturlig at hovedknutepunktet med jernbanestasjon blir liggende på Tangen.

Tiltak som ønskes gjennomført i denne korridoren skal, i tillegg søknad om dispensasjon for bygging i LNF-område, også legges frem for Jernbaneverket til uttalelse før saken behandles i kommunen.

Disse opplysningene er lagt inn som ren informasjon da endelige planer ikke er utarbeidet. For øvrig vises det til omtale i samfunnsdelen.

7.2 VEIER

Arbeidet med ny innfartsvei fra E-18 til Kragerø er fullført. Dette arbeidet har bedret framkommeligheten og økt trafikksikkerheten for alle trafikantgrupper.

Det er regulert ny veiadkomst via bru over fra bukta ved Skibodden til Valberg.

Fastlandsforbindelse til Langøy med bru over Valsund og Bjelviksund er et annet stort prosjekt som vil bli realisert senest når planlagt utbygging på Langøy har passert 50 nye enheter.

Som trafikksikkerhetstiltak på E 18 er det etablert fysisk midtdeler og utvidelse av veien til delvis 3 felt vei fra Aust Agder grense til Tangen.

Det er under oppstart interkommunalt samarbeid for ny E 18 Dørdal – Grimstad. Dette arbeidet vil bli gjennomført i nært samarbeid med Nye Veier AS og fylkeskommunene. Det er et uttrykt mål at planarbeidet skal ha slik framdrift at det kan være kontinuerlig anleggsdrift på strekningen Porsgrunn – Grimstad inntil det er etablert 4 felts motorvei for E18 fra Oslo til Kristiansand.

I sentrum er det vist tunnelforbindelse for Sentrumstunnellen fra Kirkebukta, med innslag i Fermannsbakken og til Theilertomta ved Rådhusplassen samt et mulig innslag ved Barthebrygga. For tilknytning til fylkesvegnettet er dette vist ved krysset Bråteveien/Kalstadveien. Det er gjennomført et forprosjekt som har gitt disse løsningene.

I forbindelse med trafikksikkerhetsarbeidet vurderes det å etablere gang- og sykkelveier på aktuelle strekninger, eksempelvis på Helle med ny parsell fra Årø skole rundt Årøsvingen til Kvernhusmyra, langs Helleveien fra Helle sentrum mot Dørdal (ca. 600 m) og langs Fossingveien fra Helle sentrum til Skarbo. Videre er det ferdig detaljregulert gang- og sykkelvei langs Kjølebrøndsveien fra Sannidalsveien og til avkjøringen mot Lønne. Anleggsarbeid her planlegges igangsatt i 2018.

De eksisterende riks- og fylkesveiene som er vist på kartet er påført veinummer. Vegmyndigheten for riks- og fylkesveier tilligger Statens vegvesen. Kommunen er vegmyndighet for kommunale veier.

7.3 FERGER OG SKIPSLED

Alle tiltak i sjø krever tillatelse etter havne- og farvannsloven, tiltak i eller som kan få betydning for hoved- og bi-led skal behandles av Kystverket.

Eksisterende skipsleder for både gods- og fergetrafikk er vist på kartet.

Det er regulert omlegging av eksisterende fergeleie på Stabbestad, men det er usikkert om dette realiseres. Inntil videre opprustes og vedlikeholdes derfor dagens fergeleie. Tårnbrygga på Jomfruland er rehabilitert og utvidet. For øvrig videreføres eksisterende fergeleier. På Langøy kan det på sikt bli endringer etter at fastlandsforbindelsen er etablert.

Ytterligere eksakt informasjon om sjøtrafikk, leder og ankringsplasser finnes på aktuelle sjøkart.

Kragerø kommunestyre ønsker fortsatt en løsning med ferge som en del av fylkesvegsamband. Dette er en målsetting det fortsatt arbeides for i kommunen.

7.4 AVFALLSDEPONI - NEDLAGTE.

Statens forurensningstilsyn har oversikt over 8 nedlagte avfallsdeponi eller fyllplasser i Kragerø med mulig forurensningseffekt.

Disse er vist i kartet med rød trekant og listet opp nedenfor med type lokalitet og påvirkningsgrad:

- Bråten, kommunalt deponi (nedlagt). Påvirkningsgrad 03: Påvist påvirkning og behov for fysiske tiltak
- Dalane avfallsfylling, kommunalt deponi (nedlagt). Påvirkningsgrad 02: Liten/ingen påvirkning med dagens areal/resipientbruk
- Kammerfoss barkfylling (Åtangen), forurenset grunn. Påvirkningsgrad 02:

Liten/ingen påvirkning med dagens areal/resipientbruk

- Kirkebukta, kommunalt deponi (nedlagt). Påvirkningsgrad 02:

Liten/ingen påvirkning med dagens areal/resipientbruk

- Siritun, kommunalt deponi (nedlagt). Påvirkningsgrad 02:

Undersøkt, og delvis masseutskiftet, ved gjennomført utvidelse av barnehagen.

- Sør-Tre Bruk AS, forurenset grunn. Påvirkningsgrad 02:

Liten/ingen påvirkning med dagens areal/resipientbruk

- **Tidligere Tangen Verft**, forurenset grunn. Mistanke om påvirkning.

- Vafos Brug - fylling, deponi. Påvirkningsgrad 02:

Liten/ingen påvirkning med dagens areal/resipientbruk

Område Hellesund Sag og Høvleri lå tidligere inne med forurenset grunn. Dette området er undersøkt og tidligere forurensning er fjernet ved tiltak. SFT har avsluttet denne saken.

Sidene nedenfor er område- og planoversikter til arealdelen:

Oversikt over Skjærgårdsparkområdene, sikrede friområder (Fr)

- med nummerhenvisning.

* Båndlagte etter lov om naturvern

Fr-nr	Områdenavn
1	Flesa – Askholmene - Mosholmen
2	Store Skrue og Kvakksundholmen
3	Børresholmen
4	Nordstranda, Østreheia, Store Fluer
5	Lille Fluer
6	Hellesøya
7	* Torgrimshull og Bukkholmen
8	Langøykilen og Kirkholmen
9	Bringebærkastet
10	Skutevikkilen
11	Skredderhavna, Andholmene, Langholmene
12	Ravnholmen
13	Stussholmen
14	* Øitangen
15	Saltstein og * Beverskjæra
16	Solbakken - Tårntjernet
17	* Skagerakstrand
18	Gjesskjæra
19	Hasseldalsundet
20	Bukta
21	Schweigaardsholmen
22	Rytterholmen
23	Kjelsøy
24	* Ødegården
25	Jespersund
26	Buskholmen - Munkeskjær
27	Burøy
28	Saltsprøitene
29	Skratta og Midtfjordskjær
30	Ormøen
31	Østre Rauane
32	Østre Naus
33	Korsholmen
34	Mosebukta, Eidkilen

Fr-nr	Områdenavn
35	Krikken, Krikkholmene
36	Rødskjær
37	Fengesholmen
38	Tviskjær
39	Portør med Styrmannsholmen
40	Larsholmen
41	Storholmen
42	Stangnes og Vestre Rødal
43	Kjeholmen i Haslumkilen
44	Vestre Stabbestad
45	Kjeholmen i Kilsfjorden
46	Eidsholmen
47	Ramsdalen
48	Stumsnes og Sundholmen
49	Dypsundholmene
50	Brattøy
51	Laukøya
52	Kolvika
53	Lyngdalsstranda
54	Rekevika
55	Lille Kirkholmen
56	Nautebakken
57	Næpa
58	Gunnarsholmen
59	Sjøbadet
60	Saltneven
61	Bukkholmen
62	Nessundholmen og Lille Furuholmen
63	Kirkeberget
64	Bærøy Paradisbukta
65	Hegrefjell
66	Slerva
67	Sandvika
68	Larsøy
69	Berg
70	Gressholmen
71	Sukkertoppen

<i>Fr-nr</i>	<i>Områdenavn</i>
72	Geitholmen
100	Måsholmen
101	St. Croix
102	Skarsholmene
<i>Foreslåtte nye friområder:</i>	
73	Breibukta på Tåtøy
74	Buskholmene, ytre
75	Dønnevika/Kaninholmen
76	Grønnsvik
77	Hestangen
78	Kvernkilen
79	Langårsund – Kreppa
80	Laukøya
81	Møllebrygga
82	Tobakksrullen
83	New Zealand og Tasmania
84	Saltskjærholmen
85	Sjursholmane
86	Stråholmen, Østre øya
87	Vestre Rauane
88	Åtangen
89	Årdalen/Frøvik
90	Ærøy
91	Kjelsøy
92	Ospevika
93	Simensholmen
94	Bergsøy
95	Kil (ikke vist på kart)
96	Åsvika (ikke vist på kart)

Oversikt over Naturreservater (Na)

- med nummerhenvisning.

* Område som skal båndlegges.

Na-nr.	Områdenavn	Verneinteresse
1	Bukkholskjæra	Sjøfugl reservat
2	Bumyr	Myr reservat
3	Burøytjerna	Våtmarksområde
4	Geitholmsundet	Sjøfuglreservat
5	Gjesskjæra	Sjøfuglreservat
6	Hattholmen	Sjøfuglreservat
7	Kjeholmskjæra	Sjøfuglreservat
8	Knipheia	Barskog
9	Lille Danmark	Sjøfuglreservat
10	Lille Fengesholmen	Sjøfuglreservat
11	Lågåsmyr	Myr reservat
12	Raudholmane	Sjøfuglreservat
13	Rognholmen	Sjøfuglreservat
15	Sjømannsheia	Barskog
16	Lindheim Mannsmyr	Naturreservat
17	Skadden	Sjøfuglreservat
18	Stangskjæra	Sjøfuglreservat
19	Stavnes	Barskog
20	Stråholmen	Våtmarksområde
21	Stråholmsteinen	Sjøfuglreservat
22	Stutsholmskjæra	Sjøfuglreservat
23	Teineskjær	Sjøfuglreservat
24	Torskholmen	Sjøfuglreservat
25	Trollvann	Våtmarksområde
26	Tviskjæra	Sjøfuglreservat
27	Østre Rauane	Sjøfuglreservat
28		Lun barskogreservat
29	Lona	Naturminne
30	Barland	Plantelivsfredning
31	Grønnåsliane	Barskogreservat
32	Valbergs østside	Botanikk/planteforekomster
33	Ødegården, Skåtøy	Barskog/planteforekomster/insekter /kulturlandskap
34	Hellesengtjenna	Botanikk/planteforekomster/havstrand
35	Kammerfossåsen	Botanikk/planteforekomster
36	Sandbakken, Jomfruland	Botanikk/insekter/havstrand
37	Brattøykollen	Botanikk/planteforekomst
38	Storkollen	

Oversikt over Landskapsvernområder (LV)

- med nummerhenvising.

Lv-nr.	Områdenavn	- Verneinteresse
1 og 2	Stråholmen	- Våtmarksområde
3	Jomfruland landskapsvernområde.	- Våtmarksområde, havstrand

Dessuten er Jomfruland og Stråholmen utpekt som nasjonalt viktige kulturlandskapsområder.

Oversikt over Naturområder (No)

Med nummerhenvising.

* Områder som skal båndlegges.

^ Er vernet etter lov om naturvern

No-nr.	Områdenavn	- Verneinteresse
3	* Burøy V, SV og Ø	- Havstrand
5	Levang, Stangnes	- Havstrand
6	Portør, Sjølekilen	- Havstrand
7	^ Kalstادتjenna- Frydensborgtjenna	- Dam/våtmark/fugleliv - utvides
11	^ Valbergs sydside	- Botanikk/planteforekomster
12	Kalven, Tåtøy	- Botanikk/planteforekomster
14	Svarttjenn-Potattjenna	- Botanikk/planteforekomster
15	Bringebærkastene	- Botanikk/planteforekomster
16	Brentholmen	- Botanikk/planteforekomster
17	Store Fengesholmen	- Botanikk/planteforekomster
18	^ Vestre Rauane	- Fugleliv
19	* Hasseldalsjordet	- Beitemark/kulturlandskap
20	Buvika	- Beitemark/kulturlandskap
21	Nedre Saltbutangen	- Beitemark/kulturlandskap
22	Sauøya	- Kalkfuruskog
23	^ Berg – Kragerø museum	- Insekter
25	^ Bråtane, Skåtøy	- Bergarter fra Fensfeltet
26	^ Korset	- Biotop
27	^ Båtholmane	- Biotop
28	^ Fantholmane – Matløs	- Biotop
29	^ Soppekilen	- Biotop
30	^ Beverskjær	- Fugleliv
31	^ Teineskjær	- Biotop

Oversikt over reguleringsplaner og strandplaner som inngår i Kommuneplanens arealdel, og som fortsatt skal gjelde:

Plan under arbeid	Plan som videreføres
-------------------	----------------------

PlanID	Plannavn	Vedtatt 1. gang	Endring
19531	Tangeheia	21.05.1953	
20092	Stilnestangen Nord	13.03.1970	18.06.2009
19584	Bekkedalen	20.06.1958	
19556	Idrettsplassen/Maistanga	16.02.1955	
19587a	Biørnebyen	27.06.1958	
19957b	Vestheia/Biørnebyen	04.05.1995	
20038a	Biørnehagen	17.07.1973	08.05.2003
20098b	Del av Biørnehagen	19.03.2009	
19739a	Bråten	19.07.1973	
19879b	Bråten endring	05.02.1987	
20079c	Bråten endring II	14.02.2007	
196012a	Kalstadveien/Rørvik	01.09.1960	
196012b	Rørvik/Storkollen	07.10.1960	26.10.1966
197213	Rørvik IV	28.04.1972	
197214	Rørvik Østre	22.08.1972	
197815	Vesle Kalstad	04.04.1978	
197017	Nordre Kalstad II	11.06.1970	
197918	Kalstadveien gang/sykkelveg	22.03.1979	
200319	Hestøya	02.02.1979	04.09.2003
198620a	Sollia	11.09.1986	
198820b	Del av Sollia	20.10.1988	
196221a	Måneliheia I	17.08.1962	
197421c	Måneliheia III	11.10.1974	
197022a	Nordbøfeltet	26.06.1970	
199222b	Nordbøfeltet endring	30.04.1992	
197723	Kloppkjær	12.11.1969	21.02.1977
197924a	Fikkjebakke	10.05.1979	
200024b	Fikkjebakke øst	16.03.2000	
198526	Blankenberg	10.05.1979	04.01.1985
198027	Grønnåsen	12.05.1980	
198428	Kaalstangen/Brunsvik	18.07.1978	03.10.1984
198029	Langholmen	23.06.1978	12.05.1980
198030	Sørdalen	06.05.1980	
199431	Vestre Risøy	11.02.1980	24.03.1994
198432	Langøy	28.11.1984	
200533	Hasseleidet	22.05.1980	10.03.2005
197934	Bråtvannsdal	11.06.1979	
197836	Rønningen	27.07.1978	
199337	Kirkesund, Skåtøy	23.03.1979	04.11.1993
201737B	Del av Kirkesund, endring og utvidelse.	09.03.2017	
198438	Oterøy	24.07.1979	03.09.1984
197839	Knipen/Kjærra	26.06.1978	
197840	Strandplan Bærøy	28.09.1978	
197941	Halsen	23.03.1979	
201042	Borteid	21.03.1977	15.04.2010
197643	Del av Lyngdalen	20.09.1976	

PlanID	Plannavn	Vedtatt 1. gang	Endring
197844	Portør - Julius Pedersen	06.01.1978	
199246	Tangen Nordre	15.04.1981	23.10.1992
198148	Del av Hatteberg	12.08.1981	
198149	Kloppkjær Østre	20.11.1981	
198250	Myren, Stabbestad	15.03.1982	
198551	Stavnes Gård	01.07.1982	07.02.1985
198652	Midtre Gumøy, Gnr. 25 bnr. 10	06.02.1986	
199053	Skiansund	01.07.1982	03.05.1990
198354	Skottbekken	03.02.1983	
198256	Andølingen	06.05.1982	
198657	Måneliheia Øst	24.11.1983	17.04.1986
198658	Del av Arøy	22.12.1983	15.12.1986
198459	Bekkedalen Vest	09.02.1984	
199060a	Lovisenberg	14.03.1985	15.11.1990
200760b	Lovisenberg Fyr	14.02.2007	
200261a	Tangenjordet	14.03.1985	22.08.2002
200861b	Del av Tangen-jordet	11.12.2008	
201061c	Del av Tangenkrysset	20.05.2010	
201561d	Endring Detaljreguleringsplan for Del av Tangenkrysset	21.05.2015	
198562	Nordbø Nord	29.08.1985	
198663	Barthebrygga	03.07.1986	
198664	Kjærra/Lillebo, Gumøy	15.12.1986	
198765a	Gumø Østre	05.02.1987	30.04.1992
201065B	Del av Gumøy østre	18.02.2010	
201765C	Tjennane. Del av Gumøy østre	05.04.2017	
199966B	Haslumkilen Havn endring	08.05.1995	04.03.1999
199567	Skriverheia/Stadion - området	03.09.1987	07.09.1995
198768	Tangane, Ørvik	08.10.1987	
199769A	Lille Kirkeholmen	02.06.1988	21.08.1997
199869B	Lille Kirkeholmen endring	19.11.1998	
200370	Vennevik, Skåtøy	15.12.1988	20.03.2003
198971a	Dalane/Storkollen/Sjåen	23.02.1989	
199371b	Dalane – Storkollen – Sjåen, Del 1	29.03.1990	25.03.1993
198972	Løkstad Gård	22.06.1989	
199074	Nilsbukjærr	15.11.1990	
200475	Skrubben	21.02.1991	12.02.2004
199176	Skåtøykollektivet – Vestre Ødegården	27.06.1991	
199277a	Bærøy sone 1 og 2	27.05.1992	
197977b	Bærøy sone 5	31.05.1979	
198977c	Bærøy sone 6	13.02.1989	
197977d	Bærøy sone 7	25.10.1979	
197977e	Bærøy sone 8	01.08.1979	
198077f	Bærøy sone 9	22.10.1980	
200477h	Bærøy sone 11	27.05.1992	02.09.2004
201278	Ytre del av Portør	03.05.2012	
78a	Ytre del av Portør	-	
201180	Portør Pensjonat	19.05.2011	
199482	Rosefjell - Gunnulfsåsen	24.03.1994	
199884	Nedre Langetangen	17.03.1994	26.06.1998
199586	Årøsvingen - Eklund	04.05.1995	
199587	Verkskilen - Kjølebrønd	22.06.1995	
199689	Del av Portør - Klausen	02.05.1996	

PlanID	Plannavn	Vedtatt 1. gang	Endring
199690	RV 363 Tangen – Kil G/S - veg	14.11.1996	
200091	Løkkebakken 14 m. flere	12.06.1997	15.06.2000
200392a	Kilen	11.12.1997	06.02.2003
201392c	Detaljreguleringsplan for Bergland Hyttepark	13.06.2013	11.05.2017
199893	Tonstøl Søndre	30.04.1998	
199894	Rørvik Søndre	18.06.1998	
201694c	Endring Detaljreguleringsplan for Rørvik Søndre	10.03.2016	
200395	Manodden	11.03.1999	16.10.2003
199996	Sjøstrand	11.03.1999	
199997	Bergsvik - Budalen	27.05.1999	
200898	Holt	22.04.1999	07.02.2008
200099	Helle	16.03.2000	
2000100	RV38 Kragerøtunnelen - Kalstad	14.12.2000	
2003101	Gulodden, Bærøy med Sone 3 og 4	13.11.2003	
2000102	Årøsvingen - Vadfoss	16.03.2000	
2007104	Vrakvika	24.08.2000	08.02.2007
2002105	Sandtangen	15.06.2000	12.12.2002
2002107	Kil	14.03.2002	
2002109	Østre og Vestre Saltverksmyr (Jomfruland)	14.03.2002	
2000111	Utsikten, del av Vestheia	05.10.2000	
2000113	Torvfjellet	02.11.2000	
2008114a	Dalane, Sjøen, Kalstad og Stene, endring 2	14.03.2002	13.11.2008
2012114b	Del av Dalane, Sjøen, Kalstad og Stene (Sluppan)	08.03.2012	
114c	Dalane, Sjøen, Kalstad og Stene, endring 3	-	
2002116	Rinde	02.05.2002	
2001118	Haugbakkane Farsjø	13.12.2001	
2004119	Gierløffsvei Øya	07.02.2002	12.02.2004
2000122a	Kragerø Golf og Hytter I	24.08.2000	
2002122b	Kragerø Golf og Hytter II	22.08.2002	
2002124	Kirkegata 14 og 16	07.02.2002	
2001125	Lindvikskollen	01.11.2001	
2001126	Kivle m/fl.	13.12.2001	
2002127	Sørsmolt	13.06.2002	
2001128	Bærøy sone 12	23.08.2001	
2003129	Marienlyst	08.05.2003	
2004130	Rv38 Kalstadkrysset - Eklund	24.06.2004	
2003131	Stoppedalen	06.02.2003	
2008132	Stabbestad sentrum	10.02.2005	17.04.2008
2005133	Bråtøyskogen - Skåtøy	10.03.2005	
2007134a	Kragerø Havnefront	14.02.2007	
2011134b	Kirkebukta – endring	19.05.2011	
2006136	Lyngdalsbukta	22.06.2006	
2004137	Nordre Kalstad IV	02.09.2004	
2005139a	Rv38 Eklund – Sannidal	01.09.2005	
2008139b	Rv38 Eklund – Sannidal - endring	07.02.2008	
2005140	Holter – bebyggelsesplan	18.05.2005	
2006141	Nordre Bærøy med sone 4, endring	12.05.2005	26.10.2006
2014144	Skrubbodden	02.03.2006	12.06.2014
2008146	Fossing Bruk	19.06.2008	
146B	Detaljreguleringsplan for Fossing Bruk	-	
2007147	Reguleringsplan for Helle skole og idrettsanlegg	14.02.2007	
2007149	Schønbergsvei	24.05.2007	

PlanID	Plannavn	Vedtatt 1. gang	Endring
2007150	Lindheim familiecamping	24.05.2007	
2009151	Del av Valberg – gbnr. 12/602, 14/52 m. fl.	27.08.2009	
2010153	Theilertomta – området	23.09.2010	
2010154	Sollia Vest	20.05.2010	
2010155	Sandåsen, gnr. 32 bnr. 2 m. fl.	20.05.2010	
2009156	Kragerø Næringspark - Kåsa	18.06.2009	
2009157	Rv 363 Sannidal - Kil	14.05.2009	
2009158	Rønningen – Ørsvik	22.10.2009	
2011159	Ødegård – Skåtøy	03.02.2011	
2009160	Kirkeområdet – endring	22.10.2009	
161	Brevikveien	-	
162	Hellesund	-	
163	Omregulering Kalstad...	-	
2012164	Detaljreguleringsplan for Strand Industriområde	03.05.2012	
2011165	Detaljreguleringsplan for Siritun	17.11.2011	
2013166	Detaljreguleringsplan for Thomesheiveien 20	05.11.2013	
2013167	Detaljreguleringsplan for E18 Tangen - Aust-Agder grense, midtrekkverk	12.12.2013	
2014168	Detaljreguleringsplan for Eplehagen	18.12.2014	
2014169	Detaljreguleringsplan for Kragerø Sparebank	25.09.2014	
2016170	Detaljreguleringsplan for innseiling Kragerø - Knubbhausen	04.02.2016	
2016171	Detaljreguleringsplan for innseiling Kragerø – Galeioddbøyene	04.02.2016	
2016172	Detaljreguleringsplan for innseiling Kragerø - Lovisenbergsundet	04.02.2016	
2016173b	Detaljreguleringsplan Lønneveien – Tangen	15.06.2017	
178	Detaljregulering for Tåtøy Østre Tåtøybukta	-	
2016179	Detaljregulering for Kammen	01.09.2016	
2018180	Detaljregulering for Lofthaug Aktivitetspark	18.01.2018	
2017181	Reguleringsendring av bebyggelsesplan ved Kragerø Resort	15.06.2017	
182	Detaljreguleringsplan for Skjørtjenn - Dammen	-	
183	Detaljreguleringsplan for Helle Bruk	-	